

ERDÉSZETI LAPOK

LXXXI.
ÉVF.AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET
K Ö Z L Ö N Y E7.
FÜZET.

KIADJA AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET
Megindították 1862-ben Wagner Károly és Divald Adolf

Felelős szerkesztő és kiadó:

DR. ING. MIHÁLYI ZOLTÁN

Megjelenik minden hó 15-én.

Előfizetési díja: egész évre 24 P, erdészeti altiszteknek 12 P.

Az Országos Erdészeti Egyesület tagjai a tagdíj fejében kapják.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, V., Alkotmány-u. 6 sz. II. em. (Tavb.: 323-722.)

Közleményeink egészben vagy részben való átvétele csak a forrás megnevezése mellett történhetik.

Időszerű kérdések.

Írta: **Babos Imre** kir. főerdőmérnök.

Ha voltak valaha időszerű kérdések, most különösen nem szűkölködünk ilyenekben. Részint a mai, háborús gazdasági helyzet teremti őket, másrészt viszont — nem lévén amúgy is elég gondunk és bajunk — a természeti erők sorozatosan kedvezőtlen felsorakozása kényszerít arra, hogy foglalkozunk velük.

A sok között itt csak kettőt szeretnék kiragadni: a belvizek és az árszabályozás kérdését.

Immár harmadik éve, hogy az Alföldet a belvizek áradata sujtja. Százezerholdszámra önti el a termőföldeket s nehezíti meg mégjobban az amúgy is súlyos gazdasági helyzetet. A földművelésügyi kormányzat időnkint helyzetjelentéseket közöl a víztelenítés előrehaladásáról s a számok elképesztően nagyok.

Az alábbiakból kitűnik, hogy a víztelenítés helyenkint erdészeti vonatkozásokat is felvet és így talán nem lesz felesleges, ha a kérdéssel úgy, amint az a vidékünkön jelentkezik, foglalkozom. Hangsúlyozom, megállapításaim nem országos érvényűek s csak Pest megyének középső, belvizekkel elárasztott részére vonatkoznak.

Induljunk talán ki abból, hogy Pest megyének a belvizektől leginkább sujtott része még 16 év előtt térképeinken legjobb esetben „időnkint száraz” vagy „időnkint nedves” elnevezéssel szerepelt. A mezőgazdaság a lehető legkülterjesebben, főleg állattenyésztéssel foglalkozott s egy-egy kereken háromezer kat. holdas

pusztán mintegy 500 holdat fogtak szántóra, míg a többi rét és legelő maradt. Az utak többnyire toronyiránt vezettek s ha kocsi-val jártunk, egyes részekben az ülésekre tettünk bőröndöt s egyéb csomagot, törökülésbe helyezve lábainkat, mert a turjánok áporodott leve keresztül hömpölygött a kocsi derekán. A szó szoros értelmében órákszámra nem érintett fogatunk lakott helyet s embert is csak csípőig felnyúló bádogcsizmában lehetett látni, amint a derekára kötött üvegbe gyűjté a csizmaszáran felfelé igyekvő pióciókat. A madárvilág kiapadhatatlannak hitt gazdagságban jelentkezett s tette érdekessé az egyébként egyhangú képet. Nyár derekán igencsak kiapadtak a vizek, legfeljebb a zombékos turjánok mélyebb részein maradt belőlük annyi, hogy a gólyák, gémek s egyéb vízimadarak táplálék után nézhessenek. A szárazra került rétek kaszálhatókká váltak, a turjánok nagy részét pedig marhákkal legeltették le. A kevés szántóföld megtermette a szükséges rozsot, burgonyát s tengerit. A talajvíz időszaki változása a főleg legelőgazdaságra berendezett, mindenkor nagy egységeket egybefoglaló birtokrészeket (aránylag kevés az érintett vidéken a nagybirtok, főleg községi és közbirtokossági legelő- s rét-gazdaságokról van szó) kevésbé hozta kellemetlen helyzetbe, mert még nagy szárazságok idején is maradt annyi mélyebben fekvő járás, amely a gazdaságok szükségletét fedezni tudta.

Így volt ez mindaddig, míg 1926—1927-ben el nem készült a belvízszabályozást szolgáló „átokcsatorna“. Lehetséges, hogy ha az eredeti nagyszabású tervet teljes egészében kiépíthették volna, a vízvezetésre szolgáló hálózat nem éppen kedvesen hangzó elnevezése hangzatosabbnak adott volna helyet. Az igazság kedvéért azt is meg kell állapítanom, hogy a következő évek egy száraz időszak természetes talajvízszint-süllyedésével súlyosbították a helyzetet. Tény, hogy a nagymértékben szárazra fektetett legelőket és kisebb részben a réteket felparcellázták, kisbérletekbe adták, a nagyobb gazdasági birtoktestek erősen nekifeküdtek újabb szántóterületek létesítésének s máról-holnapra megváltozott a pusztaság képe. A zombékokat legyalulták, házak nőttek ki gombamódjára mindenfelé a földből s egyre jobban megritkult a gulyák s ménesek száma.

A többnyire szikes altalajú turjánok felső, mintegy 30 cm mélységű talajrétege tagadhatatlanul jóminőségű, fekete homokot ad s a gazdasági művelésre — legalábbis a gyakran futóhomokból álló, füstölő buckákhoz viszonyítva — jól alkalmas. Nem kellett már a turjánvíz elől a kocsiülésre menekülni s a mindgyakrabban szembetalált emberek is mezítláb közlekedtek, szegre akasztva bádogcsizmáikat. A pusztaság benépesedett s kenyeret adott megszámlálhatatlan kisembernek. Ez az érem szebbik része.

A harmincas évek derekán véget ér a szárazság kb. tízéves

időszaka s a talajvízszint emelkedni kezdett. Az első években a tavaszi hóolvadás öntötte el az annakelőtte soha meg nem művelt szántókat s tette tönkre az őszi vetéseket. A szárazság beköszönésekor, május közepére az előntött részek szárazra kerültek s lehetővé tették legalább azt, hogy kukoricával bevessék őket. 1940 óta a helyzet alapjában megváltozott: a mélyebben fekvő turjánfenék, amely a legjobb szántókat adta, állandóan víz alá került, a magasabban tört részek csak májusban vethetők el s csak a régi szántók, no meg a dombhátakon feltört részek alkalmasak arra, hogy ősszel bevessék őket. A csatornahálózat már a harmincas évek derekán sem tudott a hozzá fűzött kívánalmaknak eleget tenni, ma pedig tavaszi kiöntésével csak tetézi a bajt. A száraz periódus alatt növelte a talaj kiszáradását, a nedves időny alatt pedig képtelennek bizonyult a belvizek levezetésére.

A kérdés most már az, hogy miért főleg a kisemberek szenvednek kárt, miért nem felel meg céljának a lecsapoló hálózat s lehet-e egyáltalán megbízhatóan, állandóan segíteni a bajon.

Az első kérdésre könnyű a felelet. A parcellázások főleg olyan területeket öleltek fel, amelyek a lecsapolás előtt, legalább is időnként, nedvesek voltak. A lecsapolt területeken aránylag olcsón lehetett földet vásárolni s így kispénzüek is birtokot szerezhetek maguknak. Minthogy a pusztaságon még kavicsot sem lehet találni, az új keletű tanyák többnyire minden megfelelő alapozás nélkül, vályogra épültek, hogy vertfalban folytatódjanak. Jó alföldi szokás szerint mindenki a földjére épített s csak természetes, hogy építési engedélyt sem kért. Így a hatóságok nem szólhattak hozzá az építkezéshez s nem kifogásolhatták annak gyatraságát.

A nedves időszak beköszönése után elsőbb a mélyebb parcellák s házak kerültek víz alá, illetve vízbe. Ha egy kisember, akinek pár holdas birtoka éveken át tavasszal víz alá kerül s ez sorozatosan tönkre teszi őszi vetését, háza elsőbb egészségtelenül nedvessé válik, aztán megrepedezik, s végül eldül, tönkre megy, felettébb sajnálatos. Sorozatos elemi csapást csak egy nagyobb birtoktest heverhet ki, ahol az nem az egész birtokegységet, hanem annak többnyire csak részeit érinti. Hasonló ez azokhoz a gyümölcsfákhoz, amelyek a Lacháza—Bugyi-i kövesutat szegélyezik. Ezeket az elmúlt két télen a nyulak megkérgezték. A vékonyabbak síma, gyenge kérge-háncsa köröskörül áldozatul esett a rágcsálók éhségének, míg a vastagabb törzsek cserepes kérge, védettebb háncsa helyenként épségben maradt s megmenté a fát a teljes pusztulástól.

A baj tehát az, hogy a szárazra fektetett területek telepítése nem történt a kellő gondnal, a pusztai építkezéseknél pedig mellőzték a községekben, de nagyobb birtoktestek esetén a puszt-

tákon is szigorúan vett építési engedélyek megadásának s ezek során a tervek felülvizsgálatának, az építkezési hely kijelölésének a kérdését. Sok helyen, főleg községek bővítésekor, — mert bíztak az egyébként le nem becsülhető terhet jelentő vízlecsapoló-hálózat teljesítőképességében — részben mélyebb területeken, részben kimondottan ártéren engedélyezték az építkezést, ahol ennek előtte soha senkinek eszébe sem jutott házakat felépíteni.

A helyzet ismeretében néha különösen hat, amikor a kárvallottak az államtól kérik megsegélyezésüket. Vannak esetek, amikor egyenesen kötelezik őket, hogy ha építkezni akarnak, házukat csak a biztos, magaslati helyen fekvő tanyaközponthoz ragaszthatják, mégis tucatszámra, engedély nélkül a földjükön, bizonytalan helyen, rossz, szíkes földből döngölik fel azt. Az ilyen épület fala — ha elázott — a tetőszerkezet súlya alatt egyszerűen szétfolyik s a tető leül a földre.

A második kérdésre már nehezebb válaszolni. A lecsapoló-hálózat igazán csak akkor felelhetne meg céljának, ha kettős feladatot tudna megoldani: a szárazságban vizet tárolna, a nedves időszak alatt pedig vizet vezetne le. Hogy az előbbi feladatot és ezzel karöltve az öntözést gyakorlatilag a Duna-Tisza közén meg lehet-e oldani, arra nálam hozzáértőbbeknek kellene válaszolniuk. Komoly, talán leküzdhetetlen akadály itt a talajvízszint süllyedése.

Méréseinkkel a huszas évek végén megállapítottuk, hogy a talajvíz szintje kereken másfél méterrel szállt alá a peszéri erdőben: Hogy a talajvízszint ilyen mértékű csökkenését mennyiben befolyásolta a vízlevezető hálózat szívóárkainak a közelsége, természetesen nem volt megállapítható. Hangsúlyozom, hogy legfeljebb befolyásról lehetett szó, mert ilyen általános és erős talajvízszint-süllyedést a hálózat egymaga nem idézhetett elő. A talaj ilyen erős mértékű víztelensége komoly akadálya lehet a víz hasznosítható tárolásának s komoly, talán megoldhatatlan műszaki problémát jelenthet.

A víz elvezetése az a pont, ahol a kérdés az erdészettel érintkezésbe kerül. Vízet általában háromféleképpen lehet eltüntetni: elpárologtatással, elsüllyesztéssel és elvezetéssel. Az előbbi kettőt a gyakorlatban — legalább is mifelénk — részben a nap-sugár, részben az időnkint szomjas föld végzi el, míg a leveztetéshez már emberi beavatkozás is szükséges. Ennek azonban elemi feltétele az, hogy rendelkezésünkre álljon egy olyan terület, legyen az folyó, tó, avagy vízfelvétele alkalmasnak látszó egyéb terület, amelybe vagy melyre az elárasztott részről a vizet vezetni lehet. Másodszor szükséges, hogy a két hely között megfelelő szintkülönbség legyen, mert enélkül természetes úton, gépi berendezések igénybevétele nélkül az elvezetés nem oldható meg.

Megjegyzem, hogyha mélyebben fekvő területről, pl. ártérről magasabb vízszintű folyóba akarjuk a vizet áttemelni, ez tartósan csak abban az esetben sikerül, ha szivattyúnkat állandóan járattuk. Ellen esetben a szárazra fektetett területünkön a közlekedő edények törvénye szerint a már lecsapolt víz ismét vissza fog térni s munkánk értéke kérdésessé vált.

Érthető és természetes, hogy a lecsapoláskor a belterjesebb, lakott részek mentése megelőzi a külterjesebbeket. Nem tudom azonban belátni, miért kell egy területet úgy menteni, hogy más, belvítzól kímélt területre vezetjük el róla a földárját. Ez történt pl. nálunk, Adacson. A kerekegyházi határt előntötte a talajvíz s minthogy a község szélén lévő új települést is erősen szorongatta az áradat, a segítség műszaki munkájával megbízott mérnök helyet keresett, hová felesleges víztömeget elvezethesse. Mint az ígéret földjére tekintett le tehát a Dinnyéshegy kilátójáról adacsi pagonyunk víztelen területére s már másnap ásták az árkokat, hogy egy hét mulva csekély ötszáz kataszteri hold erdőterület víz alá kerüljön.

Érthető a szándék, amely embereken s egész vagyonukat jelentő kis házuk s ingóságuk megmentésén fáradozik, kevésbbé érthető azonban az, hogy miért kell az egyiket úgy segíteni, hogy a másiknak ártsunk vele. Ha valaki tudja, mennyi munkát, költséget emészt fel s mennyi hiábavaló reménykedést öl meg az adácsihoz hasonló alföldi erdő megtelepítése, be fogja látni, hogy a másokon való segítségnek erdőpusztítással egybekötött módja mégsem az, amit helyeselni lehetne.

A bevezetés már több, mint három éve történt s azóta szüntelenül hömpölyög az idegenből érkező víz a pagony területére. Igaz, hogy négy hónappal a ránkvezetés után gondoskodás történt a víztömeg továbbvezetésére, az elárasztás, főleg azonban az, hogy ez nyáron történt, tehát ideje volt az álló vízterületnek az átmelegedésre és elegendőnek bizonyult az előntött faállomány nagymértékű kipusztítására. Alföldi viszonylatban értékes, minden korfokot feiölelő akác-, erdei- és feketefenyő, valamint nyirfa-állományok mentek s mennek még ma is tönkre a megkérdésünk nélkül meghozott intézkedés következményeként. Az természetes nem segít rajtunk, hogy a kiveszett erdőterület adóját egy vagy két éven át az állam elengedte, mert az immár három éve mesterséges beavatkozással víz alá helyezett erdőtalaj fatenyészet céljaira időlegesen alkalmatlanná vált, az adóengedmény pedig az erdősítési költségeinknek még töredékét sem fedezi.

A harmadik kérdésre: lehet-e megbízhatóan, állandóan a talajvízzel szemben védekezni, nehéz feleletet adni. Nálam hozzáértőbbek török rajta a fejüket s nem irigylésreméltó a helyze-

tük. Minthogy egy természeti jelenség megrendszabályozásáról van szó, el tudom képzelni, hogy egyes helyeken a megoldás lehetséges; másutt viszont előreláthatóan maga a természet fog vétőt mondani az ilyen irányú kísérletekkel szemben.

Feltétlenül célravezető lesz azonban, ha a veszély és kár óráiban állami támogatást igénylő kisemberekkel szemben a nyugalom és biztonság napjaiban is erősebb kézzel lépnek fel az arra illetékesek s rászorítják őket arra, hogy *letelepedésük és építkezésük előtt az előírt engedélyezési eljárásnak alávevessék magukat*. Ezzel legalább azt el lehetne érni, hogy a váratlanul, máskor reánszakadó földárja a lakótelepeket megkímélné s csak a mélyebben fekvő, megmunkált földterületeket öntené el.

Ujságközleményekből tudjuk, hogy a földművelésügyi kormányzatnak egy évek munkáját felölelő, az egész országra kiterjedő, általánosan minden vízproblémát megoldani kívánó terveze van. Adja Isten, hogy ez az elgondolás valóra váljon s a gyakorlatban mind a száraz, mind a nedves periódusok alatt beváljon.

*

* *

A napokban jelent meg a m. kir. közellátási miniszternek a tűzifa eladási árát szabályozó, az 1942/43. idényre vonatkozó rendelete. A mindössze pár szakaszt tartalmazó rendelet az eddig érvényben volt faárakat továbbra is fenntartja, majd félreérthetetlenül kimondja, hogy minden friss termelésű tűzifa a termelést követő hat hónapon belül mázsánként 40 fillérrel olcsóbban adható csak el.

Hogy a tűzifa árának a további rögzítése mennyire volt helyénvaló, ahhoz nem akarok hozzászólni. Ma háború van s az árkérdést nem lehet egyes, kiragadott terményekre elkülönítve megbírálni. Igaz ugyan, hogy a termelés az elmúlt idényben visszaesett s ennek oka részben a megállapított faárak elégtelenségére vezethető vissza, mégis ma a szükség parancsol s lehetséges, hogy az eddigi árak további fenntartása megokolt volt.

Itt most csak azzal szeretnék foglalkozni, hogyan válik be a gyakorlatban a frissen termelt faárának mázsánként 40 fillérrel történt leszállítása.

A kérdés szinte kizárólag ott vetődik fel, ahol a tűzifának a helyi fogyasztás keretén belül való értékesítése lehetséges. Áll ez tehát elsősorban az Alföldre, ahol ugyan igaz, mindent el lehet a helyi forgalomban adni, de ezzel szemben erdősítési költségeink is első helyen állanak országos viszonylatban.

Kezdjük talán azon, hogy a tűzifa árát szabályozó rendelkezés egyben súlyszabályozó rendelkezést is tartalmaz. Légen száradt állapotra vonatkoztatva felsorolja a legfelső súlyhatárho-

kat, amelyek alapján a tűzifa ára kiszámítandó. Hogy ezek a súlyhatárok pl. a nyárfa és fenyő esetében jóval a valóságos súly alatt maradnak, azt már máskor elmondottam.

A mostani árleszállító rendelkezés — minthogy másként nem intézkedik — természetesen ugyancsak a már megállapított, légen száradt állapotra vonatkoztatott súlyt veszi alapul. Teljesen igazságtalan tehát, mert nem a nedves fa nagyobb súlyát küszöböli ki, hanem a tűzifa egységének az árát szállítja le általában ürméterenkint 2 pengővel.

Annak, hogy a helyi eladásokban a frissen termelt tűzifa is eladásra kerül, több oka van. Ártéri erdőkben megokolt, hogy a tűzifa még a várható jégárja előtt kikerüljön a vágásból. Ennek a legegyszerűbb megoldása eddig az volt, hogy a tűzifát a termelő a vágásban eladta, a sok kis vevő pedig rövid időn belül, sok igával elszállította. Egy másik ok az, hogy télvíz idején jóval könnyebb fuvarost találni s az főleg jóval olcsóbb is, ez pedig a kisemberek részéről csak előnyössé tette a téli favásárlást. Harmadik ok, hogy a téli, összeszűkült munkaalkalmak mellett olcsón fel lehetett vágatni a hazaszállított tűzifát. Negyedik ok, hogy a vágásból idejében kikerült a tűzifa s a felújítást nem hátráltatta jelenlétével. Ötödik s nem lekcicsinylendő ok volt az országosan fellépő fahiány idejében az, hogy igen sokan a frissen termelt tűzifával tüzeltek, mert csak ilyenhez tudtak hozzájutni.

A kiadott rendelkezés arra kényszeríti a termelőt, hogy — hacsak nem akarja fáját veszteséggel, a növekvő drágaság közepette az eddiginél ürméterenként átlagban 2 pengővel olcsóbban elkótyavetyélni — az árleszállítás tanuságait levonja. Ez főleg két irányban fog jelentkezni: a termeléstől számított hat hónapon belül nem kerül majd helyi eladás céljából a piacra tűzifa, másrészt pedig egyes, főleg árvíveszélynek kitett erdőterületeken a vágásterület csökkenését, annak mentett területekre való eltolódását fogja maga után vonni.

Hogy a hat hónapos eladási zárlat mit jelent a fogyasztóközönségre nézve, azt az előnyök eltűnésével megokoltam volna. A nyári időnyben várható magasabb fuvarbérek, felvágatási költségek csak még előnytelenebb színbe hozzák azt. Mert legyünk végre tisztában azzal, hogy az *árszabályozáson, legalább is helyi vonatkozásban, veszt a termelő s veszt a fogyasztó, kizárólag az egyik helyről a másikra közvetítő, aránylag legkevesebbet dolgozó és semmi terhet nem viselő fajuvaros keres rajta, többnyire mindkettő rovására.*

Hogy a vágások helyi eltolódása mit jelent majd, az csak a tél folyamán fog a gyakorlatban mutatkozni. Viszont érthető a termelőnek az az igyekezete, hogy az elemi kártételnek inkább

kitett vágásaiból termelését a hat hónapra megokolatlanul reá kényszerített árleszállítás hatása alatt biztosabb, esetleg az árieszállítás hatálya alól kivont akác-állományokba helyezze át, ami az alföldi fahiány mellett sehol sem fog helyi fabőséget, hanem kizárólag helyi *fahiányt* magával vonni.

*

Zeitgemässe Fragen. Von I. Babos.

Mit der in den Jahren 1926/27. durchgeführten *Binnenentwässerung* wurden zwar auf der Donau—Tisza-Niederung namhafte Flächen für die Landwirtschaft gewonnen, doch gerieten die tiefer gelegenen Teile dieser während der vor 3 Jahren neu beginnenden nassen Periode wieder unter Wasser. Ansiedlungen und Wohnhausbauten dürften also nur unter behördlicher Überwachung vorgenommen werden. Die Ableitung der Hochwässer geschieht oft zum Nachteil mühsam aufgeforderter Flächen. Die günstige Wirkung der Kanalisation ohne gleichzeitiger Wasserspeicherung ist — mit Rücksicht auf die Senkung des Grundwasserspiegels — höchst fraglich.

Der *Preisherabsetzung* des frischen Brennholzes stellt Verf. — mit Hinweis auf die schwierigen Versorgungs- und Arbeiterverhältnisse der waldarmen Gebiete — ernste Bedenken entgegen.

*

Questions d'actualité. Par I. Babos .

Critique des asséchemenst exécutés entre le Danube et la Tisza, et de la fixation des prix du bois de chauffage.

*

Up to Date Questions. By I. Babos.

The draining of inland waters carried out between the Danube and Tisza and the price-regulation of fire-wood are critically discussed.

Vasbeton-rendszerű erdei vasúti hidak tervezése és építése.

Írta: **Lángos Lajos.**

A múlt század hatvanas éveiben *Monier* francia kertész virágmecénéket készített betonból és azokat vasbetétekkel erősítette meg. A tervező mérnökök korán felismerték ebben az építési módban rejlő, szinte határtalan lehetőségeket, nekik köszönhetjük, hogy a vasbetonépítés ma már az építészet minden ágában tért hódított.

Egyedül a hídépítés vette át a legkésőbbben a vasbetonépítési rendszer kínálta előnyöket. Ennek okát abban kell keresnünk, hogy az elmélet ezen a téren nem tartott lépést a gyakorlattal. A vasbetonépítéstől való idegenkedéssel magyarázhatjuk azt is, hogy a múltban az erdei vasutak csaknem kizárólag fa- és vashidakkal épültek, holott a vasszerkezeteket sokkal előnyösebben és gazdaságosabban pótolhattuk volna vasbeton hídszerkezetekkel, mert tagad-

hatatlan, hogy a vasbeton mint építőanyag és mint építési rendszer versenyen kívül áll.

A vasbetonhoz szükséges építőanyagok, úgymint a vasbetétek, valamint a cement, még a mai nehéz viszonyok között is aránylag könnyen szerezhetők meg. Az építéshez szükséges homokot és kavicsot pedig rendszerint az építés helyén találjuk.

A vasbeton, mint építési mód pedig különösen megfelel a hídépítés céljainak: a vasbeton hídtartószerkezetek erősek, teherbírást fokozzák az összekötő övlemezek, ezek a tartókkal együtt merev szerkezetet alkotnak, amely a mozgó megterhelésből származó dinamikus erőhatásoknak, továbbá a szélnek hatásosan állnak ellent, úgyhogy keresztartókra, szélrácsozatra, valamint egyéb merevítő szerkezetekre szükség nincsen. Az övlemez egyúttal a kavicságy teknője, ebben fekszik a hídszerkezettől teljesen függetlenül a talpfákra erősített vágányzat.

A vasbeton hidak egyéb előnyei: a gyors és aránylag olcsó építés, valamint a hosszú élettartam. Emellett a vasbetonhidak zajtalanok és tűzállók is.

A vasbetonépítési mód egyedüli hátránya, hogy különleges szakértelmet és gyakorlatot kíván és feltétlenül szükségünk van begyakorlott munkásokra is. Meg kell jegyezni, hogy ha a vasbetonhidak építését vállalatba adjuk ki, ne a tervező mérnököt bizzuk meg az építkezés végrehajtásával, hanem a munkát adjuk ki egy másik, de mindenesetre elsőrangú építőcégnek, az építés ellenőrzésével pedig a tervező mérnököt bizzuk meg. Teljesen elhibázott dolog, ha az építéssel esetleges takarékosági szempontból a hídépítésben kevésbé gyakorlott, de a legalacsonyabb árajánlatot benyújtó falusi kőművesmestert bizzuk meg.

A vasbeton betonba ágyazott vasbetétekből áll, ezek kereszt-szelvénye legtöbbször köralakú, ú. n. gömbölyөг vas. Alkalmazhatunk vasbetétként laposvasat, szelvényvasakat is, vagy pedig különlegesen szerelt rácsartókat.

A vasbetétek a húzó-igénybevételeket veszik fel, míg a beton a nyomó-igénybevételek felvételére szolgál. Minden hajlításra igénybe vett hídtartó alsó öve húzás, a felső öve pedig nyomás alatt áll. A két különböző igénybevételelő övet egymástól elválasztó vonal neve *semleges vonal*. Ennek a távolságát a tartó felső élétől számítva x -szel jelöljük. (9. ábra.)

A vasbetonhidak tervezésének és építésének munkamenete a következő:

a) a hídtartó alakjának a megválasztása és méretezése, valamint a részletes tervek elkészítése;

b) a mintaállványzatnak a tervek szerint való összeállítása;

c) a vasbetéteknek a tervek szerinti kiszabása és összeszerelése, valamint a mintákba való elhelyezése;

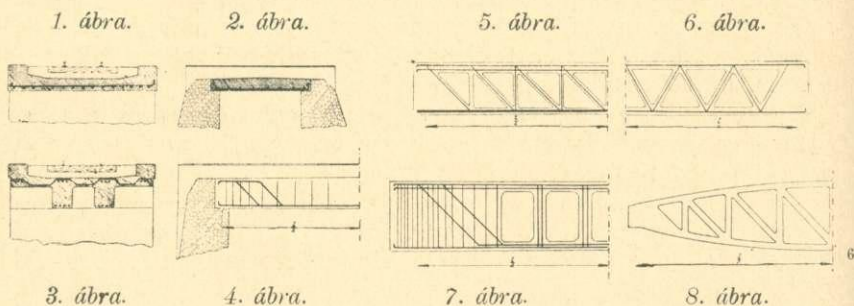
d) a megfelelő arányú betonkeverék előállítás és a mintákba való bedolgozása, vagyis a *bebetonozás*;

e) a mintaállványzat elbontása és a hidak esetleges teherpróbája.

a) *A hídtartó alakjának a megválasztása és méretezése.*

A gyakorlatban a vasbetonhidakat, helyesebben a hídtartókat lényegük szerint a következő csoportokba oszthatjuk be:

1. lemeztartók (1. és 2. ábra.);
2. tömör gerendatartók felső övlemezzel (3. és 4. ábra.);
3. rácsstartók párhuzamos övekkel a) 45°-os átlós és függő-



leges rácsrudazattal (5. ábra.), b) 60°-os átlós rácsrudazattal (6. ábra.), c) az ú. n. *Vierendeel*-tartók, függőleges rácsrudazattal (7. ábra.);

4. rácsstartók parabolikus alsó vagy felső övvel, esetleg két parabolikus övvel. A rácsrudazat lehet átlós vagy függőleges (8. ábra.).

5. ívhidak.

A rácsos tartók egynéhány szabadalmazott.

A vasbetéteket rendszerint az alsó húzott övben helyezzük el, a felső nyomott övbe csak akkor rakunk vasbetéteket, ha a betonnak nyomásra való igénybevételét csökkenteni kívánjuk.

A tartók — alátámasztásuk szerint — 3-félék lehetnek.

a) Két végükön szabadon alátámasztott tartók; ilyenek a vasuti hídtartók csaknem kivétel nélkül. Ezek a tartók sztatikai szempontból határozott szerkezetek, az igénybevételek kiszámítása a legegyszerűbb és a legkevésbé bonyolult.

b) Két végükön befogott tartószervezetek, ezek a hídfőkkel vagy hídpillérekkel összeépítettek. Itt a befogás helyén nemleges hajlító-nyomatékok lépnek fel, erre a tervezéskor tekintettel kell lennünk.

c) Több hídnyláson, illetve alátámasztásponton megszakítás nélkül átmenő, folytatólagos hídtartók. Ezek szintén sztatikai

szempontból határozatlan szerkezetek, tervezésük nehézkes és bonyolult és ha egyik vagy másik hídpillér hibás alapozás vagy szakszerűtlen építés miatt lesüllyed, az egész sztatikai számítás kétségessé válik.

Vasuti hidakon, ahol a mozgó megterhelés a híd saját súlyához viszonyítva elég nagy, legcélszerűbb tehát, ha a hídszerkezetet mint szabadon felfekvő, kéttámaszú tartót méretezzük, amikoris az építés után semmiféle meglepetés nem érhet.

A hídtartók méretezéséhez ismernünk kell a hajlító- és nyíró-erők értékét a hídtartó egyes szelvényeiben, valamint az előforduló legnagyobb erőhatások értékét is; ezek meghatározását illetően, ismétlések elkerülése végett, itt csak az *Erdészeti Lapok* 1941. évi VIII. számában megjelent „Erdei vasuti hidak tervezése” című tanulmányomban (423—431. oldal) foglaltakra utalok.

Megjegyzem még, hogy a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet vasbetonszabályzata szerint a megengedhető legnagyobb igénybevételek a következők:

A beton igénybevétele nyomásra:	45 kg/cm ² ,
„ „ „ húzásra:	5 kg/cm ² ,
A folytvas „ „	1200 kg/cm ² .

Így pl. fentidézett tanulmányomban a 438—439. oldalon leírt 12.4 m támasztóközű vasbeton hídtartószerkezet igénybevétele, a számítás alapjául vett 13.5 t szolgálati súlyú mozdony esetén, nem éri el a megengedett határokat és azért a hídtartószerkezet nem gazdaságos ugyan, de a tervezéskor tekintettel voltam arra, hogy a szóbanforgó vasútvonalon a jövőben esetleg nehezebb, 5 tonna tengelynyomású, 4 csatlós mozdonyok fognak közlekedni. Ezzel a beton igénybevétele 45 kg/cm²-re, a vasbetétek igénybevétele pedig 1150 kg/cm²-re fog emelkedni és az építőanyagok kihasználása gazdaságosabb lesz, mert azok igénybevétele az előírt határokat el fogja érni.

A fentiekre való tekintettel ajánlom, hogy méretszámításainkban a betont nyomásra csak 40 kg/cm², nyírásra 4 kg/cm², a vasbetéteket pedig csak 1000 kg/cm² felső határig vegyük igénybe; ez egyébként a külföldi előírásoknak is jobban megfelel.

Ezek előrebocsátása után áttérek a különféle hídtartószerkezetek méretezésére.

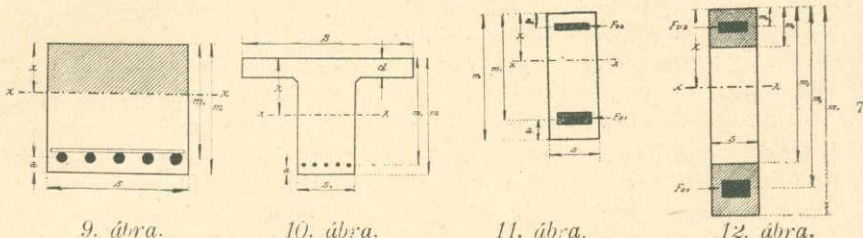
Kisebb nyílású hidakon (áteresztőkön) legfeljebb 3.0 m támaszközű, gazdaságosan alkalmazhatjuk az ú. n. *lemez tartókat* (1. és 2. ábra).

A hídtartó-betonlemez alsó övében vasbetéteket, az úgynevezett tartóvasakat helyezünk el, ezek feladata a húzóigénybevételek felvétele. A lemeztartók előnye a tartószerkezet és a vasbetétek egyszerűsége, ezért könnyen állíthatók elő; hátrányuk,

hogy a húzott övben felesleges betonanyag van, ami a híd súlyát emeli és nagyobb támasztóköz esetén már nem gazdaságos.

A végleges tervezés előtt meghatározzuk a lemeztartó megközelítő méreteit, a következő egyenletek alapján (9. ábra):

$$x = \alpha m_1; \quad m_1 = \beta \sqrt{\frac{M}{s}}; \quad F_v = \gamma \sqrt{M s}; \quad \text{vagy: } F_v = \delta m_1 s$$



9. ábra.

10. ábra.

11. ábra.

12. ábra.

ahol: M = a legnagyobb hajlító-nyomaték; a = a vasbetétek távolsága a tartó alsó élétől; m = a tartólemez teljes magassága; $m_1 = m - a$ = a tartó hasznos magassága; s = a tartó szélessége; F_v = a vasbetétek keresztmetszvény-területe (ha a lemez teljes szélessége helyett 1.0 m széles sávval számolunk, egyenleteink az 1.0 szélességre eső vaskeresztmetszvényt adják); x = a semleges vonal távolsága a tartó felső élétől számítva.

Az egyenletekben előforduló α , β , γ és δ szorzó tényezőket az 1. sz. táblázatból olvashatjuk ki.

1. sz. táblázat.

σ_{vas} : kg/cm ²	1000			1200			
	σ_{beton} : kg/cm ²	35	40	45	35	40	45
$\alpha =$		0.344	0.375	0.403	0.304	0.333	0.360
$\beta =$		0.433	0.390	0.357	0.457	0.441	0.375
$\gamma =$		0.261	0.293	0.323	0.203	0.228	0.253
$\delta =$		0.603	0.750	0.907	0.445	0.555	0.674

Ha a megállapított méretek az ellenőrző számítás során a megengedettnél nagyobb igénybevételeket adnának, a lemez magasságát vagy a vasbetétek keresztmetszvényét növeljük olyan mértékben, hogy az előírt legnagyobb igénybevételeket ne lépjük túl.

Az építőanyagok igénybevételének a mértékét a következő ellenőrző egyenletekkel számítjuk ki:

$$\text{A beton igénybevétele nyomásra: } \sigma_b = \frac{2M}{sx(m_1 - x/\beta)} \quad \text{kg/cm}^2$$

$$\text{A vasbetétek igénybevétele húzásra: } \sigma_v = \frac{M}{F_v(m_1 - x/\beta)} \quad \text{kg/cm}^2$$

$$\text{ahol: } x = \frac{n F_v}{s} \left[\sqrt{1 + \frac{2 s m_1}{n F_v}} - 1 \right] \text{ cm}$$

Az itt közölt összes táblázatban és valamennyi egyenletben a rugalmassági arányszám értéke: $n = 15$, a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet vasbetonszabályzata szerint.

A lemeztartók tervezésekor figyelembe kell vennünk még a következőket:

a tartóvasak egymástól való távolsága lehetőleg kisebb legyen, mint a hasznos tartómagasság kétszerese: $t \leq 2m_1$

a tartóvasak egyenletes elosztását szolgáló osztóvasak egymástól legfeljebb 30 cm távolságra legyenek és keresztszelvényük a tartóvasak keresztszelvényterületének legalább 20%-át érje el.

A lemeztartók, amint azt már említettem, csak kisebb támasztóköz esetén gazdaságosak, ezért nagyobb nyílások áthidalására *övlemezes gerendatartókat* kell terveznünk (3. és 4. ábra).

Az övlemezes gerendatartó lényege, hogy a húzás szempontjából felesleges beton keresztszelvényét a lehetőség szerint csökkentjük, a nyomott övet pedig *övlemezzel* erősítjük meg. A tartógerendák száma kettő vagy több is lehet.

Az övlemezes hídtartók méreteit vagy próbálgatással vagy pedig a következő egyenletekkel állapítjuk meg (10. ábra):

$$x = z \sqrt{\frac{M}{s}}$$

$$m_1 = z + \sqrt{z^2 - \gamma d^2}; \text{ ahol: } z = \frac{M}{2\sigma_b s d} + \beta d$$

$$F_v = \frac{M}{\sigma_b (m_1 - d/2)}; \text{ vagy: } F_v \approx \delta \sqrt{M}$$

s = az övlemez szélessége; d = az övlemez magassága; s_1 = a tartó övéssége.

Az α , β , γ és δ tényezőket — ha x értéke nagyobb az övlemez magasságánál —, a 2. számú táblázatból olvashatjuk ki, ellenben ha $x < d$ vagy $x \approx d$, akkor a lemeztartó méretezéséhez megadott egyenleteket, valamint az 1. sz. táblázatot kell használnunk.

2. sz. táblázat.

σ_{vas} : kg/cm ²	1000			1200		
σ_{beton} : kg/cm ²	35	40	45	35	40	45
$\alpha =$	0.149	0.146	0.144	0.139	0.137	0.135
$\beta =$	0.976	0.917	0.870	1.071	1.000	0.944
$\gamma =$	0.968	0.889	0.817	1.095	1.000	0.926
$\delta =$	0.224	0.224	0.224	0.204	0.204	0.204

A vasbetétek folyóméterenkinti súlyát, valamint keresztszelvény-területét a 4. sz. táblázatból olvashatjuk ki. A vasbetétek ter-

vezésekor figyelemmel kell lennünk arra, hogy a vasbetétek átmérőinek az összege ne legyen nagyobb a tartószélesség egyharmadrészénél. Ha tehát a szükséges vasbetétek egy sorban nem férnének el, azokat egymás felett két vagy három sorban helyezzük el. Nem szabad figyelmen kívül hagynunk azonban azt, hogy így $m_1 = m - a$ értéke is meg fog változni, a méretszámítást tehát m -nek ezzel a megváltozott értékével meg kell ismételni. A vasbetétek távolsága a tartó alsó élétől számítva a vas átmérőjének másfélszerese, 2 cm-nél erősebb vasbetétek esetén ez a távolság egyenlő a vas átmérőjével.

A vasbetétek egymástól való távolsága rendszerint egyenlő az átmérő két és félszeresével, az egymásfeletti sorok távolsága pedig a vasátmérő két- vagy két és félszerese.

Az övlemez tartók igénybevételét a következő ellenőrző egyenlettel számítjuk ki.

$$\text{A beton igénybevétele nyomásra: } \sigma_b = \frac{M}{J} x \text{ kg/cm}^2.$$

$$\text{A vas igénybevétele húzásra: } \sigma_v = 15 \frac{M}{J} (m_1 - x) \text{ kg/cm}^2,$$

ahol a semleges tengely távolsága a tartó felső élétől:

$$s x^2 + 2 [x (d s - s_1) + 15 F_v] = d^2 (s - s_1) + 30 (F_{v1} m_1 + F_{v2} a_1)$$

a szelvény tehetetlenségi nyomatéka pedig:

$$J = \frac{1}{3} \left[s x^3 - (s - s_1)(x - d)^3 \right] + 15 F_{v2} (x - a_1)^2 + 15 F_{v1} (m_1 - x)^2 \text{ cm}^4$$

F_v = a felső vasbetét távolsága a tartó felső élétől.

F_{v1} = az alsó és F_{v2} = a felső vasbetét keresztterület,

a_1 = a felső vasbetét távolsága a tartó felső élétől.

Az egy-egy hídtartóhoz számítható övlemez szélességét a vasbetonszabályzat szerint a következő három méret közül a legkisebbre kell venni:

a) a támasztóköz egyharmada: $s = l/3$,

b) a tartó hasznos magasságának ötszöröse: $s = 5 m_1$,

c) a tartók egymástól való távolsága.

Három vagy több hídtartó esetén a fenti értékek közül rendszerint a tartók egymástól való távolságát vesszük számításba, miután a három méret között ennek van a legkisebb értéke.

Vasbetéteket csak akkor helyezünk a felső övbe is, ha a tartó magasságát csökkenteni akarjuk, vagy pedig, ha a tartóban nemleges irányú hajlító-erők lépnek fel, mint pl. a több támaszponton átmenő vagy pedig végeiken befogott tartók esetén.

Rendszerint csak az alsó vasbetéteket hajlítjuk fel a tartónak azon a helyén, ahol a hajlító-nyomaték csökken értéke ezt már megengedi, és ahol a tartó nyomott övében fellépő nyíróerők a betonnál megengedett igénybevétel határát túllépik.

A vasbetétek felhajlítását és a kengyelek kiosztását az *Erdei Vasúti Lapok* 1941. évi VIII. számában megjelent „Erdei vasúti hidak tervezése” című tanulmányomban (439. oldal) már ismertettem, azért ismétlések elkerülése végett, itt csak utalok a már elmondottakra.

Ha eltekintünk az övlemeznek a nyomott övben való szereplésétől, vagy pedig, ha övlemez nélküli tartógerendákról van szó, az előzőekben ismertetett egyenletek helyett a következő egyszerűbb ellenőrző egyenleteket is használhatjuk az igénybevételek megállapítására (11. ábra).

A beton igénybevétele nyomásra:

$$\sigma = \frac{M}{s x / 2 (m_1 - x / \beta) + n F_{v2} \frac{x - a_1}{x} (m_1 - a_2)} \text{ kg/cm}^2$$

Az alsó vasbetétek igénybevétele: $\sigma_{v1} = n \sigma_b \frac{m_1 - x}{x} \text{ kg/cm}^2$

A felső vasbetétek igénybevétele: $\sigma_{v2} = n \sigma_b \frac{x - a_1}{x} \text{ kg/cm}^2$

ahol: $x = -\frac{n F}{s} + \sqrt{\left(\frac{n F}{s}\right)^2 + \frac{2n}{s} (F_{v2} a_1 + F_{v1} m_1)}$ cm

Az előzetes tervezéshez a következő megközelítő pontosságú egyenleteket használhatjuk:

$$x = \alpha m_1; m_1 = \beta \sqrt{\frac{M}{s}}$$

$$F_{v1} = \gamma s m_1; F_{v2} = \delta F_{v1}$$

Az egyenletekben előforduló α , β , γ és δ szorzótényezők a 3. sz. táblázatból olvashatók ki.

3. sz. táblázat:

σ_{vas} : kg/cm ²		1000						1200					
		35		40		45		35		40		45	
σ_{beton} : kg/cm ²		β	γ	β	γ	β	γ	β	γ	β	γ	β	γ
		$\delta =$	0.2	0.418	0.648	0.374	0.815	0.341	0.994	0.444	0.471	0.397	0.595
0.4	0.402		0.700	0.358	0.898	0.324	1.102	0.430	0.502	0.382	0.641	0.345	0.794
0.6	0.385		0.762	0.340	0.987	0.305	1.240	0.415	0.538	0.367	0.694	0.330	0.871
0.8	0.367		0.836	0.322	1.103	0.286	1.413	0.400	0.579	0.351	0.757	0.313	0.965
1.0	0.349		0.926	0.302	1.250	0.265	1.645	0.385	0.626	0.335	0.833	0.296	1.080
	1.5	0.299	1.270	0.247	1.875	0.204	2.780	0.343	0.789	0.290	1.110	0.248	1.543
$\alpha =$		0.344	0.344	0.375	0.375	0.403	0.403	0.304	0.304	0.333	0.333	0.360	0.360

A vasbeton irodalmában többféle táblázattal találkozunk, ilyenek a *Geyer*, *Loeser*, *Stock* és más szakírók szerkesztette táblázatok. Bármiféle táblázatot használjunk is, tartsuk szem előtt, hogy azok nem veszik figyelembe a nyíró-erőket, célszerű tehát, ha a tervezett hídtartószerkezetet megvizsgáljuk arra nézve is, vajjon a nyíró-erők okozta igénybevétel nem lépi-e túl a megengedett határokat.

Vastartólemezek és tartógerendák méretezéséhez előnyösen használhatjuk a *Wriedt*-féle számtolókat is. Ezzel a 44 cm hosszú számolóléccel az egyenletesen megterhelt tartók legnagyobb hajlító-nyomatékait is kiszámíthatjuk. Gyártja a *Dennert & Pape* cég Altonában.

Nagyobb támasztóközű nyílások áthidalására a rácsos hidartók alkalmazhatók gazdaságosan.

A rácsos tartókra ható erőket az előzőekben idézett tanulmányom V. pontjában közölt módszerrel állapíthatjuk meg a legegyszerűbben. Egyébként a rácstartók, valamint az áttört gerendartartók (*Vierendeel*-tartók) alsó és felső övében fellépő igénybevételeket a *Ritter*-féle megközelítő eljárással is meghatározhatjuk az alábbiak szerint (12. ábra).

$$\sigma_b = \frac{M_{max}}{J_x} \text{ kg/cm}^2$$

ahol J_x az $x-x$ tengelyre vonatkoztatott tehetetlenségi nyomatékot jelenti. Ennek értékét a következőképpen állapíthatjuk meg:

A tartószelvény területe:

$$T = sm_1 - sm_2 + sm_4 + F_{v_1} + F_{v_2} \text{ cm}^2$$

Az ellenállónyomaték értékét a 0—0 tengelyre az alábbi képlettel állapítjuk meg:

$$W_0 = \frac{sm_1^2}{2} - \frac{sm_2^2}{2} + \frac{sm_4^2}{2} + F_{v_1} m_5 + F_{v_2} m_2 \text{ cm}^3$$

A tehetetlenségi nyomaték pedig ugyancsak a 0—0 tengelyre vonatkoztatva:

$$J_0 = \frac{2sm_1^3}{6} - \frac{2sm_2^3}{6} + \frac{2sm_4^3}{6} + F_{v_1} m_5^2 + F_{v_2} m_2^2 \text{ cm}^4$$

Az $x-x$ tengelyre vonatkoztatott tehetetlenségi nyomatékot a következő egyenlet adja:

$$J_x = J_0 - T x^2 \text{ cm}^4; \text{ ahol: } x = \frac{W_0}{T} \text{ cm}$$

J_x értékét behelyezve a $\sigma_b = \frac{M_{max}}{J_x}$ egyenletbe, meg-

kapjuk a beton igénybevételét kg/cm^2 -ben kifejezve.

A függőleges és átlós rácsrudazatban fellépő erőhatásokat a nyíró-erők ábrájának a segítségével határozhatjuk meg (*Ritter*-féle

eljárás. Leírását a Kövesi-féle „Grafosztatika és vasszerkezetek“ című szakmunkában találjuk (58. §. 167—173. oldal).

A legnagyobb hatóerők értékét a híd saját súlyának és a mozgó megterhelésnek az összegezéséből kapjuk. A híd saját súlyát a tervezés megkezdésekor még nem ismerjük, azt tehát egyelőre csak hozzávetőlegesen állapíthatjuk meg. A beton és a vasbetétek súlyához még hozzá kell adnunk a kavicságy, talpfák és a vágányzat súlyát is. A beton súlyát az alábbi adatok tüntetik fel.

Patakkavicsból készült beton	súlya	átlag	2200 kg/m ³
Gránitkavicsból	„	„	2300 „
Bazaltkavicsból	„	„	2400 „
Mészőkavicsból	„	„	2100 „
Téglatörmelékkal	„	„	1800 „
Salakbeton	átlag	„	1300 „

A vasbetétek folyóméterenkinti súlyát a 4. sz. táblázatban lehatjuk fel, ugyanott találhatjuk a vasbetétekre vonatkozó egyéb adatokat is.

4. sz. táblázat.

Át- mérő	Súly folyóméte renkint	Keresztszelvény darabszám szerint: Cm ² -ben									
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
mm	kg										
6	0.22	0.3	0.6	0.9	1.1	1.4	1.7	2.0	2.3	2.6	2.8
8	0.40	0.5	1.0	1.5	2.0	2.5	3.0	3.5	4.0	4.5	5.0
10	0.62	0.8	1.6	2.4	3.1	3.9	4.7	5.5	6.3	7.1	7.9
12	0.89	1.1	1.3	3.4	4.5	5.6	6.8	7.9	9.0	10.2	11.3
14	1.21	1.5	3.1	4.6	6.2	7.7	9.2	10.8	12.3	13.9	15.4
16	1.58	2.0	4.0	6.0	8.0	10.0	12.1	14.1	16.1	18.1	20.1
18	2.00	2.5	5.1	7.6	10.2	12.7	15.3	17.7	20.4	22.9	25.4
20	2.47	3.1	6.3	9.4	12.6	15.7	18.8	22.0	25.1	28.3	31.4
22	2.98	3.8	7.6	11.4	15.2	19.0	22.8	26.6	30.4	34.2	38.0
24	3.55	4.5	9.0	13.6	18.1	22.6	27.1	31.6	36.2	40.7	45.2
26	4.17	5.3	10.6	15.9	21.2	26.6	31.9	37.2	42.5	47.8	53.1
28	4.83	6.2	12.3	18.5	24.6	30.8	37.0	43.1	49.3	55.4	61.6
30	5.55	7.1	14.1	21.2	28.3	35.4	42.4	49.5	56.6	63.6	70.7
32	6.31	8.0	16.1	24.1	32.2	40.2	48.2	56.3	64.3	72.4	80.4
34	7.13	9.1	18.2	27.4	36.3	45.4	54.5	63.6	72.6	81.7	90.8
36	7.99	10.2	20.4	30.5	40.7	50.9	61.1	71.3	81.4	91.6	101.8
38	8.90	11.3	22.7	34.0	45.4	56.7	68.0	79.4	90.7	102.1	113.4
40	9.87	12.6	25.1	37.7	50.3	62.8	75.4	88.0	100.6	113.1	125.7

(Vége köv.)

Entwurf und Bau von Waldeisenbahnbrücken aus Eisenbeton.
Von *L. Lángos*.

Auszug erfolgt mit dem Schlussteil der Abhandlung.

*

Plans et construction de ponts de chemin de fer forestier en béton armé. Par *L. Lángos*.

Le résumé sera donné à la fin du mémoire.

*

Planning and Building of Ferro-Concrete Forest Railway-Bridges.
By *L. Lángos*.

Summary will be published with the last instalment.

A dolhai cserkészutak.

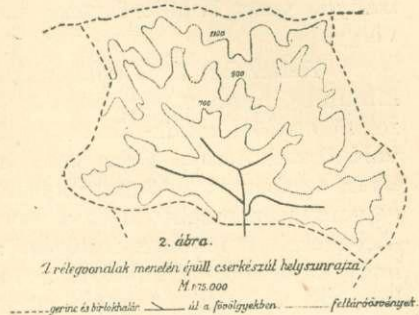
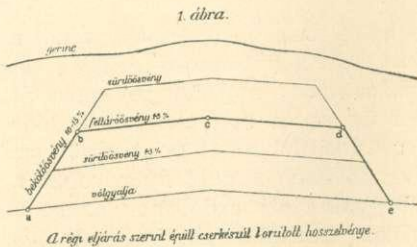
Írta: *Mestyaneck István*.

Szaktársaim és vadászvendégeink sürgető felhívására röviden ismertetem a dolhai m. kir. erdőhivatal kerületében alkalmazott gyalogösvény (feltáró-ösvény, cserkészút) építésénél követett eljárást.

Hogy pedig senki sem illethessen azzal a vádló kérdéssel: kinek van kedve, ideje és módja a mostani agyonhajszolt s a megoldatlan feladatok tömegével küzdő világban ilyen kérdéssel foglalkozni, sietek írásom megokolásául előrebocsátani még azt is, hogy Máramarosban erdei gyalogösvények nélkül sem az erdőgazdálkodást, sem az erdővédelmet, sem a vadászatot megfelelően gyakorolni nem lehet. Minthogy pedig egyrészt a műszaki követelményeknek megfelelő gyalogösvényeket csak kevés erdőbirtokon találunk, sőt igen sok helyen még most is műszer nélkül és tervszerűtlenül folynak a pillanatnyi szükségletek parancsolta gyalogösvény-építések, másrészt, mert az itt alkalmazott eljárást a szakemberek jobbnak minősítették, mint az eddig követett eljárásokat, nem lesz tehát felesleges barátaim kívánságának eleget tenni és az itt kialakult módszereket és azok előnyeit ismertetni. A részletekkel azonban nem fogom untatni olvasóimat, csak az eljárások közötti különbségekre fogok rámutatni, ahol pedig az eljárási módok azonosak, ott vázlatos képet fogok rajzolni, hogy az eljárást az azzal ismeretlenek is legalább általánosságban megismerjék.

Véletlenül jöttünk rá az alkalmazott módszerekre! Kezdetben mi is az eddig követett eljárások szerint akartuk cserkészútjainkat megépíteni. Ezek lényege az volt, hogy a völgy aljától (a vázlaton az *a* pont) kiindulva, egyenletes, 10—15%-os emelke-

déssel szerpentinek és ellenesések nélkül a hegyoldalon felfelé haladó ú. n. bekötő-ösvény épült egészen a hegyoldal magasságának a közepéig (vázlaton a b pont), ezt elérve egyenletes, de már csak 1—3⁰/₀-os emelkedésű ú. n. feltáró-ösvény épült, a feltárandó völgy hosszának a közepéig (vázlaton a c pont), majd onnan már 1—3⁰/₀-os lejtéssel az egész feltárandó völgyet körülfutja és a völgy végén a fentiek szerint leírt 10—15⁰/₀-os lejtésű bekötő-ösvénnyel a hegy lábánál végződik (a vázlaton az e pont). Ha a középső, szintén elkészült feltáró-ösvény kevésnek bizonyult, akkor a már meglévő ösvény és a gerinc között, illetve a meglévő ösvény és a völgy között a távolságokat felezve ugyanilyen eiv szerint épültek tetszés szerinti számban a sűrítő-ösvények.



Készültek aztán olyan feltáró-ösvények is, amelyek nem a feltárandó völgy hossza közepéig emelkedtek, hanem csak a legközelebbi mellékgerinc élvonaláig, onnan aztán a legközelebbi mellékvölgy aljáig ugyanúgy 1—3⁰/₀-kal lejtettek, majd a völgy aljától a következő gerinc élvonaláig megint 1—3⁰/₀ os emelkedéssel épültek, stb. stb., úgyhogy ezeknek az ösvényeknek a torzított hossz-szelvénye az íves fűrész fogaihoz hasonlítható.

Mi is ilyenformán gondoltuk először a cserkészutak építését, de mivel nem volt meg a helyismeretünk, kerületünk nagy, munkánk pedig sok volt, hosszú ideig töprengtünk a katonai térkép fölött, keresve a legalkalmasabb nyomvonal helyét és emelkedésének a legkedvezőbb mértékét. E közben jöttünk rá arra, hogy tulajdonképpen a legegyszerűbb eljárás mégis az volna, ha a feltáró-ösvényeket teljesen vízszintesen — mégpedig a 100-as rétegvonalak helyén — építenők meg. Ezeknek a helye ugyanis a katonai térképről könnyen leolvasható és könnyen megállapítható az is, hogy melyek megépítésével tárható fel legjobban az erdő. Az elgondolást röviden tett követte, és csakhamar megépültek Dolhán az első, műszerrel kitűzött és teljesen vízszintesen, a rétegvonalak mentén épült feltáró-ösvények. Az ábrán lévő völgyben

pl. a 700, 900 és 1100 m-es magasságokban építettük ki a rétegvonalak helyén a feltáró-ösvényeket.

A bekötő-ösvényeket teljesen a régi rendszer szerint építjük itt is, de ezek már jóval kevesebb fejtörést igényelnek, mint a régi eljárással készültek, mert a vízszintes ösvények kiépítésével tulajdonképpen a rétegvonalakat állandósítottuk, azok helye pedig a térképen és a természetben is már könnyű feladattá csökkenti a vízszintes tájékozódást.

Tehát először mindig a vízszintes ösvényhálózatot építjük ki és ha az már elkészült, a bekötő-ösvényeket tetszés szerinti számban és helyen könnyen megépíthetjük. Nálunk pl. a völgyek jellegzetesebb pontjaiból, erdőéri lakok mellől, stb. indulnak ki a bekötő-ösvények. Van olyan erdőéri lakunk is, ahonnan hat irányba vezet bekötő-ösvény (négy a fővölgybe és kettő a mellék-völgybe).

Nehezebb a feladat akkor, ha a bekötő-ösvények mind a kiinduló-, mind a végpontja is kötött (pl. a különböző völgyekben fekvő erdőéri lakoknak és vadászházaknak a gerinc nyergén át való összekötése). De a csak kissé ügyes és begyakorlott erdőőr ilyen esetben is 2—3 napi keresés után kitudi a két pont között az egyenletesen emelkedő és a terephez teljesen simuló nyomvonalat. Ugyancsak nem okoz fejtörést a begyakorlott erdőőrnek az sem, hogy a bekötő-ösvényeket a források, kilátóhelyek, vadászkunyhók stb. érintésével építse meg.

A régi eljárás egyetlen előnye az, hogy anyagszállítás, fuvarozás esetén már az 1⁰/₀-os lejt is lényeges könnyebbséget jelent a vízszintessel szemben, hátránya viszont, hogy az 1—3⁰/₀-os lejtésű ösvény nagyon megnyújtja a fuvarozási távolságot és ezzel a költséget is, mert lassan éri el a fővölgyet. (A legtöbb esetben ugyanis a cél az, hogy a fővölgyekben épült főközlekedési utak mennél hamarabb elérhetők legyenek. És a fővölgyek annál hamarabb érhetők el, minél nagyobb lejtéssel épültek az utak. Pl. 400 m szintkülönbség a 10⁰/₀ lejtésű úttal már 4 km-en, míg 1⁰/₀ lejtésű úttal csak 40 km-en győzhető le.) Valószínű azonban, hogy a legtöbb esetben ezeket az ösvényeket ilyen célokra nem is használják, mert szükség esetén gazdaságosabb lesz a helyi céloknak megfelelő, 10—15⁰/₀-os lejtésű bekötő-ösvények vagy utak szaporítása.

Viszont az új eljárás előnye a régivel szemben elsősorban az, hogy míg a régivel minden völgynek külön ösvényhálózat épült, ezek egymással való összekötése pedig mesterkéltnél eljárás kívánt, addig az új eljárás szerint épített ösvények maguk kötik össze a völgyeket egymással. Különösen a nagyobb birtokon van ennek az előnynek jelentősége, mert ott épülhetnek olyan ösvények is, amelyek 20—30 völgyön vagy akár ugyanannyi erdő-

hivatali kerületen is átfuthatnak. Vagyis amíg ennek az ösvényhálózatnak a hosszabbítása, bővítése, pl. a birtok növekedése esetén, könnyű feladat (az magától adódik), addig a régi eljárás szerint épült ösvényhálózatnak az ilyen bővítése csak foltozgatással lehetséges.

Lényeges előnye az új eljárásnak az is, hogy a rétegvonalaknak a természetben való állandósításával *minden műszaki természetű és vonatkozású erdőgazdasági feladat megoldása megkönnyebbül*. A védkerület személyzet a birtok bármely pontjának a magassági adatát könnyen megállapítja és könnyen megjegyzi.

Előnye továbbá az új eljárásnak, hogy az erdőben való tájékozódást jobban megkönnyíti, mint a régi eljárás, mert itt az ösvények természetes vonalak mentén és szabályosan haladnak. (Mínthogy az ösvények vízszintesen haladnak, a váltakozó megoldásoknak helye nem lehet, tehát a szabályosság itt az eljárástól elválaszthatatlan.) Ha pedig a vízszintesen futó ösvényeket 100 m-kint szelvényezzük (hektométerezzük) is, akkor ezzel az előbbi előnyöket még fokozhatjuk.

Végül legnagyobb előnye az új eljárásnak a régivel szemben az, hogy *a szintmagasságok megállapítása után semmi tervezetésre többé szükség nincs*, tehát sem az előkészítés, sem a végrehajtás további ügyködést nem kíván. Vagyis az erdőőr megkapja a magassági pontokat, a többi már az ő dolga.

Mind a feltáró-ösvények, mind a bekötő-ösvények is 80 cm széles koronával és minden esetben félig a hegyoldalba vájva (tehát kizárólag vegyesszelvényvel) épülnek. Meredek hegyoldalakon, ahol a töltés leomlásától tartani lehet, száraz kőfalazattal biztosítjuk a töltést. (Hosszában fektetett gerenda egyszerűbb volna, de a fa rövidéletű és így azt sűrűn kellene pótolni, ami a fenntartást drágítaná.) A vízfolyások helyén száraz kőfalazatú hídfőket szoktunk építeni, ha azonban a vízfolyás olyan erős, hogy a hídfők egy férfilépésnél távolabb kerülnek egymástól, akkor már hidat is építünk.

Az ösvények szintezését az erdőőrök maguk végzik. A feltáró-ösvényeket teljesen önállóan szintezik és építik is meg, a bekötő-ösvényeket azonban csak a nyomvonal előzetes felülvizsgálata és jóváhagyása után kezdhetik építeni. Egy erdőőr naponta 3—4 km-t tud szintezni. Egy munkás naponta átlag 15 fm ösvényt épít. Egy fm ösvény építési költsége nálunk (ahol országos viszonylatban legdrágábbak a munkabérek) átlag 0.30 P-be kerül (a támfalak és hídfők, valamint a helyenkint szükséges sziklarobbantás költségeivel együtt). Egy 10.000 kh-as erdőbirtok jó feltáráshoz, a viszonyoktól függően kb. 100—150 km ilyen ösvény megépítése szükséges. Nagyon fontos azért, hogy az építéskor a tartósságra

sokat adjunk, mert különben az ilyen hosszú úthálózat fenntartása nemcsak sok költséget, hanem állandó súlyos gondot is okoz.

A legnagyobb előny, amit az így kiépített cserkészúthálózat jelent, az, hogy vele az erdő minden zuga belekapcsolódik az életbe, nem maradhat semmi elrejtve sem a kezelő, sem az ellenőrködő szeme elől. Ahol eddig legfeljebb a völgy alja és a gerinc eleje volt járható és ahol a védkerületi közegek évente legfeljebb 2—3-szor tudtak a hegyoldalba is belemenni, ott ezentúl naponta járhatnak. Az egyik védkerületünkben pl. a védkerület bejárásához azelőtt egy teljes, fáradságos napi gyaloglásra volt szükség, ma egy fél nap alatt sokkal alaposabban és minden fáradság nélkül bejárható ugyanaz a kerület, mert nincsen az a városi járda, amelyen élvezetesebb, szebb, vagy akár könnyebb is volna a gyalogléta, mint ezeken a cserkészutakon.

De nemcsak az erdő megismerését, hanem az összes munkálatokat, használatokat és feladatokat, legyenek azok akár erdőrendezési, használati, művelési, védelmi, vadászati, vagy egyéb műszaki vonatkozásuak, egyaránt lényegesen megkönnyíti az ilyen ösvényhálózat kiépítése.

Különösen pedig a vadászati előnyöket érdemes itt hangsúlyozni. A vadász sokat jár és sötétben is jár, az ilyen ösvények pedig nemcsak veszélytelen és biztos, hanem kényelmes közlekedést biztosítanak: a vadász nem merül ki és ezért állandóan éberen figyelve járhat, tehát nem kell lihegő tüdővel, vagy akár elhamarkodva lőnie. Kihaszználhatja a légjárás alakulását és az erdő lejelrejtettebb zugához is könnyen hozzáférhet. Kétszer és háromszor nagyobb területet tud becserkészni és nem irtózik az 500 méteres szintkülönbségnek akár naponta kétszeri megmászásától sem, ha a vadászat sikere azt kíváná.

Ezzel ismertetésem végére is értem. Tudom nagyon jól, hogy a kérdést csak elnagyolva, vázlatosan tárgyaltam, mert teljes kimerítéséhez, mind az ösvényhálózat szükségességének a részletesebb tárgyalására és megokolására, mind az azok megépítésével járó közvetlen és közvetett előnyöknek, úgyszintén a a kitzzés és építés műszaki munkájának a részletesebb leírására lett volna szükség. Most azonban csupán eljárásunknak a régebbi eljárásokkal való összehasonlítására törekedtem; arra, hogy a gyalogösvényeket már építő hegyvidéki kartársaimmal megistesse az itt követett eljárás módjait és előnyeit. A részleteket ők már amúgy is ismerni fogják, ezért azoknak a szélesebb körök számára való összegyűjtését, feldolgozását és ismertetését a nyugodtabb időkre hagyhatjuk, amikor a velük való foglalkozás is tördés lehetőségei ismét megnyílnak.

Die Pürschwege in Dolha. Von I. Mestyaneck.

Die entlang der Schichtenlinien und mit entsprechend angelegten Verbindungswegen gebauten Steige bieten dem alten System gegenüber technische und administrative Vorteile, die für Forstwirtschaft und Jagdbetrieb in gleicher Weise sehr bedeutend sind.

*

Les chemis de chasse à Dolha. Par I. Mestyaneck.

Les sentiers qui suivent les lignes de niveau offrent le maximum d'avantages.

*

Footpath in Dolha. By I. Mestyaneck.

The most satisfactory solution is to open up the woods with paths along the isohypsa.

ÉRTESÍTÉS.

Értesítjük t. Olvasóinkat, hogy különkiadványként küldjük meg a következő hivatalos közleményeket.

1. A m. kir. földművelésügyi miniszter 87.500/1942. F. M. számú rendelete a Magyar Szent Koronához visszacsatolt felvidéki, kárpátaljai, keleti és erdélyi, valamint a délvideki területeken fekvő erdők üzemterveinek a felülvizsgálása tárgyában.

2. A m. kir. minisztérium 3.920/1942. M. E. számú rendelete a zár alá vett faanyagok közül a fakereskedők birtokában lévő szerfakészletek igénybevétele tárgyában.

3. A m. kir. iparügyi miniszter 42.400/1942. Ip. M. számú rendelete az egyes faanyagkészleteknek a termelőnél zár alá vételéről szóló 980/1942. M. E. számú, továbbá a zár alá vett faanyagok közül a fakereskedők birtokában lévő szerfakészletek igénybevételéről szóló 3920/1942. M. E. számú rendelet végrehajtása tárgyában.

4. A m. kir. Igazságügyminiszter 50.000/1942. I. M. számú rendelete a keleti és erdélyi országrészekben fekvő mező- vagy erdőgazdasági ingatlanhagyaték tekintetében követendő eljárás kiegészítéséről.

5. A m. kir. közellátásügyi miniszter 63.200/1942. K. M. számú rendelete a belföldi termelésű lomboszerfa és az ebből készült egyes erdei fél- és készgyártmányok ármegállapítása tárgyában.

6. A m. kir. közellátásügyi miniszter 81.700/1942. K. M. számú rendelete a lomboszerfából készült fűrészaruk legmagasabb eladási árának megállapítása és az előállításával foglalkozó üzemek adatbejelentése tárgyában.

7. A m. kir. földművelésügyi miniszter 92.106/1942. számú pályázati hirdeteménye a M. Kir. József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Bánya-, Kohó- és Erdőmérnöki Kara Erdőmérnöki Osztályának a hallgatói részére adományozandó ösztöndíjakról.

IRODALOM

Grottian: A világkereskedelem faforgalma 1925-től 1938-ig. (Die Umsatzmengen im Weltholzhandel 1925—1938.) A Nemzetközi Erdészeti Központ kiadása, Berlin—Wannsee (Roberstrasse 7.) 1942.

A „*Silvae Orbis*“ című sorozat 3. kötete a C. I. S. első fakereskedelmi kiadványa, amelyet valószínűleg még ebben az évben egy másik, az árfejlődést tárgyaló munka is követ majd.

Akit a fának, mint a legfontosabb anyagok egyikének a világgazdasági jelentősége érdekel, az igen meglepő adatokat talál a szerző könyvében, amely egyformán kiterjeszkedik a megmunkálatlan szerfa minden választékára, a faszénre, a faragott-fára, a szelvényárakra, a cellulózgyártást szolgáló anyagokra és a papirosra.

A 10 ívre terjedő munka első részében általános tájékoztatást találunk. A papíripar évi fogyasztását a szerző kerek 100 millió m³-re becsüli, míg a műselyemgyártás szerinte évi 3 millió, a műrostipar 2 millió, a bányák pedig 30 millió m³ fát használnak fel. A 700 millió m³-re tehető szerfafogyasztásnak a nagyobbik fele (kb. 450 millió m³) mint épületfa értékesül.

Érdekesek azok az adatok is, amelyek megvilágítják, hogy a világ összes faterméséből 1937-ben csak 8%, a kitermelt szerfából pedig csak 18% került külföldi forgalomba.

A munka második része a külkereskedelem adatait a kimutatásban szereplő 39 ország és 12 választék szerint csoportosítja.

A befejező rész elemzése szerint a világkereskedelmi forgalom 1925-től 1929-ig emelkedett, azután 1932-ig csökkent, majd ismét emelkedett 1937-ig, azóta pedig újabb csökkenés tapasztalható.

A rengeteg adat — amelynek az összefoglalásához nemkevesebb, mint 117 táblázatra volt szükség —, bőséges forrása a közgazdasági ismereteknek és ezért mind a szerzőt, mint pedig a kiadót a legteljesebb köszönet illeti meg.

M.

Az erdő. [A „Statistikai Tudósító“ kiadása, Budapest, (II. Margit-körút 29.) 1942. Ára: 5.— P.]

„*A STUD Fás Könyvtára*“ II. kiadványaként jelent meg a 144 oldalra terjedő kis kötet, amely az elmúlt tél folyamán a *STUD* rendezte fás-szemináriumban tartott erdészeti vonatkozású előadások szövegét tartalmazza.

Összente örömmel üdvözljük a kiadó áldozatos és gyakorlati szempontból igen jelentős vállalkozását, mert lehetővé teszi, hogy a fakereskedő-szakma új tagjai az átképző tanfolyamokon nyert erdészeti ismereteiket felfrissíthessék, elmélyíthessék és így valóban közelebb kerüljenek annak az anyagnak az örök forrásához, amellyel foglalkoznak.

Ilyen értelemben méltatja a kis kötet megjelenését az előszóban *Molcsány Gábor* miniszteri osztályfőnök is, aki meglepedéssel láthatta, milyen buzgósággal veszik ki a magyar államerdészeti tisztikar tagjai részüket az oktató-munkából.

A hat közleményből ugyanis 5-öt az erdészeti főosztály urai írtak. Kettőnek *Tauer Ervin dr.* m. kir. erdőtanácsos a szerzője („Az erdő-fás növények élete és a fontosabbak ismertetése“ és „Magyarország erdőgazdasága a két bécsi döntés után“), míg *Ajtai Sándor dr.* miniszteri tanácsos a magyar erdészeti igazgatást, *Iványi Ferenc m. kir. erdőtanácsos* a felújítást és közérdekű telepítést ismertetik, *Földváry László dr.* m. kir. erdőtanácsos pedig „Válogatott fejezetek erdőgazdaság-földraj-

zunk köréből" c. tanulmányával járult hozzá a munka általános erdészeti jelentőségének az emeléséhez.

Móricz Miklós dr., a *STUD* szerkesztője „A fa a nemzetgazdaságban” c. rövid közleménye hasznos kiegészítője a kötetnek, amelyet — igen ügyesen — megfelelő címszójegyzék zár le.

Meggyőződésünk, hogy minden hivatását átérző kezdő fakereskedő buzgón és haszonnal forgatja a kis könyvet. M.

Faber György: Haladó gazdák útmutatója. [A Magyar Gazdatisztek Országos Egyesülete kiadása, Budapest, (V. Arany János-u. 5.) 1942. Ara: 10.— P.]

400 oldalra terjedő hatalmas kötetben adta ki a gazdatisztek érdekvégsélete a rendezésében tartott II. Gazdatiszti Továbbképző-Tanfolyamon elhangzott előadások szövegét.

A nagysúlyú, komoly munkát az egész magyar mezőgazdaság feszült érdeklődéssel várta és így igazán nem csodálhatjuk, hogy a m. kir. földművelésügyi miniszter úr is számottevő anyagi támogatással segítette a megjelenését.

Aki a magyar mezőgazdaság időszerű kérdéseivel, fejlődésének a feltételeivel és közzgazdaságunk többi ágaihoz való vonatkozásaival tisztában akar lenni, az nem is fordulhat megfelelőbb és bőségesebb forrásokhoz, mint ehhez a kötethez, amelyre minden tekintetben büszke lehet testvéregyesületünk.

A tárgykörök szerint tagolt szövegi részt számos ábra és fénykép egészíti ki; az anyag gondos elrendezése és közkinccsé tételének a biztosítása a tevékeny és sokoldalú *Faber György* újabb jelentős sikere.

M.

HAZAI FOLYÓIRATOK.

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye. 1942. 76. k.

23—24. sz. — *Lux G. dr.*: A feldebrői templom.

25—26. sz. — *Tuczy T.*: A vas- és fémesztergályozás szerszám-anyagának szabványosítása.

ERTEKEZÉSEK ÉS BESZÁMOLÓK. — *Guóthfalvy-Dorner Z. dr.*: Iparpolitika mai problémái. — —: Közgyűlési beszámoló.

A Műszaki Világ. 1942. VI. évf.

12. sz. — —: A Mérnöki Kamara közgyűlése.

13. sz. — *Árvay J. dr.*: Erdély. — —: Sinautóbusz a közúti forgalomban.

14. sz. — *H. Pap I.*: Javaslat a Szeged-vidéki vízrendezés kérdésének végleges megoldására. — *Vér T. dr.*: Beszámoló a „Mérnökpolitikusok” 1941—42. évről.

A Vadászkutya. 1942. III. évf.

6. sz. — *Felix E.*: Vadászkutyaidomító tanfolyam. — *Forti J. dr.*: Látogatás a hevízi tenyésztelenen. — *K. Kende M.*: Nemzetközi kutya-kiállítás. — *Szathmáry D. dr.*: Kopók rühességének gázkamrakezelése kéndioxyddal. — —: Nemzetközi kutyaállításon kiállított vadászkutyák versenyeredményei.

Bányászati és Kohászati Lapok. 1942. LXXV. évf.

12. sz. — *Tarján G. dr.*: Az előkészítési görbék transzformációja. (1. közl.)

13. sz. — *Tarján G. dr.*: Az előkészítési görbék transzformációja. (2. bef. közl.) — *Boleman G.*: A mérnöknevelés kérdéséhez.

Bástyánk. 1942. II. évf.

6. sz. — *Sali E.*: Örségváltás. — *Gacs J.*: A magyar belpolitikai élet. — *Vági I.*: Két portrét. — *Polgáry S.*: A vas rabszolgái. — *Vargha D.*: Mit láttam Finnországban. — *Zólyomi I.*: Irások. — *v. Sebők L.*: Kálmánból katona lesz. — *Mécs E.*: A soproni festőkiállítás. — *Habel Gy.*: Elnökválasztás, 1942.

Botanikai Közlemények. 1942. XXXIX. k.

3—4. sz. — *Gimesi N.*: A növénycitológia mai állása. — *Keller J.*: A *Veronica L.* nemzetség *Beccabunga Gris.* sectiójának magyarországi fajtái. — *Buchinger M.*: Az európai *Scabiosák* természet szerkezete. — *Hortobágyi T.*: Flagelláták Kaposvárról. — *Gimesi N.*: Mágneses mikrokompresszor. — *Boros A.*: A *Trichostomum mutabile* Magyarországon. — *Moesz G.*: Új gombák Lettországból. VIII. — Gombák Szerbiából.

Gazdatisztek Lapja. 1942. XLVI. évf.

7. sz. — *Halász M. dr.*: Aratás. — *Sass G.*: A gazdasági akadémiai gyakorlati oktatás kérdése. — *Landesz J.*: A gyakorlati munka elsajátítása a gazdasági akadémián. — *Gibbon A.*: A magyar mezőgazdaság és kertészet új feladatai. — *Erdélyi T.*: A gazdasági tanári hivatás.

Halászat. 1942. XLIII. évf.

6. sz. — *Schrey E.*: A Balaton mellékvizeinek halászata. — *Uzoni L.*: Bajok és zavarok a halpiacon. — *Vásárhelyi I.*: A pézsmapocok. (2. közl.)

Kémikusok Lapja. 1942. III. évf.

7. sz. — *Loczka A.*: A vegyipari középiskola. — A látással kapcsolatos kémiai folyamatok.

Kertészeti Szemle. 1942. XIV. évf.

7. sz. — *Magyar Gy.*: A Chabaud szegfű magtermesztése. — *Mészöly Gy.*: Paradicsom-fajták. — *Ubrizsy G. dr.*: Élősnövények veszedelmes élősködő gombái. — *Taba V.*: A kertész, propaganda és a reklám.

Köztelek: 1942. I. II. évf.

23. sz. — *K. Kuthy S. dr.*: A német istállótrágyatelepítési akció. — *Kotsis E. dr.*: A mezőgazdasági épületvagon kezelése.

24. sz. — *Westsik V.*: A kettős természet lehetőségei. — *Tabajdy K.*: A paprika-palántavész. — *Zajtay A. dr.*: A fejőstehenek nyári tartása. — *Farkas A.*: Adalékok az igásmunka önköltségének kiszámításához. — *Kotsis E. dr.*: A mezőgazdasági épületvagon kezelése. (II.)

25. sz. — *Prettenhofer I.*: Az okszerű műtrágyázás alapelvei. (1. közl.) — *Mészáros J.*: A juhtartás költségei és a gyapjúár. — *Kotsis E. dr.*: A mezőgazdasági épületvagon kezelése (III.) — *Rátky F.*: A Virginia-dohány termesztése során szerzett tapasztalatok. — *Perneckzy B. dr.*: Az aratógépek használatának kérdése.

26. sz. — *Dömötör L. dr.*: Károlyi Sándor gróf élete és alkotásai. — *M. E. dr.*: Mezőgazdaságunk hozamának fokozása. III. — *Kalamenovich G.*: Ricinustermesztés palántázással! — *Gräbner E.*: A vetőmagtermesztés feladatai az aratás és a cséplés folyamán. — *Gerényi J.*: A vesszővel felderített ingersávok hatása az állatokra és a növényzetre.

27. sz. — *Prettenhoffer I.*: Az okszerű műtrágyázás alapelvei. II. — *E. Dorner B.*: Parlagföld benádasítása. — *Várallyay Gy.*: Irányelvek a műszanyagok megválasztásánál. — *Dóry F.*: Eszrevételek a sáncolás-hoz. I.

Magyar Fapiac. 1942. IV. évf.

23. sz. — *Battai K. dr.*: A faszénkereskedelem problémái.
 24. sz. — *Koncz K.*: A tüzelőanyagkereskedői kijelölések revíziója.
 25. sz. — *v. Waldbott K. br.*: A keményfa- és tűzifakérdésről. — *Kerékgyártó Gy. dr.*: A fakereskedelmi szabványok jelentősége.
 26. sz. — *Unger F. dr.*: Az új forgalmi- és fázisadó rendelet. (I.)
 27. sz. — *Unger F. dr.*: Az új forgalmi- és fázisadó rendelet. (II. bef. k.)

Magyar Méh. 1942. 63. évf.

7. sz. — *Knipfer F.*: Vízszint fekvő lépeket is meghordják a méhek. — *Német P.*: Méhetetés — méhetető.

Mezőgazdasági Közlöny. 1942. XV. évf.

6. sz. — *Gesztelyi Nagy L. dr.*: A mezőgazdasági kamarák húsz éve. — *H.*: Az európai kontinens mezőgazdaságának teljesítőképessége. — *M. B.*: A hűtés az élelmiszerellátás szolgálatában. — *M. B.*: A Lengyel Főkörmányszág mezőgazdaságáról. — *M. B.*: Bulgária juhtenyésztési viszonyai.

Nimród Vadászlap. 1942. XXX. évf.

17. sz. — *Sólyom*: Sürgős kérés. — *Szomjas L.*: Adatok a szinkron madármegfigyeléséhez. — *G. Lelovich Gy.*: A solymászat rövid történelme az ókortól napjainkig.

18. sz. — *Szederei Á.*: Nem vagyok „nyültiszta“. — *G. Lelovich Gy.*: Milyen bajok érhetik vadászmadarainkat?

19. sz. — *Thuróczy T. dr.*: Fogoly-aggályok. — *Éhik Gy. dr.*: Tigrisgörény (Vormela Peregusna) Erdélyből. — *Pollatsek J.*: Nyersbőr kezelése.

Technika. 1942. 23. évf.

6. sz. — *Plank J. dr.*: † Dr. Szarvasy Imre. — *Varga J. dr.*: Három év munkája: építés, szervezés, alkalmazkodás. — *Pattantyús Á. G. dr.*: A vízerőgép lapátterhelése. — *Gillemont L. dr.*: A csapágyfémek vizsgálata. — *Schwertner A. dr.*: A síkbeli feszültségállapot egy logaritmusos potenciál. — *Náray-Szabó I.*: Vegyi iparunk fejlődésének lehetősége a megnagyobbodott Magyarországon. — *Kádas K. dr.*: Műszaki és gazdasági szempontok jelentősége a többtermelés megvalósításában. — *Bajó J.*: Számításbeli egyszerűsítések.

Természettudományi Közlöny. 1942. 74. k.

6. sz. — *Tanql H.*: A golyva mint népbetegség. — *Pekár D.*: Indiai expedíciós emlékeimből. — *Homonnay N.*: Miért dobja ki a golyva fészékéből a fiókáját. — *K. Kuthy S.*: Fedez-e messzszükségletünket a táplálékunk? — *Z. A. dr.*: A mesterséges vérről. — *K. Kuthy S. dr.*: A háborús Németország törekvései a vitaminhiánybetegségek megelőzésére. — *Kieselbach Gy. dr.*: Kacsatojások okozta mérgezések elhárítása. — *K. Gy. dr.*: Zsírok és olajok eltartása.

Pótfüzetek 2. sz. — *Berényi D.*: A délibáb a Hortobágyon. — *Bez-nák A.*: A táplálkozásélettan újabb eredményeinek várható hatása a nemzetgazdaságra. — *Baskai E.*: A cinóber-kérdés. — *H. Fekete P.*: A

pézsmapocok a Hajduságon. — *Győrffy I. dr.*: A szaruhártyaátültetés problémája. — *Belák S. dr.*: A „földszugárzás“ hatásának tudományos alapjai. — *Rapaics R.*: A kajszifajták eredete. — *Rapaics R.*: A fürtös paradicsom gazdasági jelentősége. — *Regős J.*: Változékony gének. — *Regős J.*: Megporzás idegen nemzetiségű virággal. — *Baskai E. dr.*: „Fehérités“ ultramarinnal. — *Tóth G.*: Halójelenség (alsó Nap) megfigyelések a Keleti Kárpátokban. — *Aujeszky L. dr.*: Zugó hőtömegek a Délvidéken.

Vadászujság. 1942. XLII. évf.

17. sz. — *Szent-Ivány G. dr.*: Szervác-Pongrác-Bonifác! — *Gy. Takách Gy.*: Az amerikai havasi kecske. — *Diczendy P.*: Vizslák húsége és okossága. — *Marton J.*: Téli etetések.

18. sz. — *Szent-Ivány G. dr.*: Nemzeti kincsünk védelmében! — *Sekeres I. dr.*: Farkas és egyebek. — *Speer L.*: A tilalmi időkről. — *Mészáros P.*: Miért fontos annak megállapítása, hogy gróf Zrinyi Miklóst nem a vadkan, hanem orgyilkos ölte meg? — *Berényi V.*: Adatok az uhú életmódjához. — *Fülöp M.*: „Puska és fegyver“.

19. sz. — *Lux Z.*: Vadászati tudósítás Kárpátaljáról. — *Fülöp M.*: A vadász a solymászatról. — *Panka K. dr.*: Puska és fegyver vagy karabély? — *Szentlőrinci*: A szóokról. — *Diczendy P.*: A házi galambok súlyos kártevése.

Vadászat. — Halászat. 1942. X. évf.

11. sz. — *L. Desits J.*: Polemia! — *A. Balogh A.*: Ne térjünk el attól, ami jónak bizonyult. — *V. Nagy I.*: A pézsmapocok előfordulása hazánkban az 1935/40. évi vadászati statisztika szerint.

12. sz. — —: Váró György orsz.-gyűlési képviselő interpellációja a székelyföldi vadászrend tárgyában. — *J. Lányi A.*: A nagyragadozók hasznossága. — *A. Balogh A.*: Ne nyulj a gyöngygyóhoz!

KÜLFÖLDI LAPSZEMLE.

INTERSYLVA, 1942. 2. sz.

Aro: Az északi és középeurópai államokban végzett fűrészvizsgálatok eredményeinek a gyakorlati értékelése. (Die praktische Auswertung der Ergebnisse des Sägeuntersuchungen in den nordischen und mitteleuropäischen Ländern.) 137–144. old.

Svájc és Skandinávia már az első világháború előtt is behatóan foglalkozott a kérdéssel, de az újabb vizsgálatok során különösen a német „Institut für forstliche Arbeitswissenschaft“ (IfFA) ért el értékes eredményeket.

A szerző az eddigi megállapítások összehasonlítása alapján kimutatja, milyen nehézségekbe ütközik az azonos szempontok érvényesítése és nyomatékkal hangsúlyozza, hogy *lehetetlenség olyan alakú fűrészt készíteni, amely minden célra a legjobban megfelel.* A fafajok és egyéb körülmények szerint megválasztott szabványosításra szükség van, de a munka eredményessége szempontjából a *fűrészek helyes karbantartásának és a munkások megfelelő kioktatásának* van a legnagyobb jelentősége.

Gagarin: A szovjet-orosz faipar fejlődése. (Die Entwicklung der sowjetrussischen Holzverarbeitungsindustrie.) 146–165. old.

Oroszország szinte kimeríthetetlen fatermése az első világháború előtt az erdők feltáratlansága miatt nem jutott fontosabb világgazdasági szerephez.

A szovjeturalom 1927-ben kezdte meg — a nagy hangon hirdetett iparosítással kapcsolatban — az erdők fokozott kihasználását, de ez nem okszerű feltárással, szállítóberendezések építésével, hanem csak a jól megközelíthető állományok letarolásával történt és fő célja a külkereskedelmi mérleg javítása volt, tehát rövid időn belül végzetes következményekkel járt volna. A legutóbbi évek alatt a fa-, ill. papírtermelés a cári időkben elért mennyiségnek a három-, ill. ötszörösére emelkedett, és érdekes a szerzőnek az a megállapítása, hogy okszerű gazdálkodással ezt a szintet Oroszország ma is tarthatná.

Eberts: A német erdészeti törvényhozás. (Deutsche Forstgesetzgebung.) 167—229. old.

A nagyszabású tanulmány 3 főrésze oszlik. Az elsőben a szerző a nemzeti szocializmus uralomra jutása előtt érvényben volt német erdő-törvények közötti ellentéteket világítja meg, a másodikban az 1933 óta hozott törvényes rendelkezéseket ismerteti, míg az utolsó fejezetben a készülöben lévő egységes új birodalmi erdőtvény alapelveiről ad rövid áttekintést.

A császári és weimari Németország államaiban az erdészeti törvényhozás igen eltérően fejlődött és ennek tulajdonítható, hogy a német erdők egyetemes érdekeit szolgáló egységes törvény megalkotására sokáig nem kerülhetett sor.

Hitler vezér és kancellár azonban a hatalom átvételének szinte az első óráiban megteremtette azt a szervezetet, amelynek eddigi, igen eredményes munkáját a rövidesen tető alá kerülő új erdőtvény fogja megkoronázni. Az önálló erdészeti minisztérium (Reichsforstamt) felállításával és Göring tábornagnak birodalmi erdőmesterré történt kinevezésével egyetlen — mégpedig igen erős — kézbe került az erdészet ügye, nem csodálhatjuk tehát, hogy a közösség javának, az egyetemes nemzeti, kulturális, honvédelmi és szociális érdekeknek a védelmében fogant 1933 óta minden német erdészeti törvényes intézkedés.

Ezek jól átgondolt egységes keretbe foglalták a szükséges igazgatási és szervezetbeli újításokat, valamint az erdő teljesítőképességének a növelésére és a fa leggazdaságosabb felhasználására vonatkozó alapelveket.

A szerző részletesen ismerteti a jelenlegi német erdészeti igazgatás felépítését, az erdőtisztai kar szolgálati viszonyait, az erdők fenntartása, védelme és ápolása érdekében hozott intézkedéseket (ezek közül különösen a megfelelő fafajok kiválasztását szabályozó „Forstliches Artgesetz“ érdemel figyelmet!), valamint a fa értékesítésének a megkönnyítése és legcélszerűbb, takarékos felhasználása érdekében életbe léptetett piacrendet (Markordnung).

A 3. rész a készülö új erdőtvény vezérelveit ismerteti röviden, mégpedig abból a szempontból, hogy hol és milyen befolyással kell lennie az államnak az erdőgazdaságra a legbelterjesebb gazdálkodás érdekében.

Gonggryp: A forró-földövi fák szállítása Európába. (Die Holzfuhr aus den Tropen nach Europa.) 232—246. old.

A trópusok erdőségeinek a kihasználása csak a múlt század végén vett nagyobb lendületet, sajnos, legnagyobb részt rablógazdálkodás formájában. Ma is meglehetősen nagy a bizonytalanság a forró-földövi erdők teljesítőképessége és értéke tekintetében. Az eddig gyűjtött statisztikai adatok nem sokat mondanak, mert a ha-kint 100 m²-re becsülhető kiviteli célra alkalmas fa csak egy töredéke a hasznosítható anyagnak, amely ismét csak egy része a kivágott mennyiségnek.

A szerző Francia-Afrika kiviteli és Anglia, Franciaország, valamint Németország behozatali adatai alapján az Európába kerülő trópusi famennyiséget évi 1 millió m³-re becsüli és ugyanennyire azt a mennyiséget, amely más államokba kerül.

ZEITSCHRIFT FÜR WELTFORSTWIRTSCHAFT. IX. köt. 3/4. sz. 1941.

Koch: Latin-Amerika erdészeti törvényhozása. (Die Forstgesetzgebung Ibero-Amerikas.) 111—141. old.

A lelkiismeretes kutatómunkára felépített tanulmányból megtudjuk, hogy a délamerikai államokban függetlenségük kivívásával megszünt az anyaországok (Spanyolország és Portugália) erdészeti törvényeinek az érvénye és majd egy századon keresztül folyt szabadon, minden korlátozás nélkül az erdőpusztítás; hogy milyen következményekkel, elképzelhető.

Columbia volt az első, amely végetvetett a már-már az ország létét veszélyeztető állapotnak és 1919-ben hozott erdőtörvényével új utakra tért. Ezután Chile, Guatemala (1925), Mexico (1926), San Domingo (1934), Cuba, Haiti, Venezuela (1936), Bolivia, Peru (1937) és Honduras (1939) is követték példáját; Argentina, Uruguay és Brazília pedig most munkálkodnak egy korszerű erdőtörvény megteremtésén.

A szerző tanulmánya 15 fejezetre oszlik; ezek tartalma a következő. 1. Az „erdő“ és „erdősült terület“ meghatározása. 2. Az államhatalom befolyása az erdőgazdaságra. 3. Állami-, 4. Közületi-, 5. Magán-erdők. 6. Nemzeti parkok. 7. Véderők. 8. Erdészeti igazgatás. 9. Erdőgazdasági üzemtervek. 10. Erdőhasználat. 11. Erdei szállítások. 12. Felújítás. 13. Erdővédelem. 14. Erdészeti büntetőrendvények és 15. Szakoktatás és kutatásügy.

Heske: Erdő és népesség Afrikában. (Wald und Bevölkerung in Afrika.) 143—149. old.

Délafrika átlagos népsűrűsége km²-kint öt lélek. Ez magyarázza, hogy az egész gyarmatosító politika nagy nehézségekkel küzd.

A szerző megállapításai szerint a legnagyobb erdősültségű területeken (Gabun, Kamerun, Nigéria, Aranypart és Elefántcsontpart) mindössze 28.000—30.000-re tehető az erdei munkások száma. Megfelelő szociális intézkedésekkel ezt a háromszorosára lehetne emelni. A jövőbeli gazdálkodás elengedhetetlen első feltétele a természeti tényezők okszerű kihasználása és az elkopárosodás megakadályozása, célja pedig a ben-szülött lakosság szükségleteinek az ellátása, a gyarmatosítás fejlesztése és az európai piac támogatása. A tanulmányhoz mellékelt térkép igen értékes!

ALLGEMEINE FORST- UND JAGDZEITUNG. 1942. 6. sz.

Albrecht: A déli Schwarzwald természetes erdőviszonyai. (Zu den natürlichen Waldverhältnissen an der Ostabdachung des südlichen Schwarzwaldes.) 137—157. old.

A vizsgált terület földrajzi, földtani és éghajlati viszonyainak az ismertetése után a szerző a lúcfenyő termőhely-képző és -alakító hatásával foglalkozik behatóbban, majd megállapítja, hogy a *talajjellegző növényzet teljesen az éghajlati viszonyok függvénye, tehát a termőhely megítéléséhez egymaga nem szolgáltathat biztos alapot* és végül régi erdőleírások, valamint részletes állományvizsgálatok alapján megkísérli annak a vázolását, milyen lehetett a schwarzwaldi erdők őseredeti természetes felépítése.

Wettstein: Az alpesi vörösfenyő utódaiban tapasztalható különbségek. (Unterschiede bei Nachkommen von Alpenlärchen.) 157—161. o.

Már régebbi erdősítések mutatták, hogy kifogástalan növekvésű vörösfenyvesek magjából másutt nevelt csemeték tulajdonságai sokszor erősen — legtöbbször hátrányosan — elütöttek az anyaállományokéitól. Az újabb vizsgálatok kiderítették, hogy nemcsak a földrajzi szélesség és a tengerszint feletti magasság, hanem a talaj mésztartalma és napsütötte vagy árnyékos fekvése is örökölhető tulajdonságokat fejleszthet ki az anyaállományokban; a telepítések előtt tehát a mag származását ezekre az adatokra vonatkozóan is ellenőrizni kell.

CENTRALBLATT FÜR DES GESAMTE FORSTWESEN. 1942. 5/6. sz.

Dannecker: A természetes erdőtől a száraló-erdőig. (Vom Naturwald zum Plenterwald.) 107—116. old.

A nemrégiben elhunyt nagynevű osztrák erdésznek, *Hufnaglnak* a vezetése alatt állott Gottschee-i erdőgazdaságban végzett munkája alapján ismerteti az erdőgazdálkodás útját a rendszertelen száralástól a beiterjesen kezelt száraló-erdőig és hangsúlyozza, hogy a jövő erdejében az emberi munkát a legcsekélyebb mértékre kell szorítani (?) mert a természet erőinek minél okszerűbb kihasználása biztosítja a legnagyobb gazdasági eredményt.

Haberler: A szlovák erdőgazdaság irodalma. (Schrifttumsnachweise über die slowakische Forstwirtschaft und deren Grundlage.)

A folyóirat mellékleteként adott tanulmány a szlovákiai erdőkre vonatkozó teljes magyar nyelvű és cseh irodalmat is felöleli.

SCHWEIZERISCHE ZEITSCHRIFT FÜR FORSTWESEN. 1942. 6. sz.

Siewart: A tutajozásról. (Über die Holzflösserei im Napfgebiet.) 137—145. old.

A Luzern-környéki tutajozás eredetét és módját ismerteti.

Blumer: Újfajta védekezés a lavinák ellen. (Neuartige Lawinenverbauungen.) 145—150. old.

A természetes védekezés (fásítás) mellett egyre jobban előtérbe kerülnek a tudományos vizsgálatok alapján jóhatásúaknak megismert kártérítésként ismertetése. Ezek közül a szerző részletesebben leírja és fényképen is bemutatja a bakokat, az oszlopcsoportokat és a sodronykerítéseket.

Rüedi: Az erdő és a vad. (Wald und Wild.) 151—155. old.

Az elmúlt hosszantartó és szigorú télen Svájcban is nagy volt mindenütt a vadkár. A szerző hangsúlyozza, hogy a legméltányosabb kártérítésnél is többet ér a megelőzés, ennek pedig első feltétele a vadállomány szabályozása. Szükségesnek tartja azonban, hogy a vadgazdaságot a főiskola is felvegye rendes tantárgyai közé.

DER DEUTSCHE FORSTWIRT. 1942. 45/46—51/52. sz.

Dieterich: Az erdősítések célkitűzései. (Zeilsetzungen des Wiederaufforstungswerkes.) 225—228. old. és 237—238. old.

A német uralom alá került keleti részeken a birodalmi erdőmester rendeletére közel 1 millió ha erdőterületet, ill. kopárt kell sürgősen befásítani.

A szerző a fásítás élettani, gazdasági, szociális és egyéb előnyeinek rövid összefoglalása után behatóan ismerteti a munkánál követhető szempontokat.

Hangsúlyozza, hogy a beiterjes gazdaságokban támasztható követelmények mellőzésével a *minél gyorsabb és minél sikeresebb erdőtelepítés* legyen a fő cél.

Ennek a munkának az oroszánrészt az államnak kell vállalnia, mert az általános szempontokból ugyancsak kívánatos *telepítés és a mezőgazdaság fejlesztése* szintén állami feladat.

Részletesen ismerteti a sikeres felújítások *üzemi előfeltételeit* is; a lombfafélék erőteljes felkarolását és az elegenden lúcosok mellőzését kívánja. A kopárfásításhoz az erdeifenyőt tartja a legalkalmasabbnak.

Stach: Ültetés a tuskók tövében (Die Stockachselpflanzung.) 228—230. old.

Az eljárásnak számos előnye van (több nedvességet biztosít a csemetéknek, a tuskó jó védelmül szolgál a naptűzés, vadkár ellen, stb.). A számbajöhető veszedelmek közül az ormányos-bogarat nem tartja komolyabbnak, mint egyéb helyen, az *Agaricus* károsítására való tekintettel azonban mellőzendőnek véli a lombfa-tuskók felhasználását.

Liebscher: A lomb és rőzse takarmány-értéke. (Der Futterwert von Laub und Reisig.) 253—255. old.

A lapunkban (IV. és V. sz. 185. és 225. old.) ismertetett közleményeket egészíti ki *Honcamp* és *Blanck* újabb vizsgálatainak az adataival.

INTERNATIONALER HOLZMARKT 1942. 23—26. sz.

Fröhlich: A szénégetés Délkelet Európában. (Die Köhlerei in Südosteuropa.) 23. sz. 24—28. old.

Boszniában valamikor a szenítés volt a távolfekvő, feltáratlan erdők faanyagának az egyedüli értékesítési lehetősége. A Sarajevóban székelő erdőigazgatóságnak pl. a század elején évenként kerek 1 millió hl. faszenet kellett a kohók részére szállítania.

A vágások hulladékát minden nagyobb erdőgazdaság még ma is szenítéssel értékesíti.

Fröhlich: A fatermelés növelése Délkelet Európa államaiban. (Steigerung der Holzproduktion in den Staaten Südosteuropas.) 24/25. sz. 23—29. old.

A legfontosabb teendő a *fel nem újított területek beerdősítése és a hiányos ültetések pótlása*. Igen kívánatos az erdőknek a *legetőtől való éles elhatárolása* és a bozótok felszámolása, illetőleg szálerdőkkel való átalakítása. Megfelelő erdei szállítóberendezések építése és az erdei *vetőmag* kellő ellenőrzése a további előfeltételei a fatermes fokozásának.

Rüb: Új villamos fanedvességmérő. (Neuzeitlicher elektrischer Holzfeuchtigkeitmesser.) 23/24. sz. 44—45. old.

A gyakorlatban kitűnően bevált műszert ismerteti.

Prütz: A fa szövettana. (Anatomie des Holzes.) 26. sz. 18—26. old.

Néhány metszeten mutatja be a fa szövetét alkotó elemeket és elrendezésüket.

Fröhlich: Erdészeti üzemrendezés az őserdőben. (Die Forstbetriebsrichtung im Urwalde.) 26. sz. 27—30. old.

A „Centralblatt für das gesamte Forstwesen“ 1941. évi IV. fü-

zetében közölt és lapunk múlt évi VI. számában (328. old.) ismertetett tanulmánnyal azonos.

LES A DREVO. 24/25—26/27. sz.

Macko: Fűzesek dugványról való telepítése. (Zakladanie vrbín odrezkami.) 24/25. sz. 1—2. old.

Az eljárás általános elveinek a leírása mellett néhány apró, de a siker szempontjából jelentős részletre is felhívja a figyelmünket.

F. H.: A símafenyő feldolgozása és használhatósága. (Upotrebitel' nost' vejmutovky.) 24/25. sz. 4. old.

A Németországban igen elterjedt fafaj sokoldalúságára mutat rá.

Wechselberger: A német-szlovák erdő- és fagazdasági egyezmény vezérelvei. (Vedúce myšlienky nemecko-slovenskej leso- a drevo-hospodárskej dohody.) 26/27. sz. 1—6. old.

Az egyezmény a német elgondolás szerint „nagyter-gazdaság” kiépítésének az első állomása, amely Szlovákia részére nemcsak kivitelre kerülő fájának az előnyös értékesítését, hanem faiparának a fejlesztését is biztosítja.

KÜLÖNFÉLÉK

SZEMÉLYI HÍREK.

A *Kormányzó Úr* Öföméltósága Budapesten 1942. évi június hó 30. napján kelt legfelsőbb elhatározásával, a m. kir. földművelésügyi miniszter előterjesztésére, a m. kir. erdőmérnökök személyzeti létszámában *Gárdonyi Nagy László, Alberti János és Radó Gábor* miniszteri tanácsosi címmel és jelleggel felruházott m. kir. főerdőtanácsosokat miniszteri tanácsosokká, *Barabásy József, Sztankó Zoltán, vitéz Kiss Lajos, Harmath Ernő, Szilárd Tivadár, Liha Valér és Heincz János* m. kir. főerdőtanácsosi címmel és jelleggel felruházott erdőtanácsosokat m. kir. főerdőtanácsosokká kinevezte.

A *Kormányzó Úr* Öföméltósága Budapesten 1942. évi június hó 30. napján kelt legfelsőbb elhatározásával, a m. kir. földművelésügyi miniszter előterjesztésére, a m. kir. erdőmérnökök személyzeti létszámában *Szy Dénes, Hajdu Gyula és Hajdu János* m. kir. főerdőtanácsosoknak a miniszteri tanácsosi címet és jelleget, *Dercsényi István* m. kir. erdőtanácsosnak a m. kir. főerdőtanácsosi címet és jelleget, *Orbán József, Faller József, Jákói Endre, Botos Sándor, Nagy Ferenc, Vendró Gyula és Hartay Henrik* m. kir. erdőtanácsosoknak a m. kir. főerdőtanácsosi címet, *Haidekker Antal* m. kir. főerdőmérnöknek a m. kir. erdőtanácsosi címet és jelleget, *Rimlér László, vitéz Bárdossy László, Jellachich László, Kanyó István, Szabó Mihály, Galambos Gáspár, Fejérdy István, Jász Károly és Buzetzký Ernő* m. kir. főerdőmérnöknek a m. kir. erdőtanácsosi címet, *vitéz Faragó Endre, Dermendzsin József, Aladics Zoltán, Péter László és Suhayda Dénes* m. kir. erdőmérnöknek a m. kir. főerdőmérnöki címet és jelleget adományozta.

A *Kormányzó Úr* Öfóméltósága, a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter előterjesztésére, *dr. vitéz Bokor Rezső* műegyetemi magántanár, műegyetemi adjunktusnak az erdészeti tudományos kutatás és felsőoktatás terén kifejtett működése elismerésüül az egyetemi rendkívüli tanári címet adományozta.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter *dr. Haracsi Lajos* m. kir. erdőtanácsosnak a M. Kir. József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Bánya-, Kohó- és Erdőmérnöki Karán a „Gombák szerepe az erdőben“ című tárgykörből egyetemi magántanárrá történt képesítését jóváhagyólag tudomásul vette és nevezettet ebben a minőségében megerősítette.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter *dr. Luncz Géza* m. kir. erdőtanácsosnak a M. Kir. József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Bánya-, Kohó- és Erdőmérnöki Karán a „Magánerdők gazdaságpolitikájának nemzetközi egybevetése“ című tárgykörből egyetemi magántanárrá történt képesítését jóváhagyólag tudomásul vette és nevezettet ebben a minőségében megerősítette.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter *dr. Falk Richárd* okl. gépészmérnök, műegyetemi adjunktusnak a M. Kir. József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Bánya-, Kohó- és Erdőmérnöki Karán a „Lengőszíták dinamikája. Kapcsolt tömegrendszerek kényszerített lengésének vizsgálata“ című tárgykörből egyetemi magántanárrá történt képesítését jóváhagyólag tudomásul vette és nevezettet ebben a minőségben megerősítette.

A m. kir. földművelésügyi miniszter a m. kir. erdőmérnökök személyzeti létszámában *Kiss Aladár* (Huszt), *Kampü Iván* (Bustyaháza), *Szilágyi Ferenc* (Ökörmező), *Seregély Sándor* (Miskolc), *Balogh Sándor* (Kaposvár), *Bánky Gyula* (Máramarossziget), *vitéz Tury Elemér* (Debrecen) és *dr. Ijjász Ervin* (Budakeszi) m. kir. erdőtanácsosi címmel és jelleggel felruházott m. kir. főerdőmérnököket m. kir. erdőtanácsosokká;

Ajtay László (Görgényszentimre) m. kir. főerdőmérnöki címmel és jelleggel felruházott ideiglenes minőségű m. kir. erdőmérnököt ideiglenes minőségű m. kir. főerdőmérnöké, *dr. Gerlai Arnold* (Dombhát), *Wagner Gyula* (Budapest) és *vitéz Balogh Elek* (Kézdivásárhely) m. kir. főerdőmérnöki címmel és jelleggel felruházott m. kir. erdőmérnököket m. kir. főerdőmérnökökké, *Makkay Zoltán* (Csikszereda) m. kir. főerdőmérnöki címmel és jelleggel felruházott ideiglenes minőségű m. kir. erdőmérnököt ideiglenes minőségű m. kir. főerdőmérnöké, *Kletz Károly* (Körösmező), *Zsirai Mihály* (Rahó), *Kováts Árpád* (Naszód), *Gereházi Károly* (Bustyaháza), *Takács Jenő* (Nyiregyháza), *Pogácsás István* (Marosvásárhely) és *Jerem János* (Körösmező) m. kir. erdőmérnököket m. kir. főerdőmérnökökké;

Szeremley Zoltán (Parád), *Nagy Andor* (Szinfalu), *Szederjei Ákos* (Alsószinevér), *Csordás Miklós* (Rónaszék), *Roller Kálmán* (Diósgyőr), *Lukácsffy Péter* (Poroskő), *Tihanyi Lajos* (Szekszárd), *Tuskó Ferenc* (Brusztura), *Botos Ernő* (Gyertyánliget), *Véssey Róbert* (Diósgyőr), *Bálványosi Ernő* (Veszprém), *Árkosi Gyula* (Galgamácsa) és *Stubnya Dezső* (Dragomérfalva) m. kir. segéderdőmérnököket m. kir. erdőmérnökökké kinevezte.

A m. kir. földművelésügyi miniszter *Wilde Kálmán* m. kir. főerdőmérnököt áthelyezte Kaposvárról a besztercei m. kir. erdőigaz-

gatóság kerületébe Naszódra és megbízta a naszódi m. kir. erdőhivatal vezetésével.

A m. kir. földművelésügyi miniszter áthelyezte *Scherg Károly* m. kir. erdőtanácsost Zalaegerszegről Szegedre, *Galambos József* m. kir. erdőtanácsost Kisberről Zalaegerszegre, *Balogh Sándor* m. kir. erdőtanácsosi címmel és jelleggel felruházott m. kir. főerdőmérnököt Szombathelyről Kaposvárra és *Juriss László* m. kir. erdőmérnököt Esztergomból a m. kir. ménesbirtok igazgatóságához Kisbérre és *Scherg Károlyt* a szegedi, *Galambos Józsefet* a zalaegerszegi, *Balogh Sándort* a kaposvári m. kir. erdőfelügyelőség vezetésével bízta meg.

A m. kir. földművelésügyi miniszter *Jankovits Rezső* m. kir. erdőtanácsost áthelyezte Kelebiáról Budapestre és szolgálatátételre a földművelésügyi minisztérium I/A. főosztályába osztotta be.

A m. kir. földművelésügyi miniszter *Fail Ernő* m. kir. főerdőmérnököt áthelyezte Bustyaházáról a m. kir. erdőigazgatósághoz Csik-szeredára.

A m. kir. földművelésügyi miniszter *Szabó Mihály* m. kir. főerdőmérnököt áthelyezte Miskolcra Budapestre és szolgálatátételre a földművelésügyi minisztérium I/A. főosztályába osztotta be.

A m. kir. földművelésügyi miniszter áthelyezte *Seregély Lajos* m. kir. főerdőmérnököt Királymezőről és *Jerome René* m. kir. erdőmérnököt Tiszabogdányból Budapestre és szolgálatátételre a földművelésügyi I/A. főosztályába osztotta be, továbbá *Jablánczy Sándor* m. kir. erdőmérnököt Bustyaházáról Királymezőre és *Faragó Sándor* m. kir. segéderdőmérnököt Ujvidékről Tiszabogdányba és előbbnevezettet a királymezői alsó, utóbbnevezettet pedig a tiszaközi m. kir. erdőhivatal vezetésével bízta meg.

A m. kir. földművelésügyi miniszter *Becsky László* m. kir. segéderdőmérnököt a szolgálat érdekében áthelyezte Marosvásárhelyről az ungvári m. kir. erdőigazgatóság kerületébe Lyutára és megbízta az ottani m. kir. erdőhivatal vezetésével és ezzel egyidejűleg *Pfandler Mihály* m. kir. segéderdőmérnököt a 84.375/1942. szám alatt Nagybocks-kőről Lyutára történt áthelyezését hatálytalanította.

A m. kir. földművelésügyi miniszter *Fotul Antal* m. kir. erdőmérnököt Rahóról a m. kir. erdőigazgatósághoz Komáromba és *Lipták Géza* m. kir. segéderdőmérnököt Görgényzentimréről (Laposnya) a m. kir. erdőigazgatósághoz Rahóra áthelyezte.

A m. kir. földművelésügyi miniszter az államerdészeti egyéb szakszemélyzet létszámában *Tumidalszky István* (Kassa) m. kir. erdészeti üzemi főtisztet a VIII. fizetési osztályba m. kir. erdészeti üzemvezetővé, *K. Kiss Kálmán* (Nagybánya) és *vitéz Kertrői Jenő* (Koloszvár) ideiglenes minőségű m. kir. erdőkezelési gyakornokokat a XI. fizetési osztályba m. kir. erdészeti üzemi segédtisztekké kinevezte.

ÚJ ERDŐMÉRNÖKÖK.

A M. Kir. József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Bánya-, Kohó- és Erdőmérnöki Karán az 1942. évi június hó 16-án megtartott erdőmérnöki III. szigorlaton *Csizsárik Béla*, *Tibor*, *Komán Géza* és *Molnár István* erdőmérnöki oklevelet nyert.

ISMÉTELTEN A FARAGOTTFA KÁROS TÉRHODÍTÁSÁRÓL.

Ebben a tárgyban az „Erdészeti Lapok“ f. évi II. füzetében közölt tanulmányhoz* két hozzászólás jelent meg. Egyiket az E. L. f. évi V. füzetében *Szy Géza* írta („A faragottfa-termelésről“ címmel), a másik a „Magyar Fapiac“ f. évi április 25.-i számában jelent meg „A faragottfa-termelés“ címmel. Örömmel láttam megjelenésüket, mert tulajdonképpen az volt tanulmányom főcélja, hogy a faragottfa-termelésben lábrakapott visszasságokra a figyelmet rátereljem.

Nem céloim soraimmal hosszú vitát előidézni, csupán röviden rá szeretnék mutatni azokra az okokra, amelyek a tanulmányomban leírt következtetésekhez vezettek, hogy t. i. továbbra is a faragottfa-termelés *bizonyos mértékű és fokozatos* korlátozását, illetve megrendszabályozását tartom szükségesnek.

Talán eszembe sem jutott volna közleményem megírása, ha az elmúlt évben végzett faragások alkalmával mindenütt csak az egyenes növéssű, hengeres, 6 m-nél nem hosszabb és 20 cm-nél nem vastagabb fenyőből láttam volna faragottfát készíteni, amint azt *Szy Géza* igen helyesen az okszerű faragottfa-termelés alapfeltételeként felállítja. *Ezeknek a feltételeknek a betartásával vagy betartatásával már el is érnök a faragottfa-termelés nagyfokú korlátozását.* Es ezzel a veszendőbe menő forgács mennyisége is a legkisebbre korlátozódnék.

Ezzel szemben éppen az ösztönzött cikkem megírására, hogy az elmúlt évben hat helyen is megfigyelhettem a legsudarlósbabb fenyőfák nagyszámban való faragását. Ezek a fák vagy valamelyik erős szálalás után, vagy a mezők, rétek szélén ritka állásban, de nyilván hirtelen nőttek fel, mert vastagsági csökkenésük fm-kint nem 8, hanem 15—20 mm volt.

A szászrégen-szeretfalvi úton vagy az átrakodóállomásokon minden szakember megfigyelhette a 8—10 m hosszú és a 20 cm-nél nagyobb méretű bárdolt épületfák nagy százalékarányát.

Láttam azt, amikor száz köbméterekre menő tömegben a bányák részére már előkészített, a vonatutak mellé közelített, sőt az állomásokra beszállított bányafát faragták meg. És láttam, amint a vasútállomástól vagy fűrészteleptől 4—8 km távolságra tároló fűrészfát dolgozták fel bárdoltfának. Mindezt a pillanatnyi piaci kedvező alkalom ötletszerű kihasználására.

Kisgazda-termelőt Maros-Tordában, Beszterce-Naszódban és Gyergyóban keveset láttam faragtatni. Annál több — az elmúlt években feltűnt — ujdonsült fakereskedőt, leginkább az 1939. évi IV. törvénycikk alapján elbocsátott alkalmazottat. Ezek szorgalmasan kutagattak a telekkönyvekben; olyan rétként nyilvántartott területeket kerestek, amelyek az évek folyamán maguktól beerdősültek. És ilyen elég sok akadt. A tulajdonosokat azután könnyű volt arra rábírní, hogy rétákarítás címén fatermelési engedélyt kérjenek.

Ezek a beerdősült területek jobb sorsra érdemes fiatal állományokkal az 1935. évi IV. t.-c. 15. §-a alapján törzskönyvezendők lettek volna. Az adatokat ma is vastagon borító forgácsréteg mutatja, hogy a faállomány 25—30%-ánál jóval több maradt ott korhadásra kárhozhatóva.

A rendszertelen faragottfa-termelésnek az észszerűség szabályai

* A tanulmányba három értelemzavaró hiba csuszott be; ezeket a következőkben igazítjuk helyre.

1. Az 52. old. utolsó sorában a „m³“ mértékegység „m³“-rel.

2. az 55. old. 4. bekezdésének a 6. sorában a „100 mm“ vastagság „10 mm“-rel és végül

3. az 57. old. utolsóelötti bekezdésének a 2. és 3. sorában a „vékonyabb“ „vastagabb“ szó megjelöléssel helyettesítendő.

szerint való korlátozása tehát mind nemzetgazdasági, mint erdőgazdasági szempontból kívánatos!

Hogy a fűrészpor és a hulladékléc ma milyen értékes anyag, azt azok a fűrésztelepek érzik a legjobban, amelyeken nemcsak fenyőt, hanem bükköt és más keményfát is fűrészelnek és gőzölnék. A fenyőhulladéknak a legkisebb részére is szükség van a gőz fejlesztéséhez.

Mi ezzel szemben az erdőben korhadó forgács használhatósága? Ha a faragást az erdő nagy távolsága okolja meg, a forgács még a környékbeli lakosság tüzelőanyag-ellátása terén sem jöhet számításba.

Elismertem tanulmányomban is az épületfa nélkülözhetetlenségét. Egyidejűleg azonban javaslatot tettem a faragottfának részben fűrészelt fával való pótlására. A bárdoltfa-termelés előnyeként felhozott az a lehetőség, hogy az épületfát a szélesebb oldalánál 1 cm-rel nagyobb felsőátmérőjű gömbölyegfából már ki lehet vágni, a fűrészelt épületfával kapcsolatban is alkalmazható lesz, ha azt az Árhivatal minőségi előírása meg fogja engedni. Ma ugyanis a bárdoltfánál sem engedi meg.

A jövőt illetően pedig nem vagyok olyan borulató. Rendületlenül hiszem, hogy a mi erdőgazdaságunk is a legrövidebb idő alatt felsorakozik a nyugati államok jobb teljesítményű gazdaságai mellé, amikor minden, ma még kárba vesző hulladékot a fafeldolgozó ipar, a tökéletesített gépek és a távolságokat nem ismerő erdei szállítás használhatóvá fog tenni. Addig is takarékoskodnunk kell faanyagainkkal!

Páter Ernő.

HENDREY JÓZSEF FELSZÓLALÁSA A KÉPVISELŐHÁZBAN.

Hendrey József országgyűlési képviselő kartársunk a Képviselőház június hó 9.-én tartott ülésén behatóan foglalkozott a kormányának a zsidók erdő- és mezőgazdasági ingatlanainak az igénybevételét tárgyaló törvényjavaslattal és különösen annak az erdőgazdaságot érintő részével.

Miután meggyőződésünk szerint fejtegetései általános érdeklődésre tarthatnak számot, szó szerint közöljük a képviselőházi napló erre vonatkozó részét:

„Ezek után legyen szabad áttérnem a törvényjavaslattal kapcsolatos erdőgazdasági problémákra, amelyekkel előttem felszólt t. képviselőtársaim nemigen foglalkoztak vagy csak futólag érintették. Előre kell bocsátanom, hogy a javaslatnak ezt a részét különösen azért tartom igen fontosnak, mert az úrbéri rendezés óta a magyar törvényhozásban ez az első javaslat, amely az erdőingatlanhoz is hozzányúl. Magam is azt az elvet vallom, hogy az erdőingatlan többek között abban is különbözik a mezőgazdasági ingatlantól, hogy amíg az utóbbi kategóriában a kisebb kiterjedésű birtokokon is lehet mintaszerűen gazdálkodni, addig racionális és rentábilis erdőgazdálkodást csak nagyobb kiterjedésű területen lehet folytatni. Ez volt az oka annak, hogy eddigi földbirtokpolitikai törvényeink az erdőgazdaságot nem érintették, mert valamennyi ilyen vonatkozású törvényünk a nagybirtoknak csak bizonyos részét, bizonyos százalékát vette igénybe, és ha ugyanilyen hányadot vetek volna igénybe az erdőgazdaságokból is, ez az igénybevétel az erdőgazdasági egységek megbontásához és elaprózásához vezetett volna, ami sok esetben az üzem folytonosságát és az állandó hozam veszélyeztetését vonta volna maga után. Ennek a javaslatnak végrehajtása ezt a veszélyt kiküszöböli azzal, hogy nem részlegesen veszi birtokba az erdőtulajdont, hanem teljes egészében, úgyhogy az erdőbirtok csonkítatlanul és zökkenő nélkül jut az új tulajdonos birtokába.

Az erdőgazdasági ingatlanok megváltási módjára nézve egyes felszóltó képviselőtársaim kifogásolták, hogy a mezőgazdasági ingatlanok-

tól eltérőleg a javaslat az erdőgazdasági ingatlanok megváltási árát nem a kataszteri tiszta jövedelem többszörösében állapítja meg, hanem becslőbizottságokra bizza és attól tartanak, hogy ezek a becslő bizottságok nem fognak pártatlanul eljárni; ezért azt kívánnák, hogy az erdőbirtok megváltási árát is kataszteri tiszta jövedelem többszörösében állapítsák meg. Úgy emlékszem, *Tatár Imre* képviselőtársunk tette ezt az indítványt.

Rá kell mutatnom arra, hogy ezt az indítványt a gyakorlatban végrehajtani nem lehet, mert az erdő értékét nem a talaj értéke szerint állapítják meg, hanem értékelés szempontjából elsősorban a rajta levő faállomány jön tekintetbe, márpedig a faállomány nincs semmi összefüggésben a kataszteri tiszta jövedelemmel, ezért ezt nem lehet alapul venni. Minthogy pedig a zsidó erdőbirtokosok általában az erdő is üzletnek tekintették, és igyekeztek a birtokukban levő erdők faállományát minél jobban kiirtani, sajnos, a legtöbb zsidóbirtok csak letarolt és újraerdősítési kötelezettséggel terhelt talajból áll, amelynek értéke egy fix szorzószám esetén sokszor lényegesen meghaladná a becslési, vagis a tulajdonképpeni értéket. Ezért a magam részéről a becslőbizottság bekapcsolódását igen szerencsés megoldásnak tartom és különös megnyugvásomra szolgál az, hogy ennek a becslőbizottságnak mind a három tagja okleveles erdőmérnök-szakember, akik tárgyilagosan, de mindig önzetlenül és a nemzeti szempontok figyelembevételével fogják a rájukbízott feladatokat elvégezni.

Az Alföld fásításáról szóló 1923:XIX. t.-c. alapján telepített erdők-nél a megváltási összeg megállapítását a javaslat nem becslőbizottságra bizza, hanem ezeknél a területeknél már a kataszteri tiszta jövedelem negyvenszeresében állapítja meg az értéket. Sajnos, nem állanak pontos adatok rendelkezésemre arról, hogy ezeknek a területeknek mennyi a kataszteri tiszta jövedelme. Feltételezhető azonban, hogy a 2 aranykoronát nem haladja meg, miután leginkább silány, homokos és kevésbé értékes talajokat jelöltek ki erdősítésre, úgyhogy abban az esetben, ha a kataszteri tiszta jövedelem a 2 korona kataszteri tiszta jövedelmet nem haladja meg, a negyvenszeres szorzószámot a magam részéről megfelelőnek tartom.

T. Ház! Előfordulhat azonban az az eset, hogy a kataszteri tiszta jövedelem egyik-másik ilyen birtoktestnél több mint 2 korona, sőt ennél lényegesen magasabb, amely esetben — a még folyamatban lévő erdősítési költségeket is figyelembe véve — túl magas lenne a megváltási ár, annál is inkább, mert az újonnan erdősített területek 20—30 éven át semmi hasznot nem hoznak a tulajdonosnak, sőt ellenkezőleg, a szükséges pótlásokkal és az adókkal együtt még tetemes kiadással járnak. Véleményem szerint ezt a lehetőséget azzal a módosítással lehetne kiküszöbölni, ha a negyvenszeres szorzószám csak az 5 koronás kataszteri tiszta jövedelemig volna alkalmazandó és azokat a területeket, amelyeknek kataszteri tiszta jövedelme 5 koronánál magasabb, úgy kellene elbírálni, mint az 5 koronás kataszteri tiszta jövedelemmel bíró területeket.

T. Ház! Rá kell mutatnom még a 13. §-ban foglaltakra, amelyeket az erdőgazdasági és fakitermelési problémákban kevésbé járatos igen t. képviselőtársaim közül egyesek félreértettek. Az említett bekezdés ugyanis szószerint azt mondja (*olvassa*): „Fának és egyéb erdei termékek kitermelési jogát zsidóra átruházni csak a földművelésügyi miniszter engedélyével lehet“. Le kell itt szögezni, hogy ez a rendelkezés az eddigi helyzettel szemben lényeges és a kereszény fakereskedelem szempontjából sorsdöntő fordulópontot jelent. (*Úgy van! a baloldalon.*) Ezidőszert ugyanis csak a tűzifakereskedők voltak kijelölve és csak a tűzifakereskedelemtől voltak eltiltva a zsidók, magával a fatermeléssel szabadon és minden hatósági korlátozás nélkül foglalkozhattak és fog-

lalkoznak ma is. Kárpátalján és Erdélyben úgyszólván egyeduralkodók voltak ezen a téren és ezért a kijelölt keresztény tűzfakereskedők csak zsidó fatermelőktől és az ő ügynökeik útján jutottak fához. Magam is kénytelen vagyok elismerni, hogy ezt a kérdést nem volt könnyű rendezni, mert a fatermeléshez szükséges igen tekintélyes tőke sokszor, sőt legtöbb esetben nem állt rendelkezésre a keresztény fakereskedelemnek, ezért a termelés biztosítása érdekében bizonyos mértékben szükség volt a régi zsidó fakereskedőkre. Örömmel kell azonban megállapítanom, hogy a kevés régi keresztény cég mellé elég szép számmal sorakoztak fel azok az új keresztény cégek, amelyek mind tőke, mind szaktudás tekintetében el fogják tudni végezni azt a feladatot, amelyet ez a törvényjavaslat rájuk ró. Ismerve a földművelésügyi miniszter úrnak, valamint az erdészeti osztálynak intencióját, nem fér kétség ahhoz, hogy a javaslatban biztosított jogával a miniszter úr csak szükség esetén és akkor fog élni, ha keresztény vállalkozó nem akad és a termelés folytonosságát veszélyeztetve látja.

Végül legyen szabad még arra a sokat vitatott kérdésre kitérnem, hogy az igénybevett ingatlanok miképpen legyenek felhasználva és kinek a tulajdonába jussanak. Én nem osztozom azok véleményében, akik ezt a kérdést a javaslat homlokterébe állítják, mert véleményem szerint a legfontosabb az, hogy ebből a javaslatból minél hamarabb törvény legyen és ez a törvény minél hamarabb végre legyen hajtva. Hogy mégis foglalkozom ezzel a kérdéssel, teszem ezt azért, hogy véleményemet általánosságban szövegzem le és ez a vélemény abból áll, hogy a mezőgazdasági ingatlanokat elsősorban a magyar föld népének kell juttatni és ott, ahol megfelelő épületek vannak, középirtokokat kell létesíteni, amelyeket elsősorban vitézeknek és olyanoknak kell juttatni, akik a régebbi és hasonló vonatkozású törvényekben körülírt iskolai végzettséggel bírnak vagy akik gyakorlati úton megszerezték azokat az ismereteket, amelyek egy ilyen középirtok vezetéséhez szükségesek. Nem szabad azonban megfélemlenünk a középirtokok alapításánál azokról sem, akiket a megszálló hatalmak birtokuktól megfosztottak és földönfutókká tettek.

Az erdőgazdasági ingatlanok kérdése már nagyobb nehézségre utközik és nagyobb körültekintést igényel. A magam részéről is helyesnek tartom, ha elsősorban a törvényben felsorolt intézmények részesülnek juttatásban és megértem a javaslatnak azt az intencióját, amely a közérdekre való hivatkozással a földművelésügyi miniszter úrnak módot ad arra, hogy egyes személyeknek és intézményeknek juttasson ezekből az ingatlanokból. Ismerve ezeket az intenciókat, erről a helyről is felhívom a földművelésügyi miniszter úr figyelmét arra, hogy a bankok és nyugdíjpénztárak részéről máris valóságos versenyfutás indult meg az erdőbirtokok megszerzésére és ezért nyomatékkal kérem a földművelésügyi miniszter urat arra, hogy a végrehajtás során gondoljon a Dunántúl és az Alföldön elsősorban azokra a közbirtokosságokra és községekre, amelyeknek nincsen erdejük (*Helyeslés jobbfelől.*), az ország többi részén pedig használja fel ezeket a birtokokat nemzeti szempontból kívánatos telepítési célokra. (*Élénk helyeslés jobbfelől.*) Ugyanakkor fel szeretném hívni a földművelésügyi miniszter úr figyelmét arra, hogy miként a mezőgazdasági ingatlanoknál a gazdaságtek is nagyon helyesen előnyben részesültek, találjon a végrehajtás során módot arra, hogy az arra alkalmas és érdemes erdőmérnökök is részesülhessenek azokból a birtokokból, amelyek a szívükhöz nőttek és amelyeknek fenntartása és gondos kezelése az ő kezükben a legjobban van biztosítva.

T. Ház! Az előző földbirtokpolitikai törvények végrehajtásában gyakran volt alkalmam hivatalos minőségben résztvenni és ezért teljesen tisztában vagyok mindazokkal a nehézségekkel, amelyek majd ennek

a törvénynek végrehajtása során jelentkeznek és amelyek ennek a törvénynek végrehajtását késleltetik, de éppen ezért nem győzöm eléggé hangsúlyozni és megkérni a miniszter urat arra, hogy kapcsolja ki a végrehajtásból a közismert bürokráciát és juttassa minél hamarabb a juttatásban részesülők tulajdonába azokat a területeket, amelyeket majd ennek a törvénynek alapján igénybe fognak venni. Ezt különösen a termelés érdekében kérem, mert én a termelést csak ott látom veszélyeztetve, ahol az eljárás sokáig, néha évekig elhúzódik és az ebből előálló bizonytalanság következtében sem a megváltást szenvedők, sem az igénylők nem művelik a földet azzal a gondossággal, amellyel megművelnék akkor, ha ez a föld már saját tulajdonukat képezné.

T. Ház! Az erdőkre vonatkozóan éppen azért, hogy a törvény gyors végrehajtását megkönnyítsük, az volna még az indítványom, hogy az erdők igénybevételét és juttatását méltóztassék az erdészeti osztályra bízni. Hangsúlyozom, teljes bizalommal vagyok és a legnagyobb elismeréssel kell nyilatkoznom a telepítési osztály eddigi működéséről. (*Mesko Zoltán: Éljen Vass Elek!*) és meg vagyok győződve arról, hogy ezután a törvényjavaslat törvénné válása által rá háramló feladatokat ugyanazzal a lelkiismeretességgel fogja végrehajtani és ugyanazzal az energiával igyekszik ezeknek az ügyeknek a menetét gyorsítani, ahogyan eddig tette, mégis olyan nagy feladat vár a telepítési osztályra, hogy képtelen lesz a törvényt, ezt az újabb feladatot a kívánatos gyorsasággal végrehajtani. Ezért az ügy gyors végrehajtása érdekében azt javaslom és arra kérem a miniszter urat, méltóztassék az erdészeti vonatkozású részeket kikapcsolni a telepítési osztály munkaköréből. (*Br. Bánffy Dániel földművelésügyi miniszter: Így is tervezzük!*) Megnyugvással és köszönettel veszem tudomásul a földművelésügyi miniszter úrnak közbevetett felvilágosítását. Ezzel is biztosítva látom, hogy a törvény gyors végrehajtásából egy akadály el van hárítva.

T. Ház! Az előttünk fekvő törvényjavaslat a magyar faj megerősödése szempontjából korszakalkotó jelentőséggel bír s amikor a miniszterelnök úrnak és a földművelésügyi miniszter úrnak megköszönöm, hogy ezt a javaslatot idehozták a Ház elé, azt kívánom, hogy a javaslat minél előbb emelkedjék törvényerőre és koronázza a végrehajtást minél előbb ugyanolyan siker, mint amilyen általános meglegedést és örömet keltett a törvényjavaslat benyújtása. A javaslatot elfogadom. (*Éljenek éljenés és taps a jobboldalon és a középén. — A szónokot üdvözlük.*)

AZ ERDŐRENDEZÉSÉRŐL.

Az 1935:IV. t.-c. nagy változásokat követel az erdőrendezés terén. Már az 1. §. kimondja, hogy az erdő terület, amelyet az jellemez, hogy faállománya van. Am az „erdő“ szakkifejezéssel népiesen — de helytelenül — csak a faállományt jelzik. Pedig az erdő éppen úgy, mint a szántó, nemcsak terület, hanem művelési ág is, tehát az erdőben nem lehet erdősíteni, hanem faállományról kell gondoskodni. Egyéb művelési ágú területből akkor lesz erdő, amikor azt a földadókataszter erdőnek minősíti, illetve, amikor felveszik az erdők törzskönyvébe. Mind a kataszteri minősítésnek, mind az erdőtörzskönyvi felvételnek alapja a faállomány.

Erdőtelepítésről csak akkor lehet szó, ha nem „erdő“ művelési ágú területen ültetünk erdei fajajú állományt, azonban az ültetéskor mindig a tulajdonos joga meghatározni, hogy erdősítést, vagy gazdasági fásítást végez-e, s ha erdősítést végez, ehhez a munkához különböző támogatásra számíthat a kormány részéről. (T. 294. §.) Ha azonban gazdasági fásítást végez, akkor a fahasználati jog gyakorlásában fenntartja a szabad kezét és az ilyen területet legfeljebb szabad erdőnek lehet törzskönyvezni. A közérdekű erdőtelepítésre kijelölt terület hatósági

kényszer folytán akkor válik erdővé, amikor azt az erdők törzskönyvébe jogerősen bevezetik; a faállomány tervszerű megtelepítésére csak ezután kerül sor.

Az erdőrendezési terület-kimutatásban feleslegessé vált az erdőnek erdősült és tisztás részre való osztása, mert ahogy az erdőt nem lehet erdősültnek, éppen úgy nem lehet tisztásnak sem mondani. Az erdőnek van faállománya, de ennek az ideiglenes hiánya nem változtat az „erdő“ művelési ágon.

A tisztásnak csak addig volt szakszerű értelme, amíg erdő alatt a faállományt értettük, de az ma már olyan népies kifejezés, mint a liget, ahol a faállomány nagyon hiányos sűrűségű s a faegyedek csoportosan állanak.

Az 1935:IV. f.-c. nemcsak szakkifejezésekben, hanem lényegben is sokat változtatott az erdőgazdálkodás menetén. Elrendelte ugyanis általánosan a tervszerű erdőgazdálkodást s a terv hatósági jóváhagyását. A még hatóságilag jóváhagyott erdőgazdasági üzemterv nélkül kezelt erdőkben először azt kell keresztülvinni, hogy az erdőbirtokosok betartsák a törvényt és csak azután lesz majd célszerű tőlük a hatóságilag jóváhagyott üzemterv felállította szűkebb korlátok betartását követelni. Minden erdőbirtokosnak van valamilyen üzemterve, ha nem is tette a tervet papírosra és megfelelő is a gazdálkodása, amíg a törvény ellen nem vét. Tekintettel a nagy erdőmérnök-hiányra, fokozatosan azoktól kell az üzemterv bemutatását követelni, akik a törvény rendelkezését megszegik vagy tilalmát nem tartják be.

Az erdőgazdasági üzemtervnek, bármilyen egyszerű alakja legyen, az erdőre vonatkozó minden kérdésre felelnie kell. Elsősorban a következő két kérdésre kell megbízható adatokkal szolgálnia, hogy kié az erdő és hol az erdő? Fel kell tüntetni, hogy a tulajdonjog mely telekkönyvi betétben, kiknek a nevén s milyen birtokarányban van bekebelezve és hogy melyik kat. birtokívben, milyen hrszámok alatt, mekkora területtel szerepel a földadókataszterben. Ezenfelül feltétlenül tartalmaznia kell minden üzemtervnek olyan összehasonlító kimutatást, amely felvilágosítást ad, hogy az erdészeti helyszíni jelzés melyik kataszteri helyrajzi számnak felel meg egészben vagy részben s viszont.

Az úrbéres viszony felszámolásából eredő, vagy egyes csoportok részéről újabbán szerzett erdő esetén fel kell tüntetni, hogy a birtok társulajdonosai erdőbirtokossági vagy legeltetési társulatot alkotnak, illetve, hogy melyik társulattá kötelesek megalakulni. Ezzel szemben nem kötelesek társulattá alakulni egy családból származó, egy nemzetségbeli tulajdonostársak.

Az 1935:IV. f.-c. igyekszik a népies, de nem helyes „vágás“ kifejezést is kiküszöbölni. A „vágás“ szó használata felesleges, mert nem szakkifejezés s helyette sokkal jobban megfelel a „fahasználat“ kifejezés. Ez a szó 20 év alatt eléggé átment a köztudatba, ezért ideje volna a „vágás“ összetételeit is helyesebb kifejezésekkel leváltani, így „vágásterv“ helyett „főhasználati terv“, „vágástervet“ helyett „fahasználati terület“, vágásforduló helyett teljesen kielégítő a forduló kifejezés.

Igen sok üzemterv nem választja külön az erdőgazdasági eljárás (szerfa-, tűzifa- és cserzőkéreg-termelést) az erdő alakjától (szál- és sarjerdő). Némely üzemterv felhatalmazást ad a kezelő erdőtisztnek bizonyos mellékhasználatok engedélyezésére. Ez azonban helytelen, mert a használatok gyakorlására vonatkozó intézkedési jogot az erdőrendezési hatóság nem veheti ki a birtokos kezéből, erre a törvény nem ad módot. Kötött birtokon sem ruházható fel a kezelő erdőtiszt, a vagyonfelügyeleti szerv hatáskörével. Az úrbéres származású erdőkben sem engedélyezheti a kezelő erdőtiszt a mellékhasználatok gyakorlását, mert arra a közigazgatási bizottság gazdasági albizottsága, mint vagyon-

felügyeleti hatóság illetékes, egyéb erdőkben pedig mint elsőfokú erdőrendészeti hatóság engedélyezi az esedékes mellékhasználatokat.

Legnagyobb hibája a mostani erdőgazdasági üzemterv-nuntának, hogy a faállomány természetes v. mesterséges felújításának az előírásában nem szentel több figyelmet a *felújulásnak*. Még a felújítások táblázatában sem nyit külön rovatot a faállomány felújulásának, ezért sokan a természetes felújítást egyenlőnek veszik a felújulással, noha az két különböző fogalom; ezt magyarázni magyar ember előtt felesleges.

A faállomány természetes felújítási módja németországi példák alapján került nálunk a gyakorlatba s a fordítás hűtlensége okozza a „felújulás“ kifejezés hiányát. Már 25 éve annak, hogy nálunk a faállomány természetes felújítása megkezdődött, így ideje volna az erdőrendezési táblázatokban a természetes felújítás mellett a felújulásnak is rovatot nyitni. A faállomány elpusztulásának, illetve kihasználásának a következménye a felújulás, ez történhetik gyökérfőről, gyökerekről vagy magról. A faállomány fokozatos kihasználásával lehet előidézni a bővebb magtermést s így közvetve a faállomány felújulását; a magtermés elmaradása esetén idegen magvak elvetésével végezzük a természetes felújítást. Mind a felújulás, mind a természetes felújítás kiegészítése mesterséges felújítással, csemeteültetés útján történik.

Braxatoris Zoltán

A Soproni Nyári Egyetem 1942. évi előadásai.

(Augusztus 1—19.)

- Dr. *Baskay Ernő*: Freskó és más művészi falfestmények.
vitéz Becske Kálmán: Budapest székesfőváros felmérése.
 Dr. *Bordás Sándor*: Budapest gáztermelő berendezéseinek fejlődése.
Bory Jenő: A szobor szerepe az építőművészetben.
Csányi Károly: A barokk építészeti stílus.
Csányi Károly: A román építészeti stílus.
 Dr. *Csonka Pál*: A vasbeton a korszerű építészetben
 Dr. *Czettler Jenő*: Háborús gazdálkodás.
Dörre Endre: Budapest zöldfelületi kérdései.
 Dr. *Egyed István*: Alkotmány és parlamentarizmus.
 Dr. *Erődi-Harrach Béla*: Szociális feladatunk a háború után.
Gróf Esterházy János: Nemzethűség, államhűség.
Fáy Aladár: Magyar szellem a népművészetben.
 Dr. *Felkay Ferenc*: Iparosképzés.
 Dr. *Friedrich Lóránd*: A renaissance építészeti stílus.
 Dr. *Fülei-Szántó Enre*: A korlátolt felelősségű társaság.
Hankó Géza: Válogatott fejezetek a fényképmérés köréből.
 Dr. *Hazay István*: Geodéziai vetületek.
 Dr. *Holhauser Jenő*: Földmérési pillanatképek.
 Dr. *Imre Sándor*: A közműveltség válsága.
 Dr. *Judik József*: Gazdasági és pénzügyi problémáink a háború után.
 Dr. *vitéz Kiss Tibor*: A kertművészet története.
 Dr. *Korompay György*: A nagyvárosok jövő fejlődése.
 Dr. *Kotsis Iván*: Építőművészetünk magyarsága.
Laszqallner Oszkár: A korszerű szabadkézi rajztudás lényege és kulturális jelentősége.
 Dr. *Lux Géza*: A gót építészeti stílus.
 Dr. *Mersich Róbert*: A Föld alakjának meghatározására szolgáló mérések.
 Dr. *Mihályi Ernő*: Sopron képe építészettörténeti szempontból.
Molnár Dénes: A vízvezetéki célokra szolgáló fémanyagok korrozója és a védekezés módjai.
 Dr. *Molnár Ernő*: A mai egyházművészet.

- Dr. Nemesdy József: A vasúti balesetekről.
 Dr. Nyul Gyula: Kenőolajok technológiája.
 Ormos Imre: A házikertek tervezése.
 Radnai Lóránd: A görög és római építészeti stílusok.
 Rieger Gyula: Korszerű bankvezetés és bankműveletek.
 Rósás Pál: A székesfőváros újabb építkezései.
 Dr. Saághy Ferenc: Budapest Székesfőváros közegészségügye.
 Sébor János: A kiegyenlítő számítás gyakorlati jelentősége a geodéziai munkálatokban.
 Stefániai Richárd: Villamos erőművek együttműködésének energiagazdasági és műszaki jelentősége.
 Dr. Szabó Zoltán: Az öröklődés társadalmi vonatkozásai.
 Szilágyi Béla: Régi telekkönyvek.
 Szilágyi József: A székesfőváros kertészete.
 Dr. Szokolay Leó: A zöldkeresztes mozgalom.
 Dr. Szőnyi László: A székesfőváros kassai üdülőjének építkezése.
 báró Villani Lajos dr.: Galilei életműve és egyénisége 300 év távlatából.
 Vojcsik Lipót: A székesfőváros vízműveinek munkáslakásai.
 Dr. Vönház István: A művészek társadalmi szerepe XIV. és XV. Lajos korában.
 Wigan László: A mátravidéki erőművekkel kapcsolatosan létesítendő lakótelep.

VADÁSZKUTYA-IDOMÍTÓ TANFOLYAM.

Az Országos Vizsla Club 1942. július 21-től augusztus hó 1-ig a véreb-, vizsla-, spaniel-, foxterrier- és tacsó-tulajdonosok részére Keszthelyen vadászkutya-idomító tanfolyamot tart.

1. Jelentkezhetnek hivatásos vadászok, erdészek, erdőőrök, vadőrök, vadászkutya-kedvelők és mindazok, akik elsajátítani óhajtják, miként kell a vadászkutyát nevelni, szoktatni, gondozni, vele banni és vadászni.

2. A tanfolyam külön foglalkozik a véreb idomításával, a vizsla- és a spaniel bevezetésével, továbbá a tacsó és a foxterrier nevelésével.

3. A hallgatók 4.20 pengőért részesülhetnek napi háromszoros étkezésben.

4. A tanfolyam ingyenes, csupán vizsgadíj fejében és az oklevélért fizet minden hallgató 10 pengőt és 2 pengő bélyegilletéket, összesen 12 pengőt. Ezt az összeget jelentkezés alkalmával *Puntigám Jenő*-nek, az O. V. C. pénztárosának (Budapest, VIII., Kálvária-tér 14. sz.) kell beküldeni. A postautalványon fel kell tüntetni, hogy a befizetett összeg a tanfolyam céljára szolgál. Miután a tanfolyamnak csak negyven hallgatója lehet, a felvételkor a *jelentkezés sorrendjét* tartjuk be.

Csak annak a *jelentkezését* vesszük figyelembe, akinek a *vizsgadíja* beérkezett.

5. A magukat felvétetni szándékozók július 18-ig bezárólag egyszerű levélben jelentkezzenek az Országos Vizsla Clubnál (Budapest, VIII., József-körút 31/b.) Az érdeklődők ugyancsak onnan kaphatnak felvilágosítást.

6. A jelentkezéskor fel kell tüntetni a nevet, a foglalkozást, a valást, pontos lakáscímet és azt, milyen vadászkutya-fajtákra vonatkozó tanfolyamot óhajtja hallgatni a jelentkező.

7. A hivatásos vezetők ingyenes, közös elszállásolásban részesülnek. Hozzanak azonban magukkal üres szalmazsákot, fejaljának való üres zsákot, lepedőt, pokrócot, egy rövid és egy hosszú (8—10 m) pórázt (zsinórt vagy vezetősíjat) sípot, továbbá egy jegyzetfüzetet írónnal.

8. Az úrvezetők elszállásolásuk biztosítása végett forduljanak ugyancsak július hó 18-ig közvetlenül a Hercegi Főerdőhivatalhoz, Keszthelyen.
 Az Országos Vizsla Club.

Az „Erdészeti Lapok“ 1942. évi VII. füzetének a
HIRDETÉSEI.

A petit betűs vagy táblázatos hirdetések díja milliméterenkint 60 fillér. A legkisebb hirdetés ára 5 P. A támpéldány ára drbonkint 2 P.

EGRI ERDŐ ÉS FAIPAR R. T.

Fűrészek: **Felnémet, Gyöngyös.**
Alapítása: **Gyöngyösi Parkettagyár k. f. t.**
Parkettagyár **Gyöngyös.**
Központ: **Budapest, V., József nádor-tér 1.**
Távbeszélő: **18-33-97., 18-33-91.**
Távirateím: **EGERFA.**

Erdőört magyar—német nyelvtudással keres nagyobb uradalom Ungvár közelében. Az ajánlatokat a közelebbi adatokkal a kiadóhivatalba kérjük. (870. sz.)

ERDÉSZETI MAGNAGYKERESKEDÉS
és csemetekerti cég

KEINER REZSŐ

okl. erdőmérnök

Budapest, I., Fery Oszkár-utca 34.

Távbeszélő: 155-641 Sürgőny cím: KEINERMAG BUDAPEST

(Keresztény cég)

AJÁNLOK: fenyő- és lombfa-magvakat, kocsányos-, kocsánytalan- és csermakkot fenyő- és lombfa-csemetéket.

VESZEK: tűzifát, szerfát, fűrészanyagot.

"SLAVONIA"

MAGYAR FAIPAR RT.

Vásárol:

erdő- és fakitermeléseket

Elad:

fűrészelt keményfát, falemezeket

BUDAPEST, X., KEREPESI-ÚT 29. SZ.

(1147. sz.)

KERESZTÉNY CÉG!

Erdői vetőmagvak: erdei-, fekete-,
vörös-, jegenye- és lúcfenyő, szavatolt leg-
magasabb csiraképességgel! Akác-, gledi-
csia-, korai-, hegyi- és zöldjuhar, magas-
kőris-, éger-, gyertyán és szelidgesztenye.

Kocsánytalan és kocsányos

tölgy makk!

Cser makk!

Bükk makk!

KÖSZEGI FENYŐMAGPERGETŐ és FAISKOLÁK
WÄCHTER GYULA ÉS FIA, KÖSZEG, Vas vm.
Távbeszélő: 42. sz.; a déli órákban és esti 6 órától 46. sz.
Sürgőnycím: Magpergető Kőszeg. — Postafiókárképző 24127. sz.

**Erdészeti
csemeték:**

erdei-, fekete-, lú-, vörös-,
sima-, jegenye-, ezüst- és
Douglas-fenyő. — Akác-,
tölgy-, cser-, éger-, magas-
kőris-, nyír-, gyertyán- és
bükkcsemeték **első-
rendű minőségben!**

Gyümölcsvadonok, sorfák, díszfenyők, díszbokrok

Kérjen ajánlatot.

A MAGYAR FAISKOLAI SZÖVETSEG TAGJA

ALAPÍTÁSI ÉV 1919.

Erdőbecslésben, kemény- és puhafa-termelésben, szállítások intézésében, valamint fűrészüzem vezetésében kellően gyakorolt **erdőmérnököt** vezető tisztviselőül régi kereszteni nagyvállalat azonnali belépésre alkalmaz. Az ajánlatokat életleírás és a fizetési igények megjelöléssel „Szebb jövőt” jelígre a kiadóhivatalba kérünk. (785. sz.)

Egy alig használt Neuhöffer-féle egytetemes **busszóla-mérőműszer** lábbal, távolságmérő-léccel, szögfelrakóval, továbbá egy egészen új planiméter, körzőkészlet, szögtükör, valamint egy átrakó-körző jutányos áron eladó. Érdeklődéseket — válaszbélyeg ellenében — a kiadóhivatal továbbítja. (597. sz.)

Képesített erdész állását az ősz folyamán változtatná. Az erdészet, vadászat, fűrészüzem és irodai munka minden ágában elsörendű gyakorlata van. A német, szlovák, ruszin nyelvet tökéletesen bírja. A megkereséseket „*Lelkiismeretes munkaerő*” jellegre *Rudolf Mosse*-hoz, Budapest, VII., Erzsébet-körút 23., I. 1. (890. sz.)

Acs Ferenc

okl. erdőmérnök, fakereskedő és fatermelő

vesz erdőkitermelést, tűzifát és szerfát

**Tűzifa, kis- és nagyvasuti talpfa
állandóan raktáron**

Központi iroda: Budapest, V., Rudolf-tér 1. sz. Távbeszélő: 111-853
Fatelep és vill. faaprítóüzem: X., Kőbányai-ut VI. sz. kapu. Távb.: 13-11-12

(337. sz.)

PÁLYÁZATI HIRDETMÉNY.

Somogy vármegye közigazgatási bizottságának gazdasági albizottsága a 205/1900. köz. erd. biz. szám alatt jóváhagyott szerv. szab. D. pontja alapján pályázatot hirdet a Somogy vármegye területén lévő államerdészeti kezelés alatt álló és a vármegyei erdészeti segédszolgálati szervezet kötelékébe tartozó erdőknél megüresedett és Kaposvár székhellyel betöltésre kerülő **2 (kettő) kerületi erdőőri állásra.**

Pályázhatnak azok a feddhetetlen előéletű, 20. életévüket betöltött egészséges egyének, akik az 1933:IV. t.-c. 48. §. 1—4. pontjában előírt valamelyik szakképesítést megszerezték és az 1939:IV. t.-c. 5. §-ában előírt feltételek szerint keresztény származásukat igazolni tudják.

A 2 pengős okmánybélyeggel ellátott és a szükséges okmányokkal felszerelt pályázati kérelmeket 1942. évi július hó 25-éig kell a kaposvári m. kir. erdőfelügyelőséghez (Esterházy-u. 21. sz.) benyújtani.

Az állások javadalmazása az államerdészeti m. kir. I. osztályú altiszt-erdőőrök mindenkori illetményeivel megegyező törzsfizetés, lakáspénz, családipótlék és ruhaátalány, valamint az évenként megállapított (jelenleg 50 P) havi útiátalány.

A pályázati kérvényekhez a következő okmányokat kell csatolni:

1. Születési, vagy házassági anyakönyvi kivonat;
2. Újkeletű erkölcsi bizonyítvány;
3. Magyar állampolgársági bizonyítvány;
4. Iskolai végzettséget igazoló bizonyítvány;
5. Szakképzettséget igazoló bizonyítvány;
6. Újkeletű hatósági orvosi bizonyítvány;
7. Esetleges szolgálati bizonyítvány;
8. Keresztény származást igazoló bizonyítvány;
9. Katonai igazolvány.

A kinevezés ideiglenes jellegű és csak egyévi kifogástalan szolgálat, valamint a tiszta keresztény származás okmányoszerű igazolása után válik véglegessé.

Kaposvár, 1942. évi június hó 17-én.

Gróf Széchenyi Endre s. k.,
főispán, elnök.

(826. sz.)

(Ef. 14 591/1942. Kgl.)

VERSENYTÁRGYALÁSI HIRDETMÉNY.

A szegedi m. kir. erdőgazgatóság kerületében fekvő állami erdőgazdasági birtokokhoz tartozó egyes **kincstári vadászterületek vadászati jogának** bérbeadására a megnevezett erdőgazgatóság hivatalos helyiségében az 1942. évi július hó 21-én d. e. 10 órakor zárt ajánlati versenytárgyalást tart. Az ajánlatok legkésőbb a fentebb megjelölt időpontig az erdőgazgatósághoz nyújtandók be.

A bérbeadásra kerülő vadászterületek megjelölése.

Tételszám	Törzskönyvi szám	A vadászterület neve	Erdőhivatal	Községi határ	Terület k. h.	Jegyzet
1.	1.	Béregi erdő	Bezdán	Béreg	562	
2.	2.	Fekete sűrű és Réverdő	"	Bezdán, Küllöd	393	
3.	5.	Alsó Szigá Smague	"	Monostorszeg	3705	
4.	7.	Szeidl erdő	Apatin	Szilágyi	211	
5.	8.	Apatini ártéri rét	"	Apatin	2222	
6.	10.	Sztaklár	"	Szond	1390	
7.	13.	Kosaras, Bezdán Bakalya	Doroszló	"	1903	
8.	14.	Kamaristye	"	Bácsordas	1401	
9.	15.	Bácsordasi erdő	"	"	410	
10.	19.	Palonai rét	Palánka	Palona	2023	
11.	21.	Palonai cseres	"	"	387	
12.	25.	Bökényi rét	"	Dunabökény	1240	
13.	26.	Palánkai szigetek	"	Ópalánka, Palánka Újpalánka	918	
14.	27.	Akácos	"	Palánka	690	
15.	28.	Csébi erdő	"	Ópalánka	460	

A felsorolt vadászterületekre vonatkozó szerződési feltételek a hivatalos órák alatt megtekinthetők a földművelésügyi minisztérium erdészeti I. A. 3. ügyosztályában (III. em.) vagy a szegedi m. kir. erdőgazgatóságnál.

A vadászterületek vadállományviszonyaira és berendezésére nézve a szegedi m. kir. erdőgazgatóság ad felvilágosítást. Minthogy az árverezni szándékozóknek módjukban áll a vadállományviszonyok és vadászati berendezések tekintetében közvetlenül a helyszínen tájékozódni, felvilágosításokért a m. kir. kincstár felelősséget nem vállal.

Ajánlattevők ajánlatuk benyújtásával egyidejűleg a bérbevenni szándékolt vadászterület minden 100 (egyszáz) kat. holdja után 2 (kettő) pengőt tartoznak bánatpénzként a m. kir. postatakarékpénztárba a 161282 számú „Államerdészeti igazgatás letéti számla Budapest“ elnevezésű csekszámlára földművelésügyi miniszteri letétként befizetni.

Ajánlattevő ajánlatában kijelenteni köteles, hogy a részletes szer-

zódési feltételeket ismeri és magát azoknak kötelezőleg aláveti. Ajánlatához mellékelnie kell a bánatpénz befizetését igazoló csekkbefizetési elismervényt.

A versenytárgyaláson részt vehet minden önrendelkezési joggal bíró magyar állampolgár.

A társulatok a versenytárgyalásból ki vannak zárva.

Budapest, 1942. évi június hó.

(825. sz.)

M. kir. földművelésügyi miniszter.
(89.744/1942. sz.)

"SILVA" ERDŐGAZDASÁGI VÁLLALAT

Thiringer János okl. erdőmérnök
KÖRMEND

Erdeimag-nagykereskedés.

Magpergetőgyár. ❖❖ Csemetekertek.

Központ: Körmend, távb.: 52 ● Fióktelep : Zalaegerszeg, távb.: 19

Ajánl: Kiváló minőségű, elismert legmagasabb csiraképességű, saját pergetésű **fenyőmagvakat**, hazai és szlavóniai származású **tölgy-** és **csermakkot**, mindennemű **erdészeti és gyümölcsmagvakat** erdőgazdaságok, gyümölcsfaiskolák és kertészetek részére. Mindennemű **erdei csemetéket**, **díszfenyőket**, **dísz-** és **sorfákat**, **díszcserjéket**, **rózsákat**, **gyümölcsvadoncokat** és **gyümölcsfákat**, valamint az összes egyéb **faiskolai termelvényeket** saját nagykiterjedésű és mintaszerűen kezelt csemetetelepeiről.

A **PICETOL** vadragás elleni védőszer magyarországi kizárólagos képv.

A Magyar Faiskolai Szövetség tagja.

ERDEI-, FEKETE-, LÚC-, JEGENYEFENYŐT,

VÉKONY GÖMBÖLYEGFÁT VEZETÉKOSZLOPOK

céljaira 7—8 méter hosszúságtól felfelé minden hosszban készpénzfizetés ellenében magas áron vásárolunk. Ajánlatokat kérünk

„UNA“ Faértékesítő rt., Bpest V, Deák Ferenc-u. 6.

(Távbeszélő: 183—856*) szám alá.

PÁLYÁZATI HIRDETMÉNY.

Kőszeg sz. kir. város összes (kb. 3900 kat. hold) erdőbirtokát magában foglaló **üzemátvizsgálás, új üzemrendezési terv**ezet, továbbá az **új erdőgazdasági üzemterv elkészítésére** pályázatot hirdetek, az alábbi feltételek mellett.

1. A különféle gazdasági osztályokat mind egy kötetben kell tárgyalni.

2. A szóbanforgó munkálatokat a város erdőhivatalának az útmutatásai és a felsőbb hatóság előírásainak megfelelően 3 (Három) példányban kell elkészíteni.

3. Az ajánlatot kat. holdankint az egységárral kell beadni, munkanemenként részletezve — minden költség betudásával.

4. Az összes munkálatok mielőbb megkezdendők és úgy készíten-dők, hogy az elmúlt félfordulószaki revizionális munkálatok és az új üzemrendezési tervet Vas vármegye Közigazgatási Bizottsága Gazd. Albizottságának 1133/1942. számú véghatározata szerint legkésőbb 1942. évi október hó 1-ig, a vonatkozó és ezek alapján elkészítendő új rendszeres erdőgazdasági üzemterv pedig legkésőbb 1943. évi március hó végéig befejezve felsőbb jóváhagyásra bemutatatható legyen.

5. A végérvényesen megállapítandó munkadíjat a teljesítmény arányában részletekben fizetjük ki, mégpedig az egyes munkanemek szerint, betervezéskor a vállalati összeg 50%-át, a másik 50%-át pedig csak a tervek legfelsőbb jóváhagyásának a megérkezése után utaljuk ki.

6. Az üzemrendezésre vonatkozó zárt írásbeli ajánlatot lepecsételt borítékban „Ajánlat az erdőgazdasági üzemtervek elkészítésére” felirással ellátva és kellően felbélyegezve hozzám kell címezni és 1942. évi július hó 21-én déli 12 óráig hivatalomnál kell beadni.

Kőszeg, 1942. évi július hó 1-én.

Dr. vitéz Nagy Miklós s. k.,
polgármester.

(866. sz.)

(4098/2/1942. sz.)

Erdei televényt bármilyen mennyiségben veszünk. *Balogh kerté-szer*, Budapest, X., Kerepesi-út 75. — Távbeszélő: 135-475. (847. sz.)

SALY ÁRPÁD

NYUG. MIN. O.-TANÁCSOS,

FA- ÉS SZÉNNAGYKERESKEDŐ

IRODA: Budapest, XI., Horthy Miklós-
út 46. szám. Táv. : 268-099, 259-385.

TELEP: Kelenföld állomás, T. : 268-615.

911. sz.

Felelős kiadó: dr. Mihályi Zoltán.

Stádium Sajtóvállalat Rt., Budapest, V., Honvéd-utca 10.
Felelős: Györy Aladár igazgató.

Az „Erdészeti Lapok“ 1942. évi VII. füzetének a tartalma:

Babos Imre: Időszerű kérdések. — (<i>Zeitgemässe Fragen. — Questions d'actualité. — Up to Date Questions.</i>)	101
Lángos Lajos: Vasbeton-rendszerű erdei vasúti hidak tervezése és építése. — (<i>Entwurf und Bau von Waldeisenbahnbrücken aus Eisenbeton. — Plans et construction de ponts de chemin de fer forestier en beton armé. — Planning and Building of Ferro-Concrete Forest Railway-Bridges.</i>)	308
Mestyánék István: A dolhai cserkészutak. — (<i>Die Pürschwege in Dolha. — Les chemis de chasse à Dolha. — Footpath in Dolha.</i>)	318
Értesítés a következő hivatalos közlemények külön kiadványaként való megküldéséről:	
1. A m. kir. földművelésügyi miniszter 87.500/1942. F. M. számú rendelete a Magyar Szent Koronához visszacsatolt felvidéki, kárpátaljai, keleti és erdélyi, valamint a délvideki területeken fekvő erdők üzemterveinek a felülvizsgálása tárgyában.	
2. A m. kir. minisztérium 3920/1942. M. E. számú rendelete a zár alá vett faanyagok közül a fakereskedők birtokában lévő szerfakészletek igénybevétele tárgyában.	
3. A m. kir. iparügyi miniszter 42.400/1942. Ip. M. számú rendelete az egyes faanyagkészleteknek a termelőnél zár alá vételéről szóló 990/1942. M. E. számú, továbbá a zár alá vett faanyagok közül a fakerskedők birtokában lévő szerfakészletek igénybevételeiről szóló 3920/1942. M. E. számú rendelet végrehajtása tárgyában.	
4. A m. kir. igazságügyminiszter 50.000/1942. I. M. számú rendelete a keleti és erdélyi országrészen fekvő mező- vagy erdőgazdasági ingatlanhagyaték tekintetében követendő eljárás kiegészítéséről.	
5. A m. kir. közellátásügyi miniszter 63.200/1942. K. M. számú rendelete a belföldi termelésű lomboszerfa és az ebből készült egyes erdei fél- és készgyártmányok ár-megállapítása tárgyában.	
6. A m. kir. közellátásügyi miniszter 81.700/1942. K. M. számú rendelete a lomboszerfából készült fűrészárúk legmagasabb eladási árának megállapítása és az előállításával foglalkozó üzemek adatbejelentése tárgyában.	
7. A m. kir. földművelésügyi miniszter 92.106/1942. számú pályázati hirdeteménye a M. Kir. József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Bánya-, Kohó- és Erdőmérnöki Kara Erdőmérnöki Osztályának a hallgatói részére adományozandó ösztöndíjakról.	
Irodalom. — (<i>Literatur. — Bibliographie. — Reviews.</i>)	
Grottian: Die Umsatzmengen im Weltholzhandel. (M.)	324
Az erdő. (M.)	324
Faber György: Haladó gazdák útmutatója. (M.)	325
Hazai folyóiratok	325
Külföldi lapszemle	328
Különlélek. — (<i>Verschiedenes. — Divers. — Notes.</i>)	
Személyi hírek	333
Új erdőmérnökök	335
Ismételten a faragottfa káros térhódításáról. (Páter Ernő.)	336
Hendrey József felszólalása a képviselőházban	337
Az erdőrendezésről. (Braxatoris Zoltán.)	340
A Soproni Nyári Egyetem 1942. évi előadásai	342
Vadászkutya-idomító tanfolyam	343
Hirdetések. — (<i>Anzeigen. — Annonces. — Advertisements.</i>)	344

HIVATALOS KÖZLEMÉNYEK

A m. kir. földművelésügyi miniszter 87.500/1942. F. M. számú rendelete a Magyar Szent Koronához visszacsatolt felvidéki, kárpátaljai, keleti és erdélyi, valamint a délvidéki területeken fekvő erdők erdők üzemterveinek a felülvizsgálása tárgyában.*

A 9230/1938. M. E. számú rendelet 29. §-ának (3) bekezdésében, a 6.200/1939. M. E. számú rendelet 19. §-ának (3) bekezdésében, a 7.800/1940. M. E. számú rendelet 27. §-ának (4) bekezdésében, valamint az 5.440/1941. M. E. számú rendelet 26. §-ának (4) bekezdésében foglalt felhatalmazás alapján a belügyminiszterrel egyetértve a következőket rendelem:

1. §.

A visszacsatolt felvidéki, kárpátaljai, keleti és erdélyi, valamint délvidéki területen fekvő erdőkre vonatkozó és a volt csehszlovák, román és jugoszláv hatóságok által jóváhagyott üzemterveket az erdőbirtok fekvése szerint illetékes közigazgatási bizottság gazdasági albizottsága (a közigazgatási kirendeltség vezetője) felülvizsgálja.

Ha az erdő több törvényhatóság (közigazgatási kirendeltség) területén fekszik, az üzemterv felülvizgálatára az a hatóság illetékes, amelynek területén az erdő nagyobbik része van.

2. §.

Az üzemtervet felülvizgálat céljából — két példányban — legkésőbb az 1943. évi augusztus hó 31. napjáig az illetékes erdőfelügyelő-séghez (erdőfelügyelőségi kirendeltséghez) kell benyújtani.

Ha az üzemterv idegen nyelven készült, az üzemterv mindkét példányához mellékelni kell annak okleveles erdőmérnök által készített magyar nyelvű kivonatát, valamint a gazdasági térképet.

A magyar nyelvű kivonatban a következő adatokat kell feltüntetni: a tulajdonos (használatra jogosult) nevét és lakóhelyét, a birtok megjelölését, területének nagyságát, a talaj- és termelőhelyi viszonyokat, a birtok tengerszín feletti magasságát, távolságát a községtől és a legközelebbi vasút- (hajó-) állomástól, a fafajok és korosztályok ismertetését, a faállományok leírását (eredetük, állapotuk stb. szerint), a vágásfordulót és üzemmodot, a folyó tízéves időszakra megszabott fő-, elő- és mellékhasználatokat, az erdősítéseket és az évi vágás nagyságát.

Államerdészeti kezelésben lévő erdő üzemtervi kivonatát az erdőfelügyelőség készíti el.

3. §.

Azt az üzemtervet, amelyet a 2. §. első bekezdésében megszabott határidő alatt felülvizgálatra be nem mutattak, érvénytelennek kell tekinteni.

4. §.

A gazdasági albizottság csak azt az üzemtervet hagyja jóvá, amely az okszerű erdőgazdálkodás követelményeinek (1935: IV. t.-c. 9. §.) megfelel.

Az okszerű erdőgazdálkodás követelményei szempontjából nem tekinthetők megfelelőeknek a volt csehszlovák, román és jugoszláv ható-

* Megjelent a „Budapesti Közlöny“ 1942. évi július hó 21-i 139. számában.

ságok által jóváhagyott ú. n. kitermelési (kihasználási) tervek, amelyekben az erdő idősebb vagy egész faállományának kitermelése a talaj- és faállományviszonyoknak egyébként megfelelő vágásforduló éveinél lényegesen rövidebb időben van megállapítva.

5. §.

A gazdasági albizottság az üzemterv jóváhagyása tárgyában az erdőfelügyelőség javaslata alapján határoz és véghatározatát az érdekelten felül közli az erdőigazgatósággal és az erdőfelügyelőséggel is.

A gazdasági albizottság a véghatározatban az üzemterv módosítását tartalmazó kikötéseket is tehet; ezeket a jóváhagyási záradékba fel kell venni.

6. §.

A gazdasági albizottság a véghatározat ellen benyújtott fellebbezést az üzemtervvel, a magyar nyelvű kivonattal és a gazdasági térképpel együtt a földművelésügyi miniszterhez terjeszti fel; egyebekben a jogorvoslatokra és az azokkal kapcsolatos eljárási szabályokra vonatkozóan az 1935: IV. t.-c. 228. §-ának rendelkezései az irányadók.

7. §.

A véghatározathoz képest az üzemterv mindkét példányát jóváhagyási záradékkal, a 2. §. második bekezdésében említett magyar nyelvű kivonatot, valamint a gazdasági térképet pedig igazoló záradékkal kell ellátni. Az üzemterv, kivonat és térkép egyik példányát a félnek, a másik példányát pedig megőrzés végett az erdőfelügyelőségnek kell kiadni.

8. §.

A jelen rendelet hatálya alá eső területen az 1944/1945. évi, valamint az azt követő termelési idényekben az üzemtervben megállapított évi fahasználatot csak olyan erdőben lehet — az erdőigazgatóság külön engedélye nélkül — igénybe venni, amelynek üzemtervét a gazdasági albizottság jóváhagyta.

9. §.

Mihelyt az a tízéves gazdálkodási időszak, amelyre a jóváhagyott üzemterv vonatkozik, lejárt, az 1935: IV. t.-c., valamint az annak végrehajtása tárgyában kibocsátott 35.000/1938. F. M. számú rendelet rendelkezéseinek megfelelő üzemtervet kell készíteni és azt — az elmúlt tízéves gazdálkodási időszakról készített gazdasági beszámolóval együtt — az említett jogszabályokban megállapított módon jóváhagyás végett be kell mutatni.

10. §.

Azokat az erdőket, amelyeknek üzemtervét a volt cseh-szlovák, román és jugoszláv hatóságok jóvá nem hagyták, illetőleg, amelyek üzemtervének jóváhagyását a gazdasági albizottság megtagadta, végül azokat, amelyeknek üzemtervét a 3. §. értelmében érvénytelennek kell tekinteni, az 1935: IV. t.-c. alkalmazása szempontjából üzemterv nélkül kezelt erdőknek kell tekinteni.

11. §.

A jelen rendelet a kihirdetésének napján lép hatályba.
Budapest, 1942. évi június hó 21-én.

A m. kir. minisztérium 3.920/1942. M. E. számú rendelete a zár alá vett faanyagok közül a fakereskedők birtokában lévő szerfakészletek igénybevétele tárgyában.*

A m. kir. minisztérium a honvédelemről szóló 1939:II. t.-c. 112., 113., 114. és 212. §-ában foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendeli:

1. §. A 3.000/1941. M. E. számú rendelet 2. §-a értelmében bejelentési kötelezettség alá eső és a 980/1942. M. E. számú rendelet 1. §-ának első bekezdésével zár alá vett faanyagok közül a fakereskedő a birtokában lévő szerfakészletét köteles abban az eredeti állapotban megőrizni, amelyben a jelen rendelet hatálybalépése, illetőleg a készlet megszerzése idején volt, s a készlet raktározása, felhasználása, feldolgozása és forgalombahozatala tekintetében csak az iparügyi miniszternek a földművelésügyi miniszterrel egyetértve adott engedélye vagy az iparügyi miniszter által a földművelésügyi miniszterrel egyetértve kijelölt szerv engedélye alapján rendelkezhetik.

2. §. A fakereskedő a közszükséglet biztosítása céljából zár alá vett szerfakészletéből hatóságilag megszabott áron átengedni köteles azt a mennyiséget, amely a saját házi vagy gazdasági szükségletének megállapított mértékét meghaladja.

3. §. Amennyiben a cselekmény súlyosabb büntető rendelkezés, különösen az 1939:II. t.-c. 206. §-a, illetőleg a közellátás érdekét veszélyeztető bűncselekményekről szóló 1941:X. t.-c. 1. vagy 2. §-a alá nem esik, kihágást követ el és két hónapig, háború idején hat hónapig terjedhető elzárással büntetendő az, aki a jelen rendelet 1—2. §-ában foglalt rendelkezések valamelyikét megszegi vagy kijátssza.

Az első bekezdésben meghatározott kihágás miatt kiszabható pénzbüntetésre az 1928:X. t.-c. rendelkezései irányadók. A pénzbüntetés legmagasabb mértéke nyolcezer pengő, olyan esetben pedig, amikor megállapítható annak a nyereségnek a mennyisége, amelyet a kihágás elkövetője a cselekménnyel illetéktelenül elért, a nyolcezer pengőnek a megállapított nyereség kétszeresével felemelt összegre.

A pénzbüntetés átváltoztatására, valamint a kihágás elvülésére az 1939:II. t.-c. 212. §-ának (4) és (5) bekezdésében, a befolyt pénzbüntetés hova fordítására nézve pedig az 1939:II. t.-c. 218. §-ának (1) bekezdésében foglalt rendelkezéseket kell alkalmazni.

Arra a készletre, amelyre nézve az első bekezdésben meghatározott kihágást elkövették, elkobzásnak van helye. Az elkobzott dolog értékesítése és értékének hova fordítása tekintetében a 6.110/1941. M. E. számú rendelet rendelkezései is irányadók.

Az első bekezdésben meghatározott kihágások miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, a m. kir. rendőrség működési területén a m. kir. rendőrségnek, mint rendőri büntetőbírósnak hatáskörébe tartozik.

Az 1929:XXX. t.-c. 59. §-a (1) bekezdésének 3. pontjában foglalt rendelkezés alkalmazása szempontjából szakminiszternek az iparügyi minisztert kell tekinteni.

4. §. A jelen rendelet kihirdetésének napján lép hatályba; végrehajtásáról az iparügyi miniszter a földművelésügyi miniszterrel egyetértve gondoskodik.

Budapest, 1942. évi június hó 20-án.

(867./Dt. sz.)

Kállay Miklós s. k.
m. kir. miniszterelnök.

* Megjelent a „Budapesti Közlöny“ 1942. évi július hó 3-i, 148. számában.

A m. kir. iparügyi miniszter 42.400/1942. Ip. M. számú rendelete az egyes faanyagkészleteknek a termelőnél zár alá vételéről szóló 980/1942. M. E. számú, továbbá a zár alá vett faanyagok közül a fakereskedők birtokában lévő szerfakészletek igénybevételéről szóló 3920/1942. M. E. számú rendelet végrehajtása tárgyában.*

Az egyes faanyagkészleteknek a termelőnél zár alá vételéről szóló 980/1942. M. E. számú rendelet 1. és 5. §-ában, továbbá a zár alá vett faanyagok közül a fakereskedők birtokában lévő szerfakészletek igénybevételéről szóló 3920/1942. M. E. számú rendelet 1. és 4. §-ában, végül az ipari nyersanyagok és termékek előállításának, forgalmának és felhasználásának szabályozásáról szóló 12.112/1939. M. E. számú rendeletben foglalt felhatalmazás alapján a földművelésügyi miniszterrel egyetértve a következőket rendelem:

1. §. Az ingatlan tulajdonosa, birtokosa, haszonbérelője és a fatermelő (az alábbiakban: fatermelő), valamint a fakereskedő részére a 980/1942. M. E. számú rendelettel zár alá vett faanyagkészletek raktározása, feldolgozása, felhasználása és forgalombahozatala tekintetében való rendelkezésre — a 4. §. első bekezdésében említett kivételt nem tekintve — a fatermelő, illetőleg a fakereskedő kérelmére a m. kir. Ipari Anyaghivatal (Budapest, II., Fazekas u. 4, Faosztály) adhat engedélyt.

2. §. A fatermelőt és a fakereskedőt — faanyagkészletének a 980/1942. M. E. számú rendelet 1. §-ának második bekezdése szerinti, illetőleg a 3920/1942. M. E. számú rendelet 2. §-a szerinti átengedésére a m. kir. Ipari Anyaghivatal hívhatja fel.

3. §. Az 1. §-ban említett engedélyt a kereskedelmi és iparkamáránál kapható úrlapon kell kérni.

A faanyag raktározásának helye szerint illetékes erdőfelügyelőség (kirendeltség) az úrlap első negyedének második oldalán igazolja annak a faanyagnak a mennyiségét, amelyre vonatkozóan a kérelmező az 1. §-ban említett engedélyt kéri, továbbá azt a körülményt is, hogy a kérelmező a szóbanforgó faanyag tekintetében a 3000/1941. M. E. sz. rendelet 2. §-án, illetőleg az e rendeletet kiegészítő 291.595/1941. F. M. számú rendeleten alapuló bejelentési kötelezettségének eleget tett-e. Ha az előző mondatban említett igazolás időpontjáig a m. kir. Iparügyi Anyaghivatal, illetőleg a jelen rendelet hatálybalépése előtt az iparügyi miniszter a szóbanlevő faanyag raktározása, feldolgozása, felhasználása vagy forgalombahozatala tekintetében már adott engedélyt, illetőleg a kérelmezőt a 2. §. értelmében a faanyagkészletének átengedésére már felhívta, az erdőfelügyelőség az úrlapon ezt a körülményt is feltünteti.

A m. kir. Ipari Anyaghivatal a kérelem tekintetében bükkfára vonatkozóan a kérelemnek a Hivatalhoz érkezésétől számított nyolc nap alatt, egyéb faanyag tekintetében pedig a kérelemnek a Hivatalhoz érkezésétől számított harminc nap alatt határoz. Amennyiben a m. kir. Ipari Anyaghivatal a kért engedélyt az előző mondatban említett határidő alatt meg nem tagadja — az engedélyt megadottnak kell tekinteni.

4. §. Ha a fatermelő a 980/1942. M. E. számú rendelettel zár alá vett faanyagkészletéből igazolt saját házi vagy gazdasági szükségletének céljaira évenként 50 m³-t meg nem haladó mennyiségű faanyagot kíván feldolgozni vagy felhasználni, — erre a faanyag raktározásának helye szerint illetékes erdőfelügyelőség (kirendeltség) adhat engedélyt.

Az erdőfelügyelőség (kirendeltség) köteles az előző bekezdés alapján a minden év február, május, augusztus és november hó 1. napjáig kiadott engedélyzésekről összesítő kimutatást készíteni s annak egy

* Megjelent a „Budapesti Közlöny“ 1942. évi július hó 3.-i 148. számában.

példányát a földművelésügyi miniszterhez, egy példányát pedig a m. kir. Ipari Anyaghivatalhoz az említett hónapok 8. napjáig felterjeszteni.

5. §. A fatermelő a 980/1942. M. E. számú rendelettel zár alá tett faanyagot a feldarabolás (hossztolás) helyére, továbbá a kitermelés helyéhez legközelebb eső úthoz, illetőleg vasút vagy hajóállomásra elszállíthatja (leközéltetheti).

6. §. Az erdőfelügyelőség (kirendeltség) ellenőrizheti a működési területén lévő fakereskedőkknél (fűrésztelepeken) elhelyezett faanyag-készletek raktározását, felhasználását és feldolgozását.

7. §. Ha valaki a m. kir. Ipari Anyaghivatalnak a 980/1942. M. E. számú rendelet 1. §-a második bekezdése vagy a 3920/1942. M. E. számú rendelet 2. §-a alapján tett felhívásának vonakodik eleget tenni, — a honvédelemről szóló 1939. II. t.-c. 126. §-ának rendelkezéseit kell alkalmazni.

8. §. Amennyiben a cselekmény súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és két hónapig, háború idején hat hónapig terjedhető elzárással büntetendő az, aki a jelen rendelet 6. §-ában említett ellenőrző tevékenységet megnehezíti vagy megghiúsítja.

A pénzbüntetésre az 1928. X. t.-c. rendelkezései az irányadók. A pénzbüntetés legmagasabb mértéke nyolcezer pengő, olyan esetben pedig, amikor megállapítható annak a nyereségnek a mennyisége, amelyet a kihágás elkövetője a cselekménnyel illetéktelenül elért, a nyolcezer pengőnek a megállapított nyereség kétszeresével felemelt összege.

A pénzbüntetés átváltoztatására, valamint a kihágás elévülésére az 1939. II. t.-c. 212. §-ának (4) és (5) bekezdésében, a befolyt pénzbüntetés hova fordítására nézve pedig az 1939. II. t.-c. 218. §-ának (1) bekezdésében foglalt rendelkezéseket kell alkalmazni.

Az első bekezdésben meghatározott kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, a m. kir. rendőrség működési területén a m. kir. rendőrségnek, mint rendőri büntetőbírósnak hatáskörébe tartozik. Az 1929. XXX. t.-c. 59. §-a (1) bekezdésének 3. pontjában foglalt rendelkezés szempontjából szakminiszternek az iparügyi minisztert kell tekinteni.

9. §. A jelen rendelet kihirdetésének napján lép hatályba.

Budapest, 1942. évi július hó 2-án.

Dr. Varga József s. k.

(868./Dt. sz.)

m. kir. iparügyi miniszter.

A m. kir. igazságügyminiszter 50.000/1942. I. M. számú rendelete a keleti és erdélyi országrészen fekvő mező- vagy erdőgazdasági ingatlanhagyatékek tekintetében követendő eljárás kiegészítéséről.*

A visszacsatolt keleti és erdélyi országrészen az ingatlanokra vonatkozó magánjogi jogszabályok hatályának kiterjesztéséről szóló 1440/1941. M. E. számú rendelet egyes rendelkezéseinek végrehajtása tárgyában kibocsátott 18.900/1941. I. M. számú rendelet 3. §-ának második bekezdése azzal a rendelkezéssel egészítetik ki, hogy az érdekelt fél kérelmére az igazságügyminiszter az ingatlan bírói árverésen való eladására az örökség megnyílásától számított legfeljebb hat évig terjedhető halasztást adhat.

A 280.000/1941. F. M. számú rendelet 2. §-a az 1440/1941. M. E. sz. rendelet 4. §-ának, valamint a 18.900/1941. M. E. számú rendeletnek a rendelkezéseit nem érinti.

Budapest, 1942. évi július hó 2-án.

Dr. Radocsay László s. k.
m. kir. igazságügyminiszter.

* Megjelent a „Budapesti Közlöny“ 1942. évi július hó 7.-i, 151. számában.

A M. KIR. KÖZELLÁTÁSÜGYI MINISZTER 63.200/1942. K. M. SZAMÚ RENDELETE A BELFÖLDI TERMELESŰ LOMBOSZTERFA ÉS AZ EBBŐL KÉSZÜLT EGYES ERDEI FÉL- ÉS KÉSZGYÁRTMÁNYOK ÁRMEGÁLLAPÍTÁSA TÁRGYÁBAN.*)

A 9.280/1941. M. E. számú rendelet 1. §-ában foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendelem:

I. Termelői árak.

1. §.

(1) A termelők (erdőbirtokosok, fakitermelők, stb.) által forgalomba hozott belföldi termelésű lomboszterfa és az ebből készült egyes erdei fél- és készgyártmányok legmagasabb termelői eladási árának a jelen rendelethez I.—IV. számú mellékletként csatolt kimutatásokban meghatározott árakat kell tekinteni. A kimutatásokban feltüntetett árak az ott megadott rendelkezés szerint vasúti (hajó) feladóállomáson, illetve rendeltetési állomáson, az V. számú mellékletben foglalt minősítési irányelveknek megfelelő árura érvényesek.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott árak vasúti vagy hajófeladóállomásokon (ill. leadóállomásokon) vasúti kocsiba, vagy hajóba (uszályba) rakva értendők, minden feladóállomási költséggel együtt (pl. helyi különdíj, fuvarlevél, mérlegelési díj, stb.).

(3) A rendelethez csatolt kimutatásokban meghatározott árakhoz — kivéve a bányafára megállapított árakat és azokat, amelyekre a kimutatásokban külön rendelkezés található — a forgalmiadóváltás hozzászámítható. A m. kir. kincstár eladásainál (bányafánál is) a gyermeknevelési alap járuléka címén további 0.2% is felszámítható.

(4) Az I—IV. mellékletekben megállapított árakat minden olyan esetben alkalmazni kell, amikor az eladott mennyiség

m^3 -ben történő eladásoknál legalább 10 m^3 -t.,

ürméterenkénti eladásoknál legalább 20 ürm³-t.,

súlyra történő eladásoknál legalább 10.000 kg-ot,

darabszáma történő eladásoknál az előbbieken említett mennyiségeknek megfelelő mennyiséget tesz ki.

2. §.

(1) Amennyiben az eladás nem vasúti kocsiba, hajóba, vagy uszályba rakva történik, a legmagasabb eladási árat az 1. §-ban meghatározott árak alapján úgy kell kiszámítani, hogy a vonatkozó kimutatásban meghatározott árakból minden olyan költséget le kell vonni, amely ténylegesen felmerült, vagy előreláthatólag felmerülne addig, míg az eltérő eladási feltételekkel eladott áru olyan eladási helyre és feltételek közé jutna, amelyre az eladási árak megállapítottak, (pl. amennyiben az eladás tővön történik, le kell vonni, mindazokat a költségeket, amelyek az áru kitermelésével, közelítésével, fuvarozásával, vasúti kocsiba, stb. felterhelésével és feladásával kapcsolatosak).

(2) Amennyiben az áru átadása nem vasúti vagy hajóállomáson történik, hanem olyan felmunkálási helyen (fűrésztelep vagy más ffeldolgozó ipartelep), amely a termelőhely és a vasúti (hajó) állomás között fekszik, a rendelethez csatolt kimutatásokban foglalt megfelelő árakból le kell vonni azt az aránylagos fuvarösszeget, amennyivel az árunak a feladóállomásig felmerülő szállítási költsége magasabb volna mint az átadási helyig tényleg felmerült fuvar. Amennyiben pedig az átadási hely az áru szokásos feladóállomásánál távolabb fekszik és az arut az eladó fuvaroztatja, a nagyobb távolságokra így felmerült fuvar-többlet az árhoz külön hozzászámítható.

*) Megjelent a „Budapesti Közlöny” 1942. évi július hó 12-i 156. számában. (A „B. K.” 158. számában közölt „Helyesbítés” szerint kiigazított szöveg.)

(3) Abban az esetben, ha az erdőn lévő feldolgozatlan szerfának — kivéve a bányafát — a legközelebbi vasúti, vagy hajóállomásra való fuvarozása igazoltan többbe kerül, mint a megfelelő választékra a jelen rendeletben megállapított feladóállomási ár 50%-a, az eladó jogosult a feladóállomási árhoz a fuvar költségeknek az eladási ár 50%-át meghaladó részét, — de legfeljebb 10%-ot — felárként hozzászámítani. Nem tekinthető ebből a szempontból igazoltnak az a fuvarozási költség, amely a törvényhatóságok első tisztviselői által — az árellenőrzés országos kormánybiztosától 122.100/1941. A. K. szám alatt kapott felhatalmazás alapján — megállapított fuvardíjakat meghaladja. Olyan helyeken, ahol a szóbanlévő faanyagok szállítására egység- (akkord-) fuvardíj nem állapított meg, a figyelembevehető fuvardíjat úgy kell megállapítani, hogy a napi (napszám) fuvar esetére megállapított fuvardíjat kell a helyi körülmények (távolság, terepviszonyok) között — rendes munkamenetben — átlagosan elszállítható mennyiségre vonatkoztatni. Az az eladó, aki eladásainál a fentiek értelmében engedélyezett felárát felszámítja, köteles ezt a körülményt az ügylet megkötésétől számított 8 napon belül (folytatólagos eladások esetén minden hónap 8-ig, gyűjtve) a m. kir. Közlelétsügyi Miniszternek (Budapest, VI., Nagymező-utca 1.) bejelenteni. A bejelentésben a helyi körülmények részletes ismertetése mellett kellően alátámasztott kalkuláció alapján kell a felár felszámításának jogszerűségét megindokolni. A bejelentést a vevővel is alá kell iratni. A bejelentés nélkül felszámított felár ártürlépet jelent.

3. §.

A jelen rendelethez csatolt kimutatásokban nem szereplő — hasonló — választékok árát — az 1. §. (4) bekezdésében megjelölt mennyiségen felüli eladásoknál — az eladó és vevő közös megegyezéssel állapíthatják meg. Ily módon történő ármegállapításnál azonban irányadónak kell tekinteni, hogy a megállapított ár nem haladhatja meg a hasonló méreti, feldolgozási, vagy minőségi feltételekkel rendelkező oly árucikknek az árát, amelyekre a jelen rendelet árakat állapított meg. Az olyan különleges minőségű választékok ármegállapításánál, amely az előbbieket szerint az eladó és vevő szabad megegyezésére bízott, fokozott gondot kell fordítani arra, hogy az áru minősége az előírásoknak, ilyenek hiányában kereskedelmi szokványoknak, illetve a minőségi megjelölésből következtethető rendeltetési céloknak megfelelő legyen. Ártürlépet követ el az, aki a jelen rendelethez fűzött V. számú mellékletben foglalt minősítési felételeknek megfelelő árut a magasabb ár elérése végett, az ott megjelölt minőségi osztálynál magasabb minőségi osztályba sorolja, illetve olyan minőségi megjelöléssel, vagy elnevezéssel hozza forgalomba, amely nem felel meg a szállított áru tényleges minőségi feltételeinek.

4. §.

(1) Közforgalmú vasúton szállított faanyagok eladásánál az eladó a vasúti kocsi teljes raksúlyát kihasználni köteles. A holtfuvar következtében felmerült fuvar többletet a vevő az eladó számlájából levonásba hozhatja. Abban az esetben azonban, ha a kötleveiben megállapított szállítási határidőnek a vevő kívánságára történt megváltoztatása miatt, vagy a vevő egyéb szállítási rendelkezéséből kifolyólag a vasúti kocsi raksúlyát teljes egészében kihasználni nem lehet, a holtfuvar a vevőt terheli.

(2) Bányafa eladása esetén a vasúti kocsik raksúlyának kihasználása szempontjából 10 tonnánként a következő mennyiségeket kell figyelembe venni:

	Kérgelve	Kérgeletlenül
a) tölgy és cser	10 m ³	10 m ³
b) bükk és gyertyán	11 „	10 „
c) akác	12 „	11 „
d) szil	12 „	10 „
e) kőris	11 „	10 „
f) hárs	14 „	13 „
g) éger	15 „	14 „
h) fűz	15 „	15 „

(3) Ha a vevő olyan méretű szerfa szállítását kívánja, amelynek szállítása a fennálló vasúti szabályzatok szerint csak pótkocsival történik, a pótkocsi-szállítással felmerülő fuvardíjkülönbözetet (beleértve a vasút által felszámított vasrakoncadíjat is), a vevő az eladónak megtéríteni tartozik.

(4) Ha a vasúti szállítás közben a helytelen berakás miatt az anyag átrakása válik szükségessé, annak költsége az eladót terheli.

(5) Az eladó a kötlevelemben (közszállításoknál a részletes szállítási feltételekben) foglalt előírásoknak megfelelően (méreti és minőségi elosztás) köteles a szállítandó anyagot az egyes vasúti kocsikba berakni. Ha e kötelezettségének nem tesz eleget, a rendeltetési helyen szükséges szétválogatás költsége az eladót terheli.

(6) Az áru szállításával kapcsolatban a berakáshoz felhasznált farakoncák, vagy a szállított anyag lekötésére és rögzítésére felhasznált anyag költsége az eladót terheli és sem annak értékét felszámítani, sem az anyagot visszakövetelni nem jogosult.

5. §.

(1) A m³-ben kifejezett mennyiség meghatározása a következő mérések útján végzendő: a hosszúsági méret felvétele a vágáslap rövidebb végétől a szerfa vékony végéig teljes hosszban (egész dm-ben), a középátmérő meghatározása szokványszerűen, hosszközépen, kéreg nélkül két egymásra merőlegesen mért átmérő számtani középátlósának (lefelé kerekített egész cm-ben) figyelembevételével történik. A bükknél és gyertyánál a középátmérő meghatározása kéregben történik, a bükknél azonban a köbtartalom kiszámításánál 40 cm középátmérről 1 cm-t, azon felül 2 cm-t a kéregben mért középátmérből levonásba kell hozni.

(2) Az egyes minőségi osztályokba sorolt kiröngkölt áruk, illetve választékok az eddigi szokásoknak megfelelően kéregben, vörösre kérgelve, vagy fehérre kérgelve szállítandók, azonban a kéregben forgalomba hozott választékoknál is általában a kéreg nélküli mennyiség irányadó. A valóságos középátmérő meghatározása céljából szükséges kérgelést (hosszközépen megfelelő szélességben) a kéregben szállított árunál is el kell végezni. Kéregben szállítható (hosszközépen sem kell lekérgelni) a különféle lombos szerfákból készült oszlop és bányafa, amennyiben azt az eddigi szokások szerint is kéregben szállították.

6. §.

(1) Az egyes fafajokra és választékokra az V. számú mellékletben foglalt minőségi osztályozás, illetve az ott és az I—IV. számú mellékletben foglalt méreti és méretezési feltételek irányadók.

(2) Amennyiben a vevő a tölgy szerfánál 4 m-nél hosszabb méretben kívánja a szállítást:

a) 4 m-től 8 m-ig terjedő hosszúság esetén, a 4 m-en felüli minden egész folyóméter után 5%-kal,

b) 8 m-en felüli anyagoknál pedig, a 8 m-t meghaladó minden egész folyóméter után további, az a) pontban foglaltakon kívül 10%-kal magasabb ár számítható.

(3) Abban az esetben, ha a vevő az általános mérhetőaróktól eltérő, kötött (fix) hosszúsági, vagy vastagsági méretű anyagok szállítását kívánja (megfelelő esetben az előző bekezdésben tárgyalt felárak mellett), további 15% felár számítható. Az esetleges válogatás tényleges költségeit a vevő külön megtéríteni köteles.

(4) A vezetékoszlop és aknafa eladásánál külön méreti, vagy minőségi felár nem számítható

7. §.

(1) A bányafákra vonatkozólag továbbra is az egyes bányavállalatok által eddig alkalmazott méreti és minőségi feltételek irányadók.

(2) Amennyiben a bányák a szokványos, illetőleg az egyes bányavállalatok által rendszeresen megrendelni szokott bányafaméretektől eltérőleg valamely méretből (%-ban kifejezve) aránytalanul nagyobb mennyiség szállítását kívánják, az eladónak jogában áll a jelen rendelethez csatolt III. számú mellékletben foglalt árakhoz legfeljebb 15% felárat számítani. Felszámítható a 15% felár akkor is, ha valamely bányavállalat részére szállított bányafa kizárólag vagy túlnyomó részben 21 cm-nél vastagabb középátmérőjű darabokból áll. A fentiek szerint engedélyezett felárak felszámítása esetén az eladó (erdőbirtokos, termelő, nagykereskedő) a kötlevelet a felár felszámítását indokoló körülmények részletezésével a m. kir. közellátásügyi miniszterhez (Budapest, VI., Nagymező-utca 1.) az ügylet megkötésétől számított 8 napon belül felterjeszteni köteles.

(3) Ha valamely bányavállalat súly szerint vásárol bányafát, a III. számú mellékletben meghatározott egységárakat a 4. §. (2) bekezdésében megjelölt mennyiségek figyelembevételével kell súlyegységre átszámítani

(4) Abban az esetben, ha az eladó a bányafát megállapodásszerűen 350 km-nél nagyobb távolságra fekvő feladóállomásról szállítja, jogában áll a megfelelő leadóállomási árhoz hozzászámítani azt a különbözetet is, ami a ténylegesen kifizetett vasúti fuvardíj és a 350 km-es távolságra díjszabás szerint fizetendő fuvar összege között mutatkozik. Abban az esetben azonban, ha az eladó nem a szerződésben előre megállapított módon, vagy nem a vevővel történt utólagos megállapodás alapján szállítja a bányafát 350 km-nél nagyobb távolságról, a különbözet felszámításának helye nincs.

(5) Amennyiben az eladó ugyanazon feladóállomáson legalább 500 m³ bányafát egyszerre ad át a vevőnek (nagykereskedőnek, vagy bányavállalatnak), jogában áll azt kívánni, hogy a minőségi átvétel a feladóállomáson történjék. Ebben az esetben azonban a vevő jogosított az eladás körülményeinek megfelelően a III. melléklet szerint felszámítható árakból

500—1000 m³ átvétele esetén 1%
1000—1500 m³ átvétele esetén 0.5%

árengedményt levonásba hozni.

1500 m³-nél nagyobb mennyiség átvétele esetén levonásnak helye nincs

(6) Ha az eladó a minőségi átadást az előző bekezdésben foglaltak szerint a feladóállomáson kívánja lebonyolítani, köteles

a) az átadásra szánt anyagot megfelelően előkészíteni és az átadás lebonyolításához kellő számú munkaerőt rendelkezésre bocsátani,

b) a minőségileg átvett árut a rendes kereskedő gondosságával kezelni és elszállításáról a kikötött határidőn belül gondoskodni; amennyiben ez valamilyen oknál fogva meg nem történne, a vevőnek jogában áll — kivéve azt az esetet, ha a szállítás a vevő hibájából, vagy rendelkezése folytán nem teljesíthető — a minőségi átvételt újból elvégezteni. Ilyen esetben is fennáll az eladónak az a) pontban megjelölt kötelezettsége, a vevő azonban az (5) bekezdésben meghatározott ár-engedmény levonására nem jogosult.

8. §.

(1) A jelen rendelet hatálya alá tartozó árucikkeknek helyi fogyasztásra — az 1. §. (4) bekezdésében megjelölnél kisebb tételekben — termelők által történő eladása esetén az eladó az alábbiak szerint meghatározott árat számíthatja:

a) ha az eladás a feladóállomáson történik, az I., II. és IV. számú mellékletben megállapított feladóállomási árakhoz 10% felár számítható hozzá;

b) az erdei rakodóra kiközéltett faanyag eladása esetén az I., II. és IV. számú mellékletben megállapított feladóállomási árak számíthatók;

c) ha az erdei rakodó a feladóállomástól 10 km-nél távolabb fekszik, illetve az átadás tő mellett történik, a feladóállomási árakat 10%-kal csökkenteni kell.

(2) A termelők vagy város belterületén fenntartott raktárakból kisebb tételekben eladásra kerülő és a jelen rendelet hatálya alá tartozó árucikkek eladási árát a következő tényezők figyelembevételével kell meghatározni:

a) az I—IV. számú mellékletben meghatározott feladóállomási ár,
b) a leadóállomásig felmerült vasúti (hajó) fuvar (a III. számú mellékletben szabályozott bányafánál nem),

c) a vasúti kocsiból való kirakás, telepre szállítás, máglyázás, kezelés, sfb. költségei címén m³-ként 6.— P, illetve 10 tonnánként legfeljebb 60.— P (nem vonaton szállított árunál ez a költség nem számítható fel),

d) 10% bruttó haszon az a)—c) tétel után.

9. §.

(1) A jelen rendelethez csatolt mellékletekben nem szereplő választékoknak az 1. §. (4) bekezdésében megjelölnél kisebb tételekben történő eladása esetére a rendeletben foglalt hasonló árucikkekre megállapított árak és a helyi viszonyok figyelembevételével a törvényhatóság első tisztviselője (illetve a felügyelete alatt a főszolgabíró és a megyei város polgármestere) helyi árakat állapíthat meg. Kiterjed ez a felhatalmazás az erdőgazdaság által kitermelhető gyéritési, tisztítási és vágászteri faanyagokból kikerülő és rendszerint helyi szükségletek kielégítésére szolgáló különféle választékok ármegállapítására is. Amennyiben az illetékes közellátási felügyelőség az ilyen, a helyi fogyasztásra felhasználni szokott választékok helyi árainak megállapítására előterjesztést tesz, a helyi árakat meg kell állapítani A helyi árak megállapításánál az illetékes m. kir. erdőfelügyelőség (erdőfelügyelői kirendeltség) szakvéleményét is ki kell kérni és az illetékes közellátási felügyelőséget meg kell hallgatni. A megállapított árakról a közellátásügyi miniszternek (Bp. VI., Nagymező-utca 1.) 15 napon belül jelentést kell tenni.

II. Kereskedői árak.

10. §.

(1) A jelen rendelethez I.—IV. számú mellékletként csatolt kimutatókban meghatározott árak a jelen rendelet hatálya alá tartozó faanyagok eladási forgalmában közreműködő nagykereskedők eladásaira is irányadók azzal az eltéréssel, hogy a nagykereskedő eladásainál az ott meghatározott áraknak a forgalmiadóval növelt összegét számíthatja (nagykereskedői ár, beleértve a forgalmiadót is).

(2) A nagykereskedőknek beszerzéseiknél a vétel körülményeinek és az alábbi rendelkezéseknek megfelelő árengedményre van igényük. Az engedményt a mellékletben meghatározott legmagasabb eladási árből kell levonásba hozni. Az engedmény mértékére nézve a felek közös megegyezése irányadó, azonban a II—IV. számú mellékleten felsorolt különféle választékoknál — kivéve a (3) és (4) bekezdésben tárgyaltakat — a nagykereskedő legalább 12% árengedményt igényelhet.

(3) Vasúti talpfa és váltófa beszerzésénél a nagykereskedő 10% árengedményt igényelhet, azonban a Máv. által át nem vett (selejt) talpfát (váltófát) a nagykereskedő sem köteles átvenni.

(4) A súly szerint értékesített választékokra nézve a II., illetve a IV. számú mellékletben meghatározott árakhoz a nagykereskedők saját eladásaiknál 10.000 kg-ként 25.— P bruttó hasznot számíthatnak, beszerzéseiknél azonban külön engedményre igényt nem támaszthatnak.

(5) A nagykereskedő által a termelőnek, vagy eladónak a kitermelt vagy kitermelendő szerfára nyújtott előleg után kamat nem számítható fel.

11. §.

(1) Telepes kereskedők — akik a vagontételekben beszerzett árut eladási telepükről közvetlenül a fogyasztóknak adják el (detail) — a jelen rendelet hatálya alá tartozó faanyagoknak telepükről történő eladásánál

az I. számú mellékletben felsorolt árufajtáknál m³-ként legfeljebb 12— P.

a II. számú melléklet A/III. és IV. részében, valamint a IV. számú melléklet B/VI. részében felsorolt árufajtáknál legfeljebb 12%,

a II.—IV. számú mellékleten felsorolt egyéb árufajtáknál pedig legfeljebb 20% bruttó hasznot számíthatnak.

(2) Az előző bekezdésben meghatározott bruttó haszon a következő költségtételek figyelembevételével megállapított beszerzési árhoz adható hozzá:

a) a megfelelő mellékletben meghatározott legmagasabb eladási (feladóállomási) ár, amelyhez a forgalmiadó és a nagykereskedő által a 10. §. (3) bekezdése szerint felszámított nagykereskedői haszon hozzászámítható; a beszerzésnél kapott árengedményeket (rabatt, minőségi kifogásokból eredő térítések, stb.) azonban le kell vonni;

b) a leadóállomásig ténylegesen felmerült vasúti (hajó) fuvar (teherautóval történő szállítás esetén a MÁVAUT díjszabás szerint a megfelelő távolságra eső fuvar költség vehető számításba);

c) vasúti kocsiból (hajóból) való kirakás, leadóállomási különdíj, telepészállítás, raktározás, kezelés, stb. költségei címén 10.000 kg-ként (csak vasúton, vagy hajón szállított árunál)

	Budapest-	Egyéb
	ten	helyeken
	p e n g ő	

1. Iparvágánnyal rendelkező telepen	60.—	55.—
2. Iparvágánnyal nem rendelkező telepen	70.—	60.—

d) azok a telepes kereskedők, akiknek telephelyén nincs vasúti vagy hajóállomás, a c) pontban megjelölt összegek helyett szőlőkaronái, keréktalpnál, küllőnél és egyéb faragott vagy hasított árunál 70.— P-t, a rendelet hatálya alá tartozó egyéb cikkeknel pedig 60.— P-t számíthatnak fel.

(3) A (2) bekezdés b), illetőleg c) és d) pontjában említett költségeknek az eladási egységekre (m³, fm, db) történő szétosztásánál a következő szabályok irányadók:

a) az I. számú mellékletben megnevezett lombos szerfa választékok, valamint a II. számú mellékletben megnevezett oszlopok és kivágások 10.000 kg-ként 10 m³ terheléssel vehetők számításba;

b) a II. számú mellékletben szereplő rudaknál a megfelelő méretű anyagokra nézve a mellékletben megjelölt darabszámot kell figyelembevenni;

c) a bányafánál (III. számú melléklet) a 4. §. (2) bekezdésében megjelölt mennyiségek irányadók;

d) a IV. számú mellékletben 68. (—79.) tételszámok alatt felsorolt árucikkeknél külön költség nem számítható fel;

e) az c)—d) pontban nem említett áruajtáknál a szállított tényleges mennyiség alapján kell a számítást elvégezni.

(4) Amennyiben ugyanazon községben vagy városban telephellyel bíró kereskedők közösen szereznek be vagonfeltelben olyan árucikket, amelyből forgalmuk egy vasúti kocsirakományt nem ér el, a fentebb megjelölt költségeket csak együttesen számíthatják fel.

(5) Az (1)—(4) bekezdésben foglaltak szerint kiszámított eladási árat az egyes árucikkeknél az I.—IV. számú mellékletben megjelölt eladási egységeire vonatkoztatva, m³-re, ürm³-re és súlyra eladott árunál egész pengőben, db-számra eladott árunál egész fillérekben kell meghatározni. A számítás szerint jelentkező egységárakat egész pengőkre, illetve fillérekre lehet kikerekíteni úgy, hogy a 0.50 P-nél, illetőleg darabszámra történő eladás esetén a 0.5 fillérnél alacsonyabb törtrészek lefelé, ennél magasabb törtrészek pedig felfelé kerekíthetők.

12. §.

(1) A telepes kereskedők a különböző helyről beszerzett egynemű árucikkekre a 10.300/1939. A. K. számú rendelet (megjelent a Budapesti Közlöny 1939 december 24-i 291. számában) 6. §-ában szabályozott átlagárszámítás alkalmazásával egységes eladási árakat kötelesek megállapítani.

(2) Az első átlagárszámításnál a jelen rendelet hatálya alá tartozó olyan — készletben lévő — árucikkeket, amelyeknek legmagasabb eladási árát az árellenőrzés országos kormánybiztosa, vagy a m. kir. közellátásügyi miniszter külön nem állapította meg, a tényleges, de legfeljebb a jelen rendelet I—IV. számú mellékletében meghatározott feladóállomási árakból levezetett beszerzési árban lehet figyelembe venni.

(3) Az előző bekezdésekben tárgyalt átlagszámítást a jelen rendeletben előírt minőségi feltételek (és elnevezések) figyelembevételével elvégzett áruosztályozás alapján kell alkalmazni.

13. §.

(1) Kereskedők eladásainál az 1939. évi augusztus hó 26-án — a visszacsatolt keleti és erdélyi területen 1940. évi augusztus hó 23-án, a visszacsatolt délvidéki területen pedig 1941. évi március hó 25-én — érvényben volt eladási és fizetési feltételek továbbra is érvényben maradnak.

(2) Azokban az esetekben, amikor az előző bekezdés szerint kötelező feltételek nem állapíthatók meg, a közös megállapodással kikötött 8 napon belüli fizetésnél legalább 2%, 30 napon belüli fizetésnél pedig legalább 1% pénztári engedményt kell nyújtani.

(3) Az eladási és hitelezési feltételek tekintetében a 10.300/1939. A. K. számú rendelethez fűzött hivatalos közlemény I. 3/b. pontjának (1) és (2) bekezdéseiben, illetve a IV. és IX. pontjában foglalt idevágó magyarázatot kell irányadónak tekinteni.

III. Vegyes intézkedések.

14. §.

(1) Azok a termelők és kereskedők, akik a jelen rendelet hatálya alá tartozó árucikkek eladásával iparszerűen foglalkoznak, kötelesek a rendelet hatálybalépésétől számított 14 napon belül a rendelet szerint kiszámított árjegyzéküket és árváltozás esetén a 10.300/1939. A. K. számú rendelet 6. és 7. §-ában foglalt rendelkezések szerint új árjegyzéküket is a m. kir. közellátásügyi miniszterhez (Budapest, VI., Nagymező-utca 1. szám) felterjeszteni.

(2) Az árjegyzékben fel kell tüntetni azokat az árakat is, amely a jelen rendeletben nem szabályozott, de a szabályozottak valamelyikéhez hasonló árucikkre nézve a 3. §. alapján állapítottak meg.

(3) A felterjesztett árjegyzékben foglalt árak a bejelentéssel egyidejűleg életbeléptethetők, azonban az ármegállapítás alapjául szolgáló adatok helyességéért és a számításoknak a rendelet szerint történt elvégzéséért az árjegyzék felterjesztésére kötelezett termelő és kereskedő teljes felelősséggel tartozik.

(4) Az (1) bekezdésben megjelölt termelők és kereskedők kötelesek részletes és könnyen áttekinthető árjegyzéküket telepükön, a vevő által könnyen hozzáférhető és jól látható helyen kifüggeszteni.

15. §.

Minden olyan termelő és kereskedő, aki a jelen rendelet hatálya alá tartozó árut hoz forgalomba, vevőjének számlát köteles adni. A számlán fel kell tüntetni a vevő nevét, az eladott áru minőségét, egységárát és a vevőnek bármily címen nyújtott engedmény összegét is. A minőség megjelölésére a jelen rendelet mellékleteiben feltüntetett elnevezéseket kell használni és a helyi piacon esetleg szokásos megfelelő más elnevezést csak e mellett (zárójelben) szabad feltüntetni.

16. §.

(1) A jelen rendelet hatálya alá tartozó faanyagok eladási ára abban az esetben sem haladhatja meg a rendeletben meghatározott legmagasabb eladási árakat, ha az áru értékesítése akár az 1935. IV. törvénycikk (35.000/1938. F. M. számú rendelet) rendelkezései szerint, akár más módon (nyilvános vagy zártkörű versenytárgyaláson, szabadkézből vagy árverés útján) történik.

(2) Az úgynevezett „kötelező mennyiség” kikötésével értékesített fa mennyiség eladása esetén a szerződés vagy kölevél nem tartalmazhat olyan feltételeket vagy kikötéseket, amelyek — akár közvetve — a jelen rendeletben meghatározott legmagasabb árak túllépésére vezethetnek.

(3) Az előző bekezdésekben megjelölt eladás esetében az erdőbirtokos (termelő) köteles az ügyletről szóló kötelevet vagy szerződést annak keltétől, illetőleg hatósági jóváhagyásától számított 14 napon belül a m. kir. közellátásügyi miniszterhez (Budapest, VI., Nagymező-u. 1. szám) hiteles másolatban felterjeszteni. A kitermelten eladott faanyagok-

nak ilymódon történő értékesítése esetén részletes árvetést kell csatolni annak igazolására, hogy az árak a jelen rendelet rendelkezéseinek megfelelnek. Amennyiben a faanyag tövön vagy tő mellett adatott el, a bejelentéshez csatolni kell az árverésre bocsátott (szabadkézből eladott) famennyiség részletes becsjegyzékét és az előírt tőár elemzését is. Amennyiben az 1935. évi IV. t.-c. vonatkozó rendelkezései szerint a kikiáltási ár meghatározása a m. kir. erdőfelügyelőség becslése alapján történik, az erdőfelügyelőség becsjegyzékét (tőárelemzését) is fel kell terjeszteni. A részletes számításokban fel kell tüntetni azt is, hogy az milyen munkabér, fuvarozási és egyéb költségek figyelembevételével készült. Az eladó köteles továbbá az ajánlattevők (vevők) által a (4) bekezdésben foglaltak szerint elkészített nyilatkozatot és árvetéseket, továbbá az árverési jegyzőkönyv másolatát is a bejelentéshez csatolni. A bejelentett adatokért a bejelentőt teljes felelősség terheli.

(4) Abban az esetben, ha lábon álló faállomány kerül az (1) vagy a (2) bekezdés szerint értékesítésre, minden árverező vagy ajánlattevő két tanú előtt kiállított írásbeli nyilatkozatban kijelenteni köteles, hogy ajánlatát a hatósági árak alapulvételével és annak tudatában tette meg, hogy az árverés eredménye nem jogosítja fel az általa kitermelt választékok hatósági árának felemelésére. Az árverező vagy ajánlattevő ehhez a nyilatkozathoz zárt borítékban csatolni köteles a megvenni tervezett faállomány általa készített részletes becsjegyzékét és olyan részletes árvetést, amelyből megállapítható, hogy az általa ajánlott vételár a kitermelni tervezett választékok legmagasabb hatósági árával összhangban van. A m. kir. közellátásügyi miniszterhez címzett vonatkozó részletes számításban fel kell tüntetni azt is, hogy az milyen munkabérek, fuvarozási és egyéb költségek figyelembevételével készült. Az adatokért az árverezőt, illetőleg az ajánlattevőt teljes felelősség terheli. A (3) bekezdés értelmében a m. kir. közellátásügyi miniszterhez az összes ajánlattevők nyilatkozata és a fenti árvetéseket tartalmazó zárt boríték — felbontás nélkül — felterjesztendő.

17. §.

(1) A jelen rendelet hatálya alá tartozó faanyagok szállítására vonatkozólag a rendelet hatálybalépése előtt kötött adásvételi szerződésekben kikötött árak helyébe — amennyiben azok a jelen rendeletben megállapított árakat meghaladják — ha az árú átadása még nem történt meg, a jelen rendeletben megállapított árak lépnek. Ha az árú átadása a rendelet hatálybalépése előtt részben már megtörtént, ez a rendelkezés csak a még át nem adott részre vonatkozik.

(2) A jelen rendelet hatálya alá tartozó árúkra az árellenőrzés országos kormánybiztosa, illetőleg a közellátásügyi miniszter által egyesek kérelmére kiadott külön ármegállapítások a jelen rendelet hatálybalépése után felvett megrendelésekre nem vonatkoztathatók.

18. §.

A jelen rendelet kihirdetésének napján lép hatályba; hatálybalépésével a 117.100/1941. A. K. számú rendeletnek a jelen rendelet hatálya alá tartozó árucikkekre vonatkozó rendelkezései hatályukat veszítik.

Budapest, 1942. évi július hó 11.-én.

A miniszter helyett:
Rozváczy Lajos s. k.
államtitkár.

I. számú melléklet a 63.200/1942. K. M. számú rendelethez.

Kimutatás

a lomboszerfákért feladóállomáson felszámítható legmagasabb árakról
(P/m³).

Tételszám	Fanem	Minőségi osztály (választék)	V a s t a g s á g i o s z t á l y					
			I.	II.	III.	IV.	V.	VI.
			középátmérő (cm)					
			12-24	25-30	31-35	36-40	41-50	50—
1. Tölgy, kőris juhar, jávor, cseresznye, körte, szelíd gesztenye	Válogatott (különleges)	I. o.	—	—	80.—	105.—	125.—	145.—
		I. oszt.	—	60.—	75.—	90.—	105.—	120.—
2. Bükk és cser	Hámozási	II. „	42.—	48.—	55.—	60.—	67.—	80.—
		I. oszt.	—	40.—	45.—	50.—	55.—	60.—
3. Akác	Hámozási	II. „	32.—	36.—	40.—	44.—	48.—	48.—
		I. „	—	57.—	70.—	85.—	100.—	100.—
4. Gyertyán	Válogatott (különleges)	II. „	40.—	45.—	50.—	55.—	70.—	70.—
		I. o.	—	—	65.—	70.—	75.—	85.—
5. Szil	Hámozási	I. oszt.	—	50.—	55.—	60.—	70.—	75.—
		II. „	40.—	45.—	50.—	55.—	60.—	65.—
6. Éger	Hámozási	I. „	—	50.—	55.—	60.—	65.—	70.—
		II. „	35.—	40.—	45.—	50.—	55.—	60.—
7. Hárs	Hámozási	I. oszt.	—	50.—	55.—	65.—	75.—	85.—
		II. „	35.—	40.—	45.—	55.—	60.—	65.—
8. Nyír	Hámozási	I. „	—	—	35.—	40.—	45.—	50.—
		II. „	25.—	35.—	40.—	45.—	50.—	55.—
9. Nyár, fűz	Hámozási	I. oszt.	—	—	55.—	60.—	65.—	70.—
		II. „	20.—	25.—	30.—	35.—	40.—	50.—

Megjegyzés: Az export minőségű rönkre vonatkozó minőségi feltételek (lásd. V. melléklet) csak a belföldön történő feldolgozás céljából eladott, illetve vásárolt ilyen minőségű rönkanyagára irányadók, míg a feldolgozatlanul (rönk alakban) külföldre szállított árunál a külföldi vevő által támasztott feltételek alkalmazhatók.

Az I. minőségi osztályba csak asztalosáru minőségű fűrészáru előállítására alkalmas anyag tartozik. (Részletes feltételek az V. sz. mellékletben.)

A II. osztályú rönkök csoportjába a hosszolatlan, II. osztályú fűrészáru, (vasuti anyag) bányafa, talpfa és váltófa előállítására alkalmas rönkanyag tartozik. (Részletes feltételek az V. sz. mellékletben.)

Az I. osztályú tölgy-, kőris-, és hársrönknél a durva szövetű anyag ára 10%-kal alacsonyabb, mint a fentebb megjelölt árak.

A dió rönk ára 30%-kal magasabb, mint az ugyanolyan minőségi és vastagsági osztályba sorolható tölgyrönk ára. A barnabelű mezei juhar és barnakőris ára 25%-kal ala-

csonyabb, mint a megfelelő vastagságú osztályba tartozó tölgyrönk ára.

Az I. osztályú akácronk csak a Máv. műhelyanyag előállítására alkalmas fűrészronk lehet. (Részletes feltételek az V. sz. mellékletben.)

A II. osztályú gyertyánronknél az I. vastagsági osztály 12—19 cm-ig, a II. osztály pedig 20—30 cm-ig terjed. A kanadai-nyár ára 20%-kal magasabb, de csak a hámozási és az I. osztályú minőségű ronknél, a jegenye-nyaré minden választékban 10%-kal alacsonyabb.

A jelen mellékletben nem szereplő, de alárendeltebb műszaki felhasználásra még alkalmas, gyengébb minőségű osztályokba sorolható rönkfa, csak mint selejtes (III. osztályú) rönk hozható forgalomba és ára 10%-kal alacsonyabb, mint a II. osztályú anyagra a fentiek szerint megállapított ár.

II. számú melléklet a 63.200/1942. K. M. számú rendelethez.

Kimutatás

a lomboszerfából előállított különféle gömbölyegfa, rúd, vezetékoszlop, stb. választékokért feladóállomáson felszámítható legmagasabb árakról.

A) Oszlopok és kivágások.

Tétel-szám	Fanem és minőség (választék)	Mérték-egység	Egység-ár: P	Megjegyzés
------------	------------------------------	---------------	--------------	------------

I. Vezetékoszlop.*

Tölgy és akác.

1.	6.5 m. h. 13—16 cm fejtátmérő	m ³	60.—	* A vezetékoszlop árában a forgalmi adó bennfoglalatik. Pörköléseért db-ként felszámítható: 6.5 m-es oszlopnál 0.50 P 8.— " " " 0.60 " 10.— " " " 0.70 "
2.	8.— " 14—17 " " "	"	65.—	
3.	10.— " 14—18 " " "	"	70.—	
4.	6.5 " 13—16 " " "	db	10 50	
5.	8.— " 14—17 " " "	"	15.50	
6.	10.— " 14—18 " " "	"	23.10	

II. Tölgy aknafa.**

	Hosszúság	Vastagság		
7.	2.60—2.90 m	26—29 cm	m ³	100.—
8.	3.—3.90 " "	" "	"	110.—
9.	4.—4.90 " "	" "	"	120.—
10.	5.—5.90 " "	" "	"	130.—
11.	2.50—2.90 " "	30 cm felett	"	110.—
12.	3.—3.90 " "	" "	"	120.—
13.	4.—4.90 " "	" "	"	130.—
14.	5.—5.90 " "	" "	"	140.—

III. Kivágások.

a) Oszlopok.

(7—15 cm középtátmérővel, 2, 2.5, 3, 4 m hosszúságban) ***

15.	I. osztályú	10 t	400.—
16.	II. " "	"	340.—
17.	III. " "	"	280.—
18.	I. osztályú (16 cm-nél vastagabb középtátmérővel, 1.2—2 m hosszúságban)	10 t	380.—
19.	II. " "	"	320.—
20.	III. " "	"	260.—

** Az ár bányaleadó-állomáson forgalmi adóval együtt értendő.

A vörörsre kérgelés díja az árakban benne foglalatik.

*** Egyéb kikötés hiányában a következő méretelosztásban szállítandó:

15%	2.— m	hosszú
65%	2.50 " "	"
15%	3.— " "	"
5%	4.— " "	"

	c) Friz és dongakészítésre.	10 t	P
	(Vastagság: 25% 25 cm-től, 75% 31 cm-től vastagabb középátmérő; hosszúság: 0.6, 1, 1.20, 1.80 m)		
21.	Tölgy	„	430.—
	IV. U. n. feldolgozási rönk.	10 t	P
	(bognárfa- és ipari feldolgozásra alkalmas kivágások)		
22.	Akác	„	380.—
23.	Kőris (Vastagság: 16 cm k. átm-től, Hosszúság: 65 cm és többsz.)	„	430.—
24.	Bükk (Vastagság: 25 cm k. átm-től, Hosszúság: 0.9 m-től felf.)	„	350.—
25.	Gyertyán (Vastagság: 23 cm-től, Hosszúság: 1.20 m-től)	„	400.—
26.	Nyír (Vastagság: 15—19 cm, Hosszúság: 1.— m)	„	300.—
27.	Nyír (Vastagság: 20 cm-től, Hosszúság: 1.20 m)	„	360.—
28.	Kőris (hossztolatlan)	„	430.—
29.	Szil (hossztolatlan)	„	320.—

B) R u d a k.

Tételszám	Megnevezés	Méret		Drb 10 ton- nánként	Egységár forg. adóval P/db	Megjegyzés.
		Hosszúság m	Felső átm. cm			
	<i>Nyírfarudak.</i>					
	gömbölyes					
	<i>Petrencserúd.</i>					
30. a)		3.5	4	1.208	—38	
31. b)		3.5	5	886	—50	
	<i>Vendégoldal.</i>					
32. a)		4.5	6	525	—92	
33. b)		4.5	7	418	1.15	
34. c)		5.—	6	478	1.—	
35. d)		5.—	7	370	1.30	
	<i>Gömbölyeg kocsirúd.</i>					
	(faragatlan, csipkézve)					
36. a)		3.5	7	622	—70	
37. b)		3.5	8	491	—85	
38. c)		3.8—4	7	422	—95	
39. d)		3.8—4	8	358	1.15	
40. e)		3.8—4	9	296	1.45	
41. f)		3.8—4	10	249	1.70	
42. g)		4.—	11	206	2.10	
43. h)		4.—	12	178	2.50	
44. i)		4.—	13	155	2.90	
45. j)		4.—	14	136	3.25	
46. k)		4.—	15	121	3.90	
47. l)		4.—	17	108	4.30	
48. m)		4.5	17	86	5.40	
	<i>Faragott kocsirúd.</i>					
	(Vastagabb végétől 65 cm-re mért vastagság)					
49. a)	3.5" (9 cm)	3.8	—	443	1.80	
50. b)	4.0" (10 ")	3.8—4	—	373	2.10	
51. c)	4.5" (11 ")	3.8—4	—	343	2.30	
52. d)	5.0" (12—13 ")	3.8—4	—	288	2.70	
53. e)	5.5" (14 ")	4.—	—	216	4.—	
54. f)	6.0" (15—16 ")	4.—	—	172	4.90	
55. g)	6.5" (17 ")	4.5	—	128	6.45	

30—31. tételszámhoz.
Felső végén 1 m hosszban kérgéletlenül szállítandó.

Füstölt nyírrúd ára 9 cm felsőátmérőig) 20 fillérrrel több.

III. számú melléklet a 63.200/1942. K. M. számú rendelethez.

Kimutatás

a lombosfából készített **bányafaért** az egyes bányavállalatok rendelkezési állomásán felszámítható legmagasabb árakról, beleértve a rendelkezési állomásokig felmerült minden költséget és a forgalmi adó-váltságot is.

Csoport	Rendeltetési állomások	Tölgy	Cser	Bükk,	Kőris,	Nyár	Hárs	Nyír,
		és akác	és éger	juhar, gyertyán	szil			fűz
		bányafa ára m ³ -kint pengőben						
I.	Dunántúli bányák	56.—	51.—	48.—	53.—	46.—	45.—	42.—
II.	Nógrád és Heves vármegyei bányák	56.—	51.—	48.—	53.—	46.—	45.—	42.—
III.	Borsod és Gömör vármegyei bányák	53.—	48.—	45.—	50.—	43.—	42.—	39.—
IV.	Erdélyrészi bányák	48.—	43.—	40.—	45.—	38.—	37.—	34.—

Megjegyzések: Az Első Dunagőzhajózási Társaság részére eladott bányafa ára — amennyiben az átadás és a mennyiség meghatározása kéregben történt — az I. csoportban megjelölt áraknál 12.— P-vel alacsonyabb.

A Mátravidéki Szénbányák Rt., a Györgyös-Visontai Szénbánya Kft., Wágner Jenőné Lignitbányája, Gyöngyös és a Mátyásbányai Szénkitermelő Bányavállalat nem a II., hanem a III. csoportba tartoznak.

IV. számú melléklet a 63.200/1942. K. M. számú rendelethez.

Kimutatás

a lombosfából készített különféle **bárdolt (faragott) és hasított választékokért** feladóállomáson felszámítható legmagasabb eladási árakról.

A) Vasúti talpfa és váltófa.

(Az I—III. csoportban az árak forgalmi adóval együtt értendők.)

Tételez.	Megnevezés	Ára db-ként P-ben		Megjegyzés
		Tölgy	Bükk	
I. Vasúti talpfa.				
1. Műv. szabvány szerint				
1.	2.60 m hosszú	11.51	9.50	
2.	2.50 " "	11.09	9.26	
3.	2.40 " "	8.97	7.53	
4.	2.20—2.30 m hosszú	6.29	5.45	
5.	1.60 m hosszú	4.—	3.30	
2. Iparvasúti és bányatalpfa				
a) 2 oldalt bárdolt				
" " Keresztmetszvény				
6.	1.10 m 10/12	1.10		
7.	1.20 " 12/14	1.40		
8.	1.25 " 12/15	1.60		
9.	1.30 " 13/16	1.90		
10.	1.40 " 13/18	2.20		
b) 4 oldalt bárdolt				
11.	1.20 m 15/18	2.50		
12.	1.50 " 13/16	2.60		

II. Bárdolt (faragott) és fűrészelt váltófa.P/m³

(Máv. szabvány szerint)		Tölgy		Bükk	
Keresztszelvény		3,60 m-ig	3,60 m felett	3,60 m-ig	3,60 m felett
13.	15/40 cm	180.—	210.—	136.—	—
14.	15/30 „	163.—	200.—	136.—	—
15.	15/25 „	152.—	164.—	127.—	—
16.	14/25 „	152.—	164.—	127.—	—
17.	15/23 „	133.—	148.—	118.—	—
18.	14/20 „	117.—	127.—	111.—	—

III. Bárdolt (faragott) és fűrészelt hidgerenda.

(Máv. szabvány szerint.)

		Tölgy	Bükk
19.	20/22, 22/22, 20/24, 24/24 cm k. szelv.	3.5 m-ig	190.— 130.—
20.	„	4.8 „	205.— 140.—
21.	„	6.5 „	235.— 160.—
22.	15/30 cm	3.5 „	200.— 140.—
23.	15/30 „	4.8 „	215.— 150.—
24.	15/30 „	6.5 „	245.— 170.—

B) Egyéb faragott és hasított áruk.

Tételsz.

Megnevezés

Méret-
egységEgy-
ségár

Megjegyzés

IV. Bárdolt (faragott) és fűrészelt gerenda*

25.	20×20 cm keresztszelvényig, és 4 m hossz-ig épélüre faragva	m ³ 130.—
26.	20×20 cm és nagyobb kereszt- szelvényben 4 m hossz-ig (épélü)	„ 150.—

* A tompaélű 10%-kal
olcsóbb.**V. Faragott tölgy kerítésoszlop.***

8/8 cm keresztszelvényig			* Akácából faragott oszlop ára 5%-kal ala- csonyabb, a szelidgesz- gesztenyéből faragott oszlop ára u. az, mint a tölgyoszlopé. Fűrészelt oszlop ára 10%-kal ma- gasabb. — 3 méternél hosszabb oszlopoknál 5% felár számítható.
27.	I. osztály	„ 50.—	
28.	II. „	„ 45.—	
29.	III. „	„ 40.—	
10/10 cm k. szelvényig			
30.	I. osztály	„ 55.—	
31.	II. „	„ 48.—	
32.	III. „	„ 43.—	
13/13 cm k. szelvényig			
33.	I. osztály	„ 57.—	
34.	II. „	„ 50.—	
35.	III. „	„ 40.—	
16/16 cm k. szelvényig			
36.	I. osztály	„ 60.—	
37.	II. „	„ 52.—	
38.	III. „	„ 48.—	

VI. Sarangolt szerfa

(Szerhasáb és szerdorong.)

	Egységár: Pengő			
	Szerhasáb		Szerdorong	
	10.000 kg	1 ürm.	10.000 kg	1 ürm.
39. Tölgy és kőris	430.—	29.—	400.—	26.—
40. Akác	380.—	25.—	360.—	24.—
41. Bükk és gyertyán	360.—	24.—	340.—	22.—
42. Éger, nyár és fűz	330.—	17.—	310.—	15.—

VII. Bányabélesdeszka*

(Bordafa, bányaléc, rovatfa)

Hosszúság	Keresztszelvény	Cser	Tölgy, akác	* Az árak		bánya- fázis-
				leadóállomáson	adóval együtt.	
		db	fillér			
43. 1.25 m	3/7 cm	db	20	23		
44. 1.25 „	3/8 „	„	22	25		
45. 1.25 „	4/10 „	„	24	27		
46. 1.27 „	2.5/7 „	„	22	25		

Tételisz.

Megnevezés

Méret-
egységEgység-
ár: P

Megjegyzés

VIII. Akác- és tölgyfából hasított szőlőkaró.**

	Hosszúság	Minőség			** Ugyanezek az árak
47.	1.20—1.40 m	I. o.	1000 db	85.—	vonatkoznak a szelid-
48.	„	II. o.	„	70.—	gesztenyefából hasított
49.	1.50—1.60 m	I. o.	„	105.—	szőlőkarókra is.
50.	„	II. o.	„	90.—	
51.	1.70 m	I. o.	„	120.—	
52.	„	II. o.	„	105.—	
53.	1.80 m	I. o.	„	130.—	
54.	„	II. o.	„	115.—	
55.	2.— m	I. o.	„	145.—	
56.	„	II. o.	„	130.—	

Tételisz.

Megnevezés

Méret- Egység-
egység ár: P

Megjegyzés

IX. Keréktalpak.

(kinagyolva)

a) bükkfából***

					*** A tölgy és szil ke- réktalp ára u. az, mint a bükké, a cser kerék- talp 10%-kal alacso- nyabb.
57.	1. 4"v	24—25" hosszú	egyes	db	—46
58.	„	„	kettes	„	—92
59.	2. 3"v	20—22" hosszú	egyes	„	—42
60.	„	„	kettes	„	—84

b) kőrisfából

61.	I. osztályú	egyes	db	—56	I. oszt. egyes
62.	II. „	kettes	„	1.12	I. „ kettes
63.	I. „	egyes	„	—30	II. „ egyes
64.	II. „	kettes	„	—60	II. „ kettes

X. Küllő.

(kinagyolva)

65.	Kőrisfából			—22	
	Akácfaól				
66.	Egyes (21"×1.5"×2" méretben)	db		—20	
67.	Kettes (24"×2.5"×2" „)	„		—40	

Tételisz.

Választék	Egységár	
	Helyt feladóáll.	Helyt Budapest
	P/100 db.	
XI. Különféle nyelek.		
68. Kapanyél bükkfából (145—150 cm hosszú)	53.—	65.—
69. Lapátnyel (fűz-, nyár- és hársfából 125—130 cm hosszú)	50.—	57.—
70. U. az bükkfából (130 cm hosszú)	58.—	65.—
71. Csákány-nyél gyertyánfából 1 m h. (40×65 mm fokvastagság)	63.—	73.—
72. Somfanyél, kalapácsnyél 60—80 cm h. (30—32 mm sz. átm.)	43.—	50.—
73. U. az 80—90 cm hosszú (35—39 mm sz. átm.)	48.—	56.—
74. U. az 90—100 cm hosszú (40—50 mm sz. átm.)	65.—	75.—
75. Kaszanyelek bükkfából 1 kaccsal (1.60 m hosszú 34—36 mm sz. átmérőjű)	106.—	115.—
76. U. az 2 kaccsal	125.—	133.—
77. Kaszanyél kőrisfából 1 kaccsal (1.6 m hosszú 34—36 mm sz. átmérőjű)	140.—	160.—
78. U. az 2 kaccsal	160.—	180.—
79. Thomka-féle kaszanyél bükkfából	—	152.—

MINŐSÍTÉSI IRÁNYELVEK.

V. számú melléklet a 63 200/1942. K. M. számú rendelethez.

A) Lomboszerfa.

I. Tölgyrönk (tölgyrönkfa).

a) Válogatott (különleges) I. osztályú rönk.

Zárt erdőben nőtt, hengeres, egyenes, csavarodásmentes, szemre hibátlan gömbölyegfából termelhető.

Hosszúsága 3 m-től felfelé, lehetőleg 4—5—6 m hosszban. A szállítandó mennyiség (köbtartalom) 15₀/₀-a lehet 2—2.50 m hosszú is.

A kéreg nélkül mért középtátmérőnek 40 cm-en felül kell lenni, azonban a szállítandó mennyiségnek 15₀/₀-a 35—39 cm kéreg nélküli középtátmérőjű is lehet.

A vevővel történt előzetes megállapodás szerint szállítható 3 m és ennél hosszabb 30—34 cm átmérőjű rönk is.

Csak téli vágású, teljesen sima, ág- és dudormentes törönkök szállíthatók. A fa anyagának puha minőségűnek, a gesztnek sárgás színűnek kell lenni. Az évyűrűk szélessége a vágáslap külső ²/₃-ában 2 mm-t meg nem haladhat.

Második rönk, kettős belü (kettős szívű), bélelválásos, fagyrepedéses, rovarrágásos anyag ebbe a minőségi osztályba nem sorolható. A rönk végén lévő, nem mélyre menő csomó nem számít hibának. Fülledt, vagy korhadásnak induló szíjjáccsal bíró anyag nem szállítható.

A rönk mindkét vége a fa hossz tengelyére merőlegesen lefűrészelendő. A rönköt vörösre kell kérgelni, a törészt pedig gömbölyűre lefaragni.

b) I. osztályú rönk.

Téli döntésű, egyenes növésű, csavarodásmentes, szemre hibátlan, egészséges, finomszövetű gömbölyegfából termelhető. Nem csupán törönkök, hanem az I. osztályú rönk minőségi feltételeinek egyébként megfelelő ú. n. második kivágás is szállítható.

Legkisebb hosszúsága 3 m, legkisebb vastagsága 35 cm kéreg nélkül mért középtátmérő. Az összmennyiség 15₀/₀-áig 31—35 cm középtátmérő.

mérőjű és 5⁰/₀-áig 25—30 cm középméretű rönkök is szállíthatók, ha szövetileg és minőségileg egyébként megfelelnek.

2 m hosszúságig teljesen ág- és dudormentesnek kell lennie, ennél hosszabb rönköknél a szállítandó össz mennyiség felerészénél minden további folyó méteren 1 db, legfeljebb 12 cm átmérőjű, egészséges, simára lefaragott ággöcs, vagy egy cincérrágás (rovarlyuk) előfordulhat. A 2 cm átmérőnél kisebb, valamint a gesztbe be nem hatoló ággöcsök, ha számuk folyó méterenként 3-nál nem több, a 2 m-en felüli szakaszon szintén nem kifogásolhatók.

Kettősbelű, gesztelválásos, fagyrepedéses, fagyléces, megtamadott szijácsú, korhadt ággöcsű, tőszakadásos, vörös színezésű anyag ebben a minőségi osztályban nem szállítható.

Sugárirányú, kapcsolt repedés, — amennyiben a rönk vastagságának felerészénél nem hosszabb — a szállítandó össz mennyiség legfeljebb 10⁰/₀-ánál az egyik bütülapon előfordulhat.

Síkgörbeség, ha annak ívmagassága 3 m hosszúságig a 10 cm-t, 3 m hosszúságig felül pedig a középméret felét meg nem haladja, nem kifogásolható. Gyökérterpesztést is magába foglaló rönk nem szállítható.

A rönk mindkét vége a fa hossz tengelyére merőlegesen lefűrészelendő.

c) II. osztályú rönk.

Egészséges, csavarodás-, korhadásmentes, gesztelválás- és kettősbel nélküli élő fából (tövnél száradtból nem) termelhető.

Egészséges, benőtt, simára lefaragott ággöcsök olyan nagyságban és mennyiségben fordulhatnak elő, amennyiben a fa felfaragását nem akadályozzák, illetve amelyek mellett a rönk legalább II. osztályú szélezetlen fűrészáru előállítására még alkalmas. Korhadt ággöccsel, vagy kéregbenövessel bíró, vagy kisebb helyi korhadásos darabok csak akkor szállíthatók, ha a kifaragható korhadt ággöcs, kéregbenövés, vagy kisebb helyi korhadás eltávolítása után nem támad olyan nyílás, mely az anyag teherbírását károsan befolyásolja, vagy műszaki felhasználását gátolja. Tövnszáradt, gombák, vagy rovarok által megtamadott, vagy durva ággöcsök miatt teherbírásában csökkent anyag nem szállítható.

A síkgörbület magassága 24 cm középméretig legfeljebb a középméret felerészéig terjedhet, míg 25 cm középméret felül a görbület ívmagassága 10 cm-t meg nem haladhat. A faragásra szánt anyagnál az ilyen síkgörbeséggel bíró darabok legfeljebb a szállítandó össz mennyiség 5⁰/₀-át tehetik ki.

Térgörbe darabok csak abban az esetben és oly mértékben szállíthatók, ha azok valamilyen műszaki célra felhasználható anyag előállítására még alkalmasak.

Nedvkeringésben döntött faanyag csak akkor szállítható, ha annak szállítását a vevő megengedte. Nem kifogásolható a rönk egyik végén levő sugárirányú, kapcsolt repedés, ha a középméret felénél nem hosszabb, vagy a rönk mindkét végén levő sugárirányú repedés, ha ezek hossza összegezten sem haladja meg a középméretnek felét.

A szelídesztyenyére ugyanazon előírások érvényesek, mint a tölgyre.

II. Kőris rönkö (rönk).

a) Válogatott (különleges) I. osztályú rönk.

Minőségi feltételei ugyanazok, mint a tölgy I. osztályú export rönké, azzal, hogy csak finomszövetű, fehér, szívós (hajlításra alkalmas) hengeresnövesű anyag szállítható, melyet azonban nem kell vörösre kérgetni. Legkisebb középméretje 41 cm lehet, azonban a szállítandó össz-

mennyiség 100%-áig előfordulhat 31—40 cm kéreg nélküli középátmé-
rőjű rönk is, ha minőségileg és szövetileg megfelel az I. osztályú export-
rönk előírásainak.

b) I. osztályú kőrisrönk.

1. *Ritka évyűrűjű* (gyér szövetű, hajlítása alkalmas).

Az I. osztályú kőrisrönk, egyenes, szemre egészséges, nem csavart növesű, teljesen hibátlan törzsrészekből termelhető, melyeknél a sötétzsinű beles rész (barna bél) az átmérő 30%-át meg nem haladhatja. Csak magaskőrisből (*Fraxinus excelsior*) termelhető.

Legkisebb hosszúsága 2.5 m. A legkisebb középátmérő 31 cm legyen, azonban a szállítandó össz mennyiség 10%-áig szállítható kéreg nélkül mért 25—30 cm-ig terjedő középátmérvével is.

2 m hosszúságig ág- és csomómentesnek kell lennie, ezen felül fm-ként egy-egy egészséges, simára lefaragott 15 cm-nél nem nagyobb átmérőjű ággöcs, továbbá olyan felületi kis- és apró ággöcsök, melyek nem hatolnak a szijácsnál mélyebbre, előfordulhatnak.

3 m hosszúságtól felfelé olyan síkgörbülettel bíró rönkök is szállíthatók, melyeknek húrmagassága legfeljebb a középátmérő 30%-át teszi ki.

3 m hosszúságig bezárólag a rönk egyik végén 3 m hosszúságtól felfelé a rönk mindkét végén egyenes a középátmérőnél nem nagyobb hosszúságú sugárirányú kapcsolt repedés megtűrhető.

2. *Finom szövetű* I. osztályú (asztalos) rönkök.

Szintén csak magaskőrisből, egyenes, szemre egészséges, nem csavart növesű törzsrészekből termelhetők. Az évyűrűk szélessége legfeljebb 3 mm lehet. A legkisebb hosszúság 2.5 m, azonban a szállítandó össz mennyiség 10%-áig 2—2.40 m hosszban is szállítható.

Középátmérője legalább 36 cm legyen 25—35 cm kéreg nélkül mért középátmérőjű rönkök az össz mennyiség 10%-áig szállíthatók, ha szövetileg és minőségileg egyébként megfelelnek az I. osztályú rönk előírásainak. A görbületre megtűrhető repedésekre és ággöcsökre vonatkozólag ugyanazok az előírások érvényesek mint a ritka szövetű kőrisrönkökre.

c) II. osztályú.

Egyenes, szemre egészséges, ritka- és finomszövetű törzsrészekből termelhető.

25 cm középátmérőnél vastagabb rönköknél a legkisebb hosszúság 2 méter.

2 m hosszúságig 1 db, ezen felüli hosszúságnál folyóméterenként 1 db simára lefaragott ággöcs előfordulhat ha átmérője a középátmérő 30%-át meg nem haladja továbbá a gesztbe be nem hatoló kis- és apró ággöcsök nem kifogásolhatók.

A 25 cm-en felüli középátmérőjű rönköknél a görbületre nézve ugyanazok az előírások érvényesek, mint az I. osztályú rönköknél.

Csak a rönk egyik végén fordulhat elő egyenes, sugárirányú repedés, ha annak hosszúsága a középátmérőt meg nem haladja.

A 12—24 cm középátmérővel bíró rönköknél a síkgörbőség ívmagassága a kéreg nélkül mért középátmérő felét meg nem haladhatja. Ilyen vastagságnál az ággöcsök mennyisége és nagysága annyi lehet, amennyi az anyag műszaki felhasználhatóságát nem befolyásolja.

III. Juhar (jávör) rönkő (rönk).

I. osztályú.

Egyenes, szemre egészséges, hibátlan, nem csavartnövesű törzsrészekből termelhető. A fa szövetének általában fehérnek kell lennie,

a sötét színű álgeszt (bél) nagysága a rönk vékonyabb végén mért átmérő 30%-ánál nagyobb nem lehet.

Legkisebb hosszúság 2 m, legkisebb középméretű 31 cm. A szállítandó mennyiség 10%-ig olyan rönkök is szállíthatók, melyek szövetileg és minőségileg megfelelnek az I. osztályú rönk előírásainak, azonban kéreg nélküli középméretűjük 25–30 cm.

3 m hosszúságig a rönköknek teljesen egyenesnek kell lenniük, ennél hosszabb rönköknél előfordulhat olyan síkgörbület, melynek húrmagassága a felsőátmérő felét nem haladja.

3 m hosszúságig a rönk egyik végén, 3 m-nél hosszabb rönköknél mindkét végén előfordulhat egyenes, sugárirányú kapcsolt hasadás, ha annak hossza a középméreténél nem nagyobb.

2 m hosszúságig ág- és csomómentesnek kell lennie, ezen felüli hosszúságnál minden fm-en egy-egy egészséges, 12 cm-nél nem nagyobb átmérőjű símara lefaragott ággöcs előfordulhat.

II. osztályú.

Szintén egyenes, szemre egészséges, nem csavartnövesű törzsrészekből állítható elő. Ag- és bélkorhadásos és fülledéses anyag nem szállítható, úgyszintén tövön száradt anyag sem. 25 cm-nél vastagabb rönköknél a legkisebb hosszúság 2 méter.

2 m hosszúságig 1 drb, 15 cm-nél nem nagyobb átmérőjű, 2 m hosszúságon felül fm-ként 1–1 drb 15 cm-nél nem nagyobb átmérőjű, továbbá a fatestbe csak felületileg behatoló kis- és apró ággöcsök (kezdetleges korhadással is) előfordulhatnak.

25 cm-nél nagyobb kéreg nélküli mért középméretű rönköknél nem kifogásolható olyan síkgörbeség, melyeknél a görbület húrmagassága 10 cm-t nem halad meg. A 12–24 cm-ig terjedő vastagsági osztályba sorolható rönköknél pedig a síkgörbület ívmagassága a középméretű felét meg nem haladhatja.

Az álgeszt (barna bél) nagysága a felsőátmérő 50%-a lehet.

A 25 cm középméretűn felüli rönköknél a hasadás a középméretű kétszereséig terjedhet, a 25 cm-nél kisebb középméretűvel bíró rönköknél azonban a hasadás a középméretű felénél nagyobb nem lehet.

IV. Bükkrönkő (rönk).

a) Hámozási bükkrönkő (bükkrönk).

Egészséges, egyenes, hengeres, csavarodásmentes, kívülről szemre teljesen hibátlan, ághely, csomó- és vakcsomómentes, fagyrepedéstől, kéregaszálytól mentes, nem ú. n. rózsáskérgű anyagból termelhető. A rönk mindkét végét merőlegesen kell a hossz tengelyre lefűrészelni.

Hosszméret: 2.80 m és ettől felfelé deciméterekkel emelkedő hosszúságban.

Vastagság: A kéregnélküli mért középméretűnek legalább 40 cm-nek kell lenni. A szállítandó összmennyiségből 25%-ig 31–39 cm kéregnélküli mért középméretű rönk is előfordulhat.

Szövetileg csak teljesen egészséges, gombafertőzéstől mentes anyag szállítható azzal, hogy az egészséges álgeszt (barna bél) nagysága a használható fagybélel együtt nem haladhatja meg a rönk átmérőjének felét. A bélnek a fa hossz tengelyében kell feküdni, csillagos, kiugró, kettős vagy korhadásos bél nem fordulhat elő. Lyukas, terpeszes, tőszakadásos, repedt anyag nem szállítható.

I. osztályú rönk.

Síma, egyenes, nem csavartnövéssű, szemre hibátlan és egészséges törönkökből termelhető.

Szövetileg egészségesnek kell lennie, gombabetegségtől megtámadott anyag I. osztályú anyagként nem szállítható. Az egészséges álgeszt (barna bél) a középatméről 50%-ánál nagyobb nem lehet.

Legkisebb hosszúság 2.50 m, amelytől felfelé a hossz méret deciméterenként emelkedik. Legkisebb, kéregben mért középatméről 35 cm, azonban olyan 30—35 cm középatméről rönkök, amelyek minőségileg megfelelnek az I. osztályú rönk előírásainak az össz mennyiség 10%-áig szállíthatók.

3 m hosszúságig teljesen egyenesnek kell lennie, ennél hosszabb rönknél 10 cm hurmagasságot meg nem haladó síkgörbeség megengett.

2.5 m hosszúságig göcsmentesnek kell lennie, minden további folyóméternél 1 db egészséges, benőtt, símára lefaragott, legfeljebb 5 cm átmérőjű ággöcs előfordulhat.

4 m hosszúságig és 35 cm-en felüli középatméről rönköknél a rönk egyik bütülapján, 4 m és ennél hosszabb rönköknél mindkét bütülapon a rönk középatméről nem hosszabb sugárirányú, kapcsolt hasadás megtűrhető. A 35 cm középatméről vékonyabb rönköknél hasadás csak az egyik bütülapon lehet és ennek hosszúsága a középatméről felét meg nem haladhatja.

II osztályú rönk.

Szintén csak egészséges, általában egyenes, nem csavartnövéssű anyagból termelhető. Egészséges álgeszt (barna bél) a felsőátméről 45%-áig terjedhet, használható fagybél esetén pedig együttesen a felsőátméről 70%-áig megengedett. Fülledt, gombák által megtámadott, tövön száradt fából termelt, kéregaszályos, kettősbelű anyag nem szállítható.

Legkisebb hosszúsága 25 cm-nél vastagabb középatméről rönknél 2 m.

Folyóméterenként egy db egészséges, a középatméről 20%-át meg nem haladó nagyságú símára lefaragott ággöcs nem kifogásolható. Előfordulhatnak olyan nem mélyreható korhadt csomók is, melyek kifaragása a rönk műszaki felhasználhatóságát és teherbírását nem befolyásolja.

Olyan síkgörbeség, melynek ívmagassága a hosszúságnak legfeljebb 4%-a, megengedhető.

V. Akác rönk (rönk).

a) I. osztályú (fűrész) rönk.

Téli döntésű, egyenes, csavarodásmentes, szemre hibátlan, egészséges anyagból termelhető. Ebbe a minőségi osztályba csak török sorolható, azzal, hogy a töfeletti bordás rész hosszúsága 30 cm-t meg nem haladhat. Csavartnövéssű, kéregbenövéssű anyag ebben a minőségi osztályban nem szállítható. A fa szövete egyenletes, sárgás-színű legyen. Hullámos évgűrűjű, bélkorhadásos, gesztelválásos, tőszakadásos, kettősbelű anyag nem fordulhat elő.

Legkisebb hosszúság 3 m és ennek teljesen ág- és csomómentesnek kell lennie, 3 m hosszúságon felül a szállítható hosszúság deciméterenként emelkedik. A legkisebb középatméről 36 cm. A szállítandó mennyiségnek legfeljebb 20%-áig 25—35 cm kéreg nélküli középatméről is szállítható, ha a hosszúság legalább 3 m-t elér és szövetileg és egyéb tekintetben is megfelel az I. osztályú rönk minősítési feltételeinek.

A legalább 36 cm középátmérőjű anyagból a szállítandó mennyiségnek legfeljebb 10%-a 2—2.90 m hosszúságú is lehet.

3 m hosszúságig teljesen egyenesnek kell lennie. Ezen felül a szállítandó összmennyiség 10%-áig szállíthatók olyan síkgörbe darabok is, melyeknél a görbeség ívmagassága 10 cm-t meg nem halad.

3 m hosszúságon felül fm-ként egy, legfeljebb 5 cm középátmérőjű, egészséges, benőtt, símára lefaragott ággöcs előfordulhat

b) II. osztályú.

Egészséges, csavarodás- és korhadásmentes, szemre hibátlan, gesztelválás és kettősbél nélküli, nem tövönszaradt anyagból termelhető. Kettősbélű, erősen bordásnövéssű darabok nem szállíthatók.

2 m hosszúságig egy darab, ezen felül fm-ként 2 darab egészséges, legfeljebb 10 cm átmérőjű, símára lefaragott, benőtt ággöcs előfordulhat. Nem korlátozott számban előfordulhatnak továbbá olyan kisebb ággöcsök, valamint kéregbenövés és apró lefaragott ággöcsök, amelyek legfeljebb a geszt felületéig nyulnak be, amennyiben az anyag felfaragását, teherbírását, vagy egyéb műszaki felhasználhatóságát nem befolyásolják.

25 cm középátmérőig szállíthatók olyan síkgörbe darabok is, amelyeknél a görbület ívmagassága a középátmérő felét meg nem haladja, 25 cm középátmérőn és 3 m hosszúságon felüli daraboknál 10 dm-t meg nem haladó ívmagasságú síkgörbeség megengedett.

A mennyiség 25%-áig szállíthatók olyan kezdődő bélkorhadásos darabok is, amelyeknél a bélkorhadásos rész átmérője a középátmérő 10%-át meg nem haladja.

VI. Gyertyánrönk (rönk).

a) Válogatott (különleges) I. osztályú rönk.

Síma, egyenes, hengeres növéssű, csavarodásmentes, bordanélküli, fehérszövetű anyagból termelhető. Csak törönk szállítható, melynek mindkét végét a hossztengelyre merőlegesen kell lefűrészelni. Gyökérterpesztéses és bélszakadásos, vagy berepedt darabok nem szállíthatók.

Legkisebb hosszúsága 3 m azonban a szállítandó összmennyiségnek legfeljebb csak 10%-a lehet 3—4 m hosszú, a többinek 4 m, vagy ennél hosszabbnak kell lennie.

Legkisebb, kéregben mért középátmérő 31 cm, azonban 31—40 cm középátmérővel a szállítandó összmennyiségnek legfeljebb csak 10%-a szállítható, a többinek 41 cm-nél nagyobb (kéregben mért) középátmérőjűnek kell lennie.

3 m hosszúságig teljesen síma, borda- és ágmentes legyen, 3 m hosszúságon felül fm-ként 1 db 5 cm-nél nem nagyobb átmérőjű símára lefaragott, egészséges ággöcs és egész csekély bordázat megtűrehető.

b) I. osztályú rönk.

Szemre egészséges egyenes, hengeres, kis bordázattal bíró törzsrészekből termelhető. Bélkorhadásos, tőszakadásos darabok nem szállíthatók.

Legkisebb hosszúság 2 m és ettől felfelé dm-ként emelkedő hosszúságban szállítható. Legkisebb középátmérő 25 cm kéregben mérve. A szállítandó összmennyiség 10%-áig 1.5 m-től 1.9 m hosszúságú darabok is szállíthatók.

2 méter hosszúságig a rönknek teljesen egyenesnek kell lennie. Előfordulhatnak olyan síkgörbe darabok, melyeknél a görbület ívmagasság 2—2.9 m hosszúságnál 10 cm-t, 3 m és ezenfelüli hosszúságú rönköknél az átmérő felét meg nem haladja.

3 m hosszúságtól felfelé minden fm-re egy-egy egészséges, simára faragott ággöcs előfordulhat, ha átmérője 10 cm-t meg nem halad. Előfordulhatnak továbbá egészen a felületen levő, a fa gesztjébe be nem hatoló, apró, simára lefaragott ággöcsök is.

Sugárirányú, kapcsolt repedés 2.9 m hosszúságig a rönk egyik végén, 3 m és ennél hosszabb rönköknél mindkét végén előfordulhat, ha a repedés hosszúsága a rönk középtátmérőjét meg nem haladja.

c) II. osztályú.

Szintén egészséges, egyenes, nem csavartnövéssű anyagból termelhető. Kisebb bordázat és ormos növéssű, továbbá csekélyebb kéregbenövés nem kifogásolható. Erősen bordás, álgesztes, füledt, csavartnövéssű és durva ággöcsű darabok, melyek a rönk műszaki felhasználhatóságát akadályozzák, ebbe a minőségi osztályba sem szállíthatók.

A legkisebb hosszúság 1.5 m. Kéregben mért átmérő — fűrészelési célokra szánt rönköknél — 20 cm-től felfelé.

VII. Szilrönkő (rönk).

a) I. osztályú.

Egyenes, egészséges, nem csavartnövéssű törészekből termelhető. Fagyrepedés és gesztelválás nem fordulhat elő.

Hosszúság legalább 2.5 m és ettől felfelé. A szállítandó összmenyiség 15⁰/₀-áig azonban 2—2.40 m hosszú darabok is szállíthatók. A legkisebb középtátmérő 31 cm, azonban a szállítandó összmenyiség 10⁰/₀-áig megtűrhetők a 25—30 cm-ig terjedő kéregnélküli középtátmérőjű darabok is, ha szövetileg és egyébként az I. osztályú rönk minőségének megfelelnek.

2 m hosszúságig ág- és göcsmentesnek kell lennie. 2 m-en felül fm-ként egy-egy darab egészséges, simára lefaragott ággöcs előfordulhat.

A megtűrhető görbületekre és hosszrepedésekre, továbbá az előforduló egészséges ágcsonókra vonatkozólag a körísnél tárgyalt minőségi előírások irányadók.

b) II. osztályú.

Egyenes, egészséges nem csavartnövéssű, fagyrepedés nélküli anyagból termelhető. Kezdődő gesztelválás a 25 cm-nél és ennél nagyobb, kéreg nélkül mért középtátmérőjű anyagnál megtűrhető. A 25 cm-nél vastagabb középtátmérőjű rönköknek II. osztályú széleztelen szelvényáru termelésére alkalmasnak kell lennie.

Legkisebb hosszúság a 25 cm és ezen felüli kéreg nélkül mért átmérőjű anyagnál 2 m.

A 12—24 cm kéregnélküli középtátmérőjű rönköknél a síkgörbület ívmagassága a középtátmérő felét meg nem haladhatja, 25 cm és ennél vastagabb rönköknél 2 m hosszúságon felül a síkgörbeség ívmagassága 10 cm-ig terjedhet.

2 m hosszúságig 1 db, ezen felül fm-ként 2 db 15 cm-nél nem nagyobb átmérőjű, simára lefaragott ággöcs, továbbá olyan felületi kisebb ággöcsök, melyek a rönk műszaki felhasználhatóságát nem befolyásolják, valamint a középtátmérő felét meg nem haladó nagyságú álgeszt (barna bél és kezdődő korhadásos ággöcsök) nem kifogásolhatók.

VIII. Éger- és hársrönkő (rönk).

a) Hámozási rönk.

E minőségbe tartozó rönköket egyenes, olyan nem csavarodott növéssű, szemre teljesen egészséges, csomó-, korhadás- és füledésmentes törönkből kell termelni, amelyek megközelítően hengeres növéssűek.

A fa szövetének hibátlannak, gombabetegségtől mentesnek kell lennie. Fagyrepedést, rákos korhadást tartalmazó anyag ebben a minőségben nem szállítható. A rönk mindkét végét a hossz tengelyre merőlegesen kell lefűrészelni. Lyukas, tőterpeszes, tőszakadásos, repedt anyag nem szállítható. A legfeljebb 5 cm átmérőjű egészséges bélnek a rönk hossz tengelyében kell haladnia. Égernél az összmennyiség 25%-áig szállíthatók olyan bélkorhadásos darabok is, amelyeknél a bélkorhadásos rész átmérője a középátmérő 25%-át meg nem haladja, ha egyébként ennek a minőségnek megfelel.

Legkisebb hosszúság 2.2 m, legkisebb kéreg nélkül mért középátmérő 31 cm azzal, hogy az égerből az összmennyiség 10%-áig 25—30 cm középátmérőjű anyag is szállítható abban az esetben, ha minőségileg és szövetileg egyébként megfelel a hámozási rönk előírásainak.

b) I. osztályú rönk.

Egészséges, szemre hibátlan, ágtiszta, fagyrepedésektől és rákos forradásoktól mentes törzsrészekből termelhető. Az egészséges bél a felső átmérő 30%-ánál nagyobb nem lehet.

Legkisebb hosszúság 2 m, legkisebb középátmérő kéreg nélkül mérve 25 cm lehet.

A görbületekre, valamint a megtűrhető ággöcsökre és repedésekre nézve a kőrisrönkre vonatkozó előírások itt is érvényesek.

c) II. osztályú rönk.

Szintén egyenes, szemre egészséges anyagból termelhető. Csavart-növésű, bélkorhadásos korhadt ággöcs vagy olyan durva ággöcsös darabok, melyek a fa műszaki felhasználhatóságát akadályozzák, nem szállíthatók. A barna bél az átmérő 50%-áig terjedhet. Olyan törönkök, amelyeknél a kezdődő bélkorhadás átmérője az 5 cm-t meg nem haladja, nem kifogásolható.

A fűrészelésre szánt 22 cm kéreg nélküli középátmérőjű és ennél vastagabb rönköknek legalább 2 m hosszúságúaknak kell lenniök.

A görbületekre, az előforduló ággöcsökre és repedésekre vonatkozólag itt is a II. osztályú kőrisrönkre vonatkozó előírások érvényesek.

IX. Nyír- és nyárrönkő (rönk).

a) Hámozási rönk (nyár).

Egyenes, hengeres növésű, szemre egészséges, síma, ág- és csomómentes törönkökből termelhető, melyek sem gesztelválást, sem korhadásnak indult belet, sem rovarrágást nem tartalmaznak. Egészséges, nem csillagos, sötétzínű bél az átmérő 25%-áig megtűrhető. Közvetlenül a bél körül jelentkező 5—6 cm átmérőt meg nem haladó gesztelválás nem kifogásolható. Fagyrepedés, csomó, vakcsomó, ághely elő nem fordulhat. Egyetlen növésű, hullámos évgyűrűjű anyag nem szállítható. A rönk mindkét vége merőlegesen fűrészelve le a hossz tengelyre.

A legkisebb hosszúság 1.40 m (deciméterekben emelkedő hosszakban). Kéreg nélkül mért középátmérőnek legalább 51 cm-nek kell lennie, azonban a szállítandó mennyiség 20%-áig 31—50 cm kéreg nélküli középátmérőjű rönk is szállítható.

b) I. osztályú rönk.

Egyenes, szemre egészséges, ágtiszta törzsrészekből termelhető. Legkisebb hosszúság 2 m, a legkisebb középátmérő kéreg nélkül mérve 25 cm, azzal, hogy a nyárnál az I. osztályú minőségű anyagnál az összmennyiségnek legfeljebb 10%-a szállítható 25—30 cm középátmérővel.

2 m hosszúságig a rönköknek egyeneseknek kell lenniök, ennél

hosszabbaknál a középátmérő 15%-át meg nem haladó ívmagasságú sík-
görbeség nem kifogásolható.

3 m hosszúságig a rönk egyik végén, ennél hosszabbaknál pedig
mindkét végén előfordulhat a középátmérő hosszúságát meg nem haladó
egyenes és egyenesirányú hasadás.

c) II. osztályú rönk.

II. osztályú fűrészáru előállítására alkalmas, egészséges törzsrészek.

2 m hosszúságig egyenesnek kell lennie, ennél hosszabb rönkök-
nél 10 cm-t meg nem haladó ívmagasságú síkgörbeség nem kifogásolható.

2 m hosszúságig 1 db, ezenfelül fm-ként 1 db 15 cm-nél nem
nagyobb átmérőjű egészséges, simára lefaragott ággöcs előfordulhat.
Olyan apró- és kis ággöcsök, amelyek nem hatolnak a fa szövetébe,
szintén előfordulhatnak.

A hasadásra vonatkozólag ugyanazok az előírások érvényesek, mint
a II. osztályú tölgyrönknél.

A 12—24 cm középátmérőjű rönköknél a görbület ívmagassága a
középátmérő felét meg nem haladhatja, a simára lefaragott egészséges
ággöcsök és csomók mennyisége és nagysága annyi és akkora lehet,
amennyi az ilyen anyag műszaki felhasználhatósága szempontjából meg-
tűrhető.

X. Cserrönkő (rönk).

a) I. osztályú.

Csak egyenes, nem csavarodott növesű, szemre hibátlan, egészséges
törzsrészekből termelhető. Nem fordulhat elő gesztelválás, korhadt fagy-
bél, fagyrepedés, nedvfolyás és csillagos álgeszt.

A megtűrhető ágcsomókra, görbületre, hosszúságra, vastagságra
az I. osztályú tölgy rönkre érvényes előírások irányadók.

b) II. osztályú.

A kéregnélküli 25 cm középátmérőnél vastagabb rönköknél a bél
körül előforduló 5 cm-nél nem nagyobb kezdődő gesztelválás, egészen
kis felületi fagyrepedés megtűrhető. Csillagos álgeszt itt sem fordulhat
elő. A görbületek, csomók, hosszúságok, vastagságok tekintetében a 25
cm középátmérőnél felüli II. osztályú tölgy rönkökre vonatkozó előírások
érvényesek.

A 12—24 cm középátmérőjű rönköknél a síkgörbeség ívmagassága
az átmérő felét meg nem haladhatja. Bélkorhadásos, fagyléces, fagyrepe-
déses, gesztelválásos anyag nem szállítható. A csomók és simára lefara-
gott ággöcsök száma és nagysága az anyag műszaki felhasználásához
mérten megtűrhető.

XI. Cseresznye-, körterönkő (rönk).

a) I. osztályú.

Egyenes, szemre teljesen egészséges, csavarodásmentes anyagból
termelhető.

Legkisebb hosszúság 1.8 m, legkisebb középátmérő 30 cm.

2 m-ig ágmentesen szállítandó. 2 m-től felfelé fm-ként 1 db egész-
séges, simára lefaragott, 8 cm-nél nem nagyobb átmérőjű ággöcs elő-
fordulhat. Felületi, a fa szövetébe nem hatoló, kis és apró ággöcsök
2 m-en felüli méreteknél megengedettek.

A görbületre nézve az I. osztályú tölgyrönk feltételei irányadók.

3 m hosszúságig a rönk egyik végén előfordulhat sugárirányú,
kapcsolt repedés, — ha hosszúsága a középátmérő felét meg nem haladja

— 3 m-en felüli rönköknél pedig mindkét végén előfordulhatnak olyan hasadások, amelyek hossza együttesen a középátmérőt meg nem haladják.

Csekély kéregbenövés nem kifogásolható. Csak téli döntésű vadkörtéből és vadgesztenyéből termelhető, illetve szállítható.

b) II. osztályú.

Egészséges, egyenes, műszaki célokra még alkalmas anyagból termelhető.

Legkisebb hosszúság 1.50 m, legkisebb középátmérő 25 cm.

Folyóméterenként 1 db 10 cm-nél nem nagyobb átmérőjű ággöcs megtűrhető. Kisebb felületi ággöcsök és nem mélyre hatoló kéregbenövés előfordulhat. Bélkorhadásos darabok nem szállíthatók. Kisebbmérvű korhadás megtűrhető.

XII. Diórönkő (rönk).

a) I. osztályú rönk.

Egyenes, nem csavarodott növéssű, szemre teljesen hibátlan törzsrészekből termelhető, kismérvű kéregbenövés megengedett. Fagyléc- és fagyrepedéses, kettősbelű, vaksomós darabok nem szállíthatók.

Legkisebb hosszúság 1.80 m, 10%-ig azonban 1.60 m hosszú anyag is szállítható. Legkisebb középátmérő 30 cm.

2 m hosszúságig teljesen egyenesnek kell lennie, ezenfelül előfordulhat olyan síkgörbeség is, amelynek ívmagassága a 10 cm-t meg nem haladhatja.

2 m-ig teljesen ágmentesnek kell lennie, 2 m-től felfelé fm-ként 1—1.10 cm-nél nem nagyobb átmérőjű, simára lefaragott, egészséges ággöcs és a fa szövetébe nem hatoló kis- és apró ággöcsök nem kifogásolhatók.

Csakis sötétbarna geszttel biró rönkök sorolhatók az I. minőségi osztályba.

A megengedett repedésekre vonatkozólag a cseresznyére és körte-re érvényes előírások irányadók.

b) II. osztályú rönk.

Csak egészséges, egyenes növéssű anyagból termelhető, azonban olyan rönkök, amelyeknél egészen kismértékű csavarodás fordul elő, nem kifogásolhatók.

Legkisebb hosszúság 1.60 m, legkisebb középátmérő 24 cm.

15 cm-nél nem nagyobb, simára lefaragott ággöcsökből fm-ként 1 db megtűrhető. Fülledt, álgesztes, erősen fagyléces, vagy erősen csavarodott növéssű anyag nem szállítható.

B) Lombosfából előállított különféle kivágások, gömbölyű, hasított és bárdolt áruk.

1. Akáckivágások.

a) I. osztályú.

Teljesen egyenes, egészséges anyagból termelhető. Az egész mennyiség legfeljebb 10%-áig előfordulhatnak olyan síkgörbe darabok is, amelyeknél a görbület ívmagassága nem haladja meg a vastagság fele részét. Térgörbe darabok és erősen sudarlósnövéssű, valamint ormosnövéssű, fagyrákos anyag nem szállítható. Az esetleg előforduló (nem durva) ággöcsöket — melyekből fm-ként 1 db megtűrhető — teljesen simára le kell faragni. Kéregben szállítható.

b) II. osztályú

Ide tartoznak az olyan darabok, amelyek sudarlósnövésűek, fmként 1-nél több — simára lefaragott — durva göccsel bírnak, valamint azok, amelyeknél kezdődő korhadás mutatkozik, továbbá a gyengén fagyléces és ormosnövésű darabok is. A szállítandó mennyiség 20%-áig fordulhatnak elő az átmérő felét meg nem haladó ívmagasságú síkgörbe darabok.

c) III. osztályú.

Ide sorolandók az olyan darabok, amelyek egyébként a II. osztályú anyag minőségének megfelelnek, de kisebb térgörbeségük is van.

2. Akác szőlőkaró kivágások.

(12 cm középméretűtől felfelé.)

a) I. osztályú.

Egyenes, egészséges anyagból termelhető, csavarodott és erősen sudarlósnövésű, bélkorhadásos, gesztelválásos, rákos, kéregbenövéses és ormosnövésű anyag nem szállítható. Nem sorolhatók az I. osztályba durva és korhadt ággyöcsöket tartalmazó darabok sem. A kisebb egészséges göcsök száma fmként legfeljebb 1 db lehet. Nem sorolhatók ide a fehér, vagy szürkén fehéres gesztel bíró anyagok sem. Kéregben szállíthatók.

b) II. osztályú.

Ide tartoznak a síkgörbe darabok, azonban a görbület ívmagassága 3 cm-t meg nem haladhat. Kisebb mérvű, az átmérő $\frac{1}{4}$ részét meg nem haladó, kezdődő bélkorhadás, gyengén ormosnövésű, kis kéregbenövéses, helyenként kezdődő gesztelválásos darabok nem kifogásolhatók. A durva göcsök előfordulására az I. osztályú anyag előírásai irányadók. Csavartnövésű anyagok nem szállíthatók.

c) III. osztályú.

Ebbe a minőségi osztályba sorolhatók az I. és II. osztályú anyagok minőségi feltételeivel nem rendelkező, de részben még karótermelésre alkalmas kivágások. Nagyobbmérvű bélkorhadásos, benőtt kérgű és ormosnövésű darabok is előfordulhatnak. Lehet sudarlós növésű is, azonban csavartnövésű anyag ebben a minőségi osztályban sem szállítható. Benőtt, egészséges és korhadt ággyöcsök csak olyan mennyiségben fordulhatnak elő, amennyiben a karótermelésre való felhasználását még lehetővé teszik

3. Akác bognárfa.

(30 cm középméretűtől és 1.60 m hosszúságtól felfelé.)

a) I. osztályú.

Egyenes, egészséges anyagból termelhető és szállítható. Csavart és sudarlós növésű, bélkorhadásos, rákos, kéregbenövéses anyag ebben a minőségben nem szállítható. Teljesen benőtt, egészséges, simára lefaragott ággyöcsök száma 2 m hosszúságon felül fmként legfeljebb 2 db lehet. Az egész mennyiség 10%-áig szállíthatók olyan síkgörbe darabok is, amelyeknél a görbület ívmagassága legfeljebb 5 cm. A középméretű fele hosszúságát meg nem haladó repedések mindkét bütülapon előfordulhatnak. Az egész mennyiség 10%-áig II. osztályú anyag is szállítható. Kéregben szállítható.

b) II. osztályú.

16 cm középméretűtől felfelé 65 cm, vagy ezzel osztható hosszúságban. Ide sorolható az olyan anyag, amelyen 5 cm-t meg nem haladó

átmérőjü kezdődő bélkorhadás van. Kisebb gesztelválás, kéregbenövés, enyhén ormosnövés és mérsékelt sudarlás növésű anyag nem kifogásolható. Az egészséges, durva ággyöcsök száma 2 m hosszúságon felül fm-ként 4 db lehet. Az összmenyiség 10%-áig olyan síkgörbe darabok is szállíthatók, amelyeknél a görbület ívmagassága legfeljebb 10 cm. A bütükön előforduló repedések hossza a középátmérő felét meg nem haladhatja. Csavart növésű anyag nem szállítható.

c) III. osztályú.

A bognárfa célokra részben még alkalmas, ennek megfelelő méretben termelt anyag.

4. Hasított akác-szőlőkaró.

a) I. osztályú.

Egyenes, egészséges és göcsmentes kivágásokból termelhető. 12 cm-nél vékonyabb törzs, vagy ágfából szőlőkarót készíteni nem szabad. A karók toporral hasítandók, a hánccsereket és rostszakadásokat vonókéssel le kell simítani. Sarkoktól és élektől lehúzza megtisztítandók. A karókat vastagabb végükön kell olyképen meghegyezni, hogy a karók erőssége a felső, ú. n. ütővégükön 3—5 cm legyen. A felső ütővégtől lefelé számítva 20—30 cm hosszban gömbölyítendők. Tört, repedt, fordítva hegyezett anyag nem szállítható, a kész karók — szokás szerint — 20—25 db-ként, vashuzallal kötözendők.

b) II. osztályú.

Méretihányos, vagy az I. osztályra vonatkozó minőségi feltételeknek meg nem felelő karók a II. osztályba sorolandók.

5. Kivágások friz- és dongakészítés céljaira.

Egyenes, egészséges, nem csavarodott növésű szerfából termelhető, bélkorhadás, kettősbél, korhadt ággyöcs, gesztelválás nem fordulhat elő. A kivágásoknak teljesen egyeneseknek kell lenniök és 1 m hosszúságig ágmenteseknek. 1 m hosszúságon felül tartalmazhatnak 1 db egészséges benőtt, simára lefaragott olyan ággyöcsöt, amelynek középátmérője a kivágás középátmérőjének 15%-át meg nem haladja. Apró vagy kis lefaragott ággyöcsök, melyek a gesztbe nem hatolnak be, nem kifogásolhatók. A szállítandó összmenyiségből legfeljebb 25% lehet 25—30 cm középátmérőjű, kéreg nélkül mérve, míg 75%-nak 31 cm-nél vastababb kéreg nélkül mért középátmérővel kell bírnia. Kisebb kiterjedésű, kezdetleges, nem mélyre hatoló, felületi korhadás nem kifogásolható.

6. Feldolgozási rönk.

Kőrishől: Legkisebb középátmérő kéreg nélkül mérve 16 cm, a legkisebb hosszúság 65 cm. Ebbe a minőségi osztályba olyan *kőrishől* és *akác rönkök* sorozhatók, melyek a rendes I. osztályú bognárrönk minőségi követelményeinek nem felelnek meg, de keréktalp és küllő kinyagolására még alkalmasak. A hosszúság mindig 65 cm vagy a 65 cm-nek többszöröse kell, hogy legyen. Ugyanezen előírások érvényesek a tölgy- és szilfából készült bognár célokra felhasználni szokott ú. n. feldolgozási rönkökre is.

Bükk kivágások. Hosszúság 65 cm és ennek többszöröse, illetve 90 és ennek többszöröse. Legkisebb kéreg nélkül mért középátmérő 25 cm-től felfelé. Egyenes, szemre egészséges, nem csavarodott növésű anyagból termelhető. Az előforduló álgeszt (barna bél) nagysága a középátmérő 20%-ánál nagyobb nem lehet. Korhadt és olyan nagy ág-

göcsöket, amelyek az anyagnak bognár, illetve pintér célokra való felhasználását akadályozzák, nem tartalmazhatnak. Szövetében megtámadott, kéreg-elválásos, fülledt anyag nem szállítható.

Gyertyán kivágások. 23 cm kéregben mért középtátmérőtől és 1.20 m hosszúságtól felfelé. Csak egyenes, egészséges, nem csavarodott növesű anyagból termelhető. 5 cm-nél nem nagyobb ívmagasságú sík-görbeséggel bíró darabok, felületi kis csomók nem kifogásolhatók. Erősen ormosnövesű és mélyre hatoló kéregbenöveses anyag nem szállítható. Fülledt, az átmérő félhosszúságánál mélyebben berepedt durva ággöcsű, korhadásos darabok nem szállíthatók.

Nyír kivágások. 1 m hosszúságban 15—19 cm középtátmérővel és 1.20 m hosszúságban 20 cm-től felfelé középvastagságban. Csak egyenes, szemre egészséges törzsrészekből termelhető azzal, hogy a faszeggyártás céljaira szánt kivágásoknál a törzsnek, gyökfő fölötti 1 m hosszú része ilyen célokra nem szállítható. A szállítandó anyagnak lehetőleg egyenesnek kell lennie, fm-ként legfeljebb 1 db egészséges, simára lefaragott olyan ággöcsöt tartalmazhat, amelynek középtátmérője a szállított kivágás középtátmérőjének 15%-át meg nem haladja. *Nagy részben* lyukacs-gyűrűs szövetű, továbbá olyan anyag, amelynél az álgeszt (barna bél) nagysága az 5 cm-t meghaladja, nem szállítható. Rákos, korhadásos, sérült anyagból készült kivágások, valamint olyan anyag, mely a бүтű végeken a kezdő befülledés jeleit mutatja, nem szállítható.

Hosszolatlan kőris és szil bognárrönk 18—26 cm kéregben mért középtátmérővel és 2 m hosszúságtól dm-ben emelkedő hosszakban szállítható. Egészséges, bognár célokra alkalmas, nem durva göcsökkel bíró darabok, amelyek síkgörbék lehetnek azzal, hogy a síkgörbeség ívmagassága a szállított anyag középtátmérőjét meg nem haladhatja. Egy-oldalú repedés, melynek mélysége a középtátmérő felét meg nem haladja, nem kifogásolható.

Akác bognárrönkök 2.5 m hosszúságtól és 28 cm kéregben mért középtátmérőtől felfelé szállíthatók. A szállított anyagnak bognár célokra alkalmasnak kell lennie, tehát csavart növesű, durva bordázatú, erős kéregbenövesű és szürke színű gesztű, rosszul hasadó, bélkorhadásos, vagy korhadt ággöcsöket is tartalmazó anyag nem szállítható.

C) Bárdolt (faragott) hasított áruk.

1. Bárdolt (faragott) gerenda.

Egyenes, egészséges olyan szerfából termelhető, amelynél az előforduló egészséges göcsök nagysága és az előforduló korhadt ággöcsök és kisebb korhadás a kifaragott áru teherbíró képességét nem veszélyeztetik. Kezdődő, kisebb mérvű gesztelválás anyagból is előállítható. Görbeség olyan mértékben, mely a felfaragott gerenda alaki felhasználását nem befolyásolja, megengedett. Általában tompaéllel is termelhető, azonban a tompaél nagysága a teljes él 3/10 részénél nagyobb nem lehet.

2. Faragott tölgy (akác, szelídgesztenye) kerítésoszlop.

I. osztályú.

Egyenes, egészséges, nem túlságosan sűrű és durva ággöcsöket tartalmazó anyagokból termelhető. Korhadt csomók, nagyobb mérvű gesztelválás az oszlop kifaragott részén, repedés, amelynek mélysége 0.5 cm-nél mélyebben hatol be a fatestbe, nem fordulhat elő. A faragatlan törészen előforduló kapcsolt repedés nem kifogásolható. Megközelítően éles éllel faragandó, a síkgörbeség ívmagassága fm-ként a szállított anyag 10%-ánál 5 cm-t meg nem haladhatja.

II. osztályú.

Minőségileg ugyanolyan anyagból termelhető, mint az I. osztályú, azonban elszórtan előforduló korhadt ággöcsök és az oszlop faragott végén a fatestbe 1 cm-nél mélyebbre nem hatoló repedések, még ha azok kezdődő gesztelválásból származnak is, nem kifogásolhatók. A nem faragott részen durva ággöcsök, kapcsolt repedés nem kifogásolható. Tompaéllel is termelhető. Egyoldalú síkgörbeség a faragott részen nem kifogásolható, ha a görbeség az oszlopok 25%-ánál fordul elő és ívmagassága a 10 cm-t meg nem haladja.

III. osztályú.

Ide sorozhatók az 1. és II. minőségű osztály előírásainak meg nem felelő selejtes, nagyobb görbülettel bíró és mélyebb repedéseket is tartalmazó selejtes darabok.

3. Sarangolt szerfa (szerhasáb és szerdorong).

a) Szerhasáb.

Legalább 13 cm felsőátmérőjű, egyenes, ágmentes és szemre egészséges, nem csavartnövesű rönkökből hasított, széles és vastag hasítványok, amelyek donga, nyelek stb. készítésére és egyéb műszaki felhasználásra alkalmasak.

b) Szerdorong.

6—12 cm felsőátmérővel bíró, egyenes, nem csavarodott növesű, szemre egészséges, ág és csomómentes, gömbölyű fadarabok, melyek bognár célokra, szerszámnyelek készítésére és más műszaki célokra alkalmasak. Szőlőkaró, cellulozefa, valamint bányászati célokra rendelt anyagok legalább 13 cm középtátmérővel kell bírnia. Úgy a szerhasáb, mint a szerdorong — kivéve a bányászati célokra rendelt szerdorongot — kéregben szállítható és akár ürm³, akár súly szerint hozható forgalomba.

D) A Fakereskedelmi Szokvány előírásai.

Amennyiben a jelen minősítési irányelvek valamely választékra vonatkozólag előírásokat nem tartalmaznak és az E), F) pontok szerint nem esnek különleges minősítési feltételek alá, ezekre a Fakereskedelmi Szokványok előírásai érvényesek.

E) A MÁV., a Posta és a bányavállalatok előírásai.

Mindazon választékokra nézve, amelyekre a Máv., a m. kir. Posta, vagy egyéb közintézmények szabványelőírásokat adtak ki, e szabványban foglalt minősítések továbbra is irányadók mindazokra a faanyagokra, melyeknek árrendezésére a jelen rendelet kiterjed, ha azok ezen intézmények részére szállítatnak.

F) Vámkülföldre szállítandó anyagok.

A vámkülföldre szállításra kerülő anyagokra azok a minősítési előírások irányadók, amelyekre nézve a belföldi eladó a külföldi vevőjével megállapodott.

A M. KIR. KÖZELLÁTÁSÜGYI MINISZTER 81.700/1942. K. M. SZÁMÚ RENDELETE A LOMBOSSZERFÁBÓL KÉSZÜLT FŰRÉSZÁRUK LEGMAGASABB ELADÁSI ÁRÁNAK MEGÁLLAPÍTÁSA ÉS AZ ELŐÁLLÍTÁSSAL FOGLALKOZÓ ÜZEMEK ADATBEJELENTÉSE TÁRGYÁBAN.*

A 9.280/1941. M. E. számú rendelet 1. §-ában foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendelem:

Termelői árak

1. §.

A lomboszerfából készült fűrészárak előállításával és forgalombahozatalával iparszerűen foglalkozó vállalatok (fűrészek, bérvágatók) az általuk termelt és forgalombahozott különféle fűrészáraknak (fűrészipari termékeknek) a 8.300/1939. M. E. számú rendelettel rögzített eladási árait az 5. és 6. §-ban foglaltak szerint felelhetik.

2. §.

(1) Azok az 1. §-ban megjelölt vállalatok (fűrészek, bérvágatók), amelyek évenként együtvéve legalább 500 m³ lomboszerfát (rönköt) dolgoznak (dolgoztatnak) fel, vagy ilyen mennyiség feldolgozására alkalmas üzemük van (kapacitás), kötelesek a m. kir. közellátásügyi miniszterhez (Budapest, VI., Nagymező-utca 1. szám) 1942. augusztus 1-ig beterjeszteni:

1. a bejelentésre kötelezett termelőnek (fűrészüzem, bérvágató) a 3. §-ban felsorolt üzemi és termelési adatait;

2. az 1939. évi és a jelenlegi termelési költségek összehasonlításáról a 4. §. szerint készített árvetést;

3. az 5. §-ban foglaltak szerint elkészített árjegyzéket.

(2) A bejelentést, valamint az árvetés adatait az üzleti könyvek és egyéb okmányok alapján a valóságos helyzetnek megfelelően és a jelen rendeletben, illetve mellékletében foglalt rendelkezések szerint kell összeállítani.

3. §.

(1) Az üzemi és termelési adatok közül bejelentendők (minták a bejelentéshez a II. számú melléklet szerint):

1. a bejelentő cége és székhelye;

2. a fűrésztelep helye (bérvágást végző üzem neve és a telep helye);

3. a fűrésztelep távolsága a feladóálmástól és a távolság részletezése (km); iparvasút, köves út, föld út és egyéb út szerint;

4. a feladóállomás távolsága Budapesttől (km.);

5. a fűrészüzem teljesítőképessége (kapacitása) évenként (ebből lombosfa m³, fenyő m³);

6. az 1939., 1940., 1941. és az 1942. (június 30-áig) üzletévre vonatkozólag:

a) milyen mennyiségű lomboszerfát dolgozott (dolgoztatott) fel évenként és fafajtánként és mennyi volt ezeknek átlagos vastagsága (átlagos középátmérő);

b) a termelt fűrészáru aránya a feldolgozott rönkmennyiséghez (kihozatali arány %-ban évenként és fafajtánként);

c) a termelt fűrészáru (és egyéb az előző pont szerint a kihozatali aránynál figyelembe vett termék) összes mennyisége és ennek megoszlása választékok (minőség) szerint;

d) a termelésnél előállott hulladék és melléktermékek mennyisége választékok szerint, annak feltüntetésével, hogy ezek a feldolgozott

* Megjelent a „Budapesti Közlöny” 1942. évi június hó 12-iki 156. számában.

rönkmennyiség hány %-át képviselik (ha ezekre nézve pontos nyilván-
tartás nem készült, tapasztalati számok alapján lehet az adatokat fel-
tüntetni);

e) mennyi volt az egyes években a d) pont alatt felsorolt mellék-
termékek és hulladék értékesítéséből elért átlagos bevétel 1 m³ feldol-
gozott lomboszerfára (rönkre) (P/m³);

f) mi volt a vonatkozó termelési időszakban beszerzett (31 cm
középmérvőnél vastagabb) fűrésZRÖnk átlagos beszerzési ára fűrészte-
lepre beszállítva (rönktéri költségek nélkül), annak feltüntetésével, hogy
a telepre szállításnál felmerült fuvarozási költség (vasúti és tengelyfu-
var) átlagosan mennyit tett ki m³-kint; olyan esetben, ha a szerfater-
melést is a vállalat maga végezte (saját erdő), azt az árat kell feltün-
tetni, amellyel a fűrészüzemnek átadott gömbölyegfát elszámolták;

g) külön összeállítást kell készíteni és beterjeszteni arról, hogy
1941 október 1-e után 1942 június 30-áig beszerzett rönkmennyiség milyen
vastagsági és minőségi osztályba tartozik; az ezekre vonatkozó szám-
lák adataiból kell megállapítani (beszerzett összes mennyiség és a vonat-
kozó vételszámlák együttes vételár végösszege alapján) azt az átlag-
árat, amellyel az f) pont szerint az 1942. év első felében beszerzett anya-
gokra nézve be kell jelenteni.

4. 5.

(1) A termelési költségek bemutatására szolgáló *árvetést* az I.
számú melléklet szerint fanemenként az alábbi irányelvek alapján kell
elkészíteni:

1. a faanyagok (rönk) feladóállomási beszerzési árát az 1939. évre
vonatkozólag a 3. §. (1) bekezdésének f) pontja szerint bejelentett átlag-
árral, az 1942. évre vonatkozólag pedig az ugyanott g) pontban előírt
összeállítás szerint mutatkozó tényleges beszerzési árral kell figyelembe
venni, amennyiben ez nem haladja meg a 63.200/1942. K. M. számú
rendelet (Budapesti Közlöny, 1942. évi július hó 12-iki, 156. szám) I.
számú mellékletében az egyes fanemeknél a II. minőségi és III—VI. vas-
tagsági osztályba tartozó anyagokra előírt egységár egyszerű (számítási)
átlagát; a 63.200/1942. K. M. számú rendelet 2. §-ának (2) bekezdésében
tárgyalt esetekben (a termelés helyéhez közeleső fűrészekben) az ott elő-
írtak szerint csökkenteni kell a rendeletben foglalt árak alapján az előb-
biek szerint figyelembevehető feladóállomási átlagárat;

2. a munkabéreköltség megállapításánál az 1939. évben fizetett bé-
reket kell alapul venni és azt csak a vonatkozó rendeletekkel azóta
engedélyezett béremelés (legkisebb munkabérek rendezése) és bérpótlé-
kok összegével szabad felemelni;

3. az egyéb költségeket (mint pl. fűrészelési költség, általános
üzemi és központi költség stb.) az 1939. évi átlagos mértékben kell beál-
lítani, amelyhez az azóta előállott költségtöbblet az árellenőrzés orszá-
gos kormánybiztosának a Magyar Gyáriparosok Országos Szövetségé-
hez 61.101/1941. szám alatt intézett rendeletében foglaltak szerint adható
hozzá; a haszon összegére (nem %-ára) nézve az 1939. évi adatok
irányadók;

4. az árverést 1 m³ feldolgozott szerfára (rönk) kell elké-
szíteni fajajtánként külön-külön; fel kell azonban tüntetni azt is,
hogy az 1 m³-re eső költség meghatározásánál összesen hány m³
rönk vétetett figyelembe (beleértve a bérben fűrészelt mennyiséget is);
a „fűrészelési költség“ és az „általános költség“ cím alatt elszámolt költ-
ségekről külön összeállítást kell csatolni annak egyszerű feltünteté-
sével, hogy a költségeknek a feldolgozott rönkmennyiségre, illetőleg
készárura való felosztása milyen elvek szerint történt.

(2) Azok a vállalatok, amelyek 1939-ben lomboszerfából készült fűrészáru termeléssel nem foglalkoztak s így az akkori költségeket megállapítani nem tudják, a munkabéreket és az egyéb költségeket az első teljes üzleti évük adatai alapján vehetik figyelembe és a 61.101/1941. számú rendelet szerint áthárítható költségtöbbleteket az alapul vett üzletév lezárása után bekövetkezett változások mértékéig értelem-szerűen figyelembe vehetik.

5. §.

(1) A lomboszerfából előállított különféle fűrészárúk (fűrészipari termékek) rögzített eladási ára oly mértékben (százalékban) emelhető, mint amilyen emelkedés mutatkozik az 1939. évi és a jelenlegi termelési költségek között a 4. §-ban foglaltak szerint elkészített árvetés J.) pontja szerint. Olyan árucikkekre, amelyek legmagasabb ára külön rendelettel szabályoztatott (pl. friz, parketta), ez a rendelkezés nem terjed ki.

(2) A felemelt árak az alábbiak szerint elkészítendő árjegyzéknek a m. kir. közellátásügyi miniszterhez történt felterjesztésével (2. §. (1) bekezdés) egyidőben léptethetők életbe. A bejelentésben foglaltakért, illetve a számításoknál figyelembevett adatokért és a fenti rendelkezésekben foglaltak betartásáért a bejelentésre kötelezettek felelősséggel tartoznak.

(3) A 2. §. szerint bejelentésre kötelezett termelők (fűrészüzemek, bérvágatók) részletes *árjegyzéket* kötelesek *összeállítani*, amelybe a jelen rendelet hatálya alá tartozó, általuk forgalomba hozott árucikkeket a rögzítésnek és a kereskedelmi szokásoknak megfelelő elnevezései (minőségi és méreti megjelölés) választékonként fel kell venni. Az árjegyzékben fel kell tüntetni, hogy mi volt ezeknek az árucikkeknek rögzített ára és milyen új árak lépnek életbe az (1) bekezdésben foglaltak alapján. Az árakat feladóállomáson vasúti kocsikba rakott áru-ra kell meghatározni forgalmiadó nélkül. (A bérvágás útján termeltetett árunál forgalmiadóval együtt).

(4) A visszacsatolt keleti és erdélyi országrészek területén 1940. évi augusztus hó 23-án a délvidéki területen pedig az 1941. évi március hó 25-én érvényben volt eladási árakat kell rögzített árnak tekinteni (pengőre átszámítva).

(5) A felterjesztett árjegyzékre olyan záradékot kell rávezetni, amelyben a bejelentésre kötelezett büntetőjogi felelőssége tudatában kijelenti, hogy a feltüntetett eladási árak megfeleltek a rögzített időpontjában, vagy azt megelőzően hasonló minőségű cikkekre az általa általánosan alkalmazott áraknak. A bejelentéseket cégszerű aláírással kell ellátni.

(6) Az árjegyzék egy példányát egyidejűleg a 2. §. (1) bekezdésében megjelölt határidőn belül — a telephely szerint illetékes m. kir. Közellátási Felügyelőségnek is meg kell küldeni.

6. §.

(1) A lomboszerfából termelt különféle fűrészáru előállításával, illetve forgalombahozatalával iparszerűen foglalkozó olyan vállalatok, amelyek a 2. §. (1) bekezdése értelmében bejelentésre kötelezve nincsenek, kötelesek az árrögzítés időpontjában (1939. évi augusztus hó 26-án, illetve a visszacsatolt területeken az 5. §. (4) bekezdésében megjelölt időpontban) érvényben volt (rögzített) eladási árakat a fűrésztelepük szerint illetékes m. kir. Közellátási Felügyelőséghez 1942. évi augusztus hó 1-ig bejelenteni.

(2) Az árjegyzékbe az általuk forgalomba hozott és a jelen rendelet hatálya alá tartozó árucikkek az árrögzítésnek és a kereskedelmi

szokásoknak megfelelő elnevezéssel (minőségi és méreti megjelölés) választékonként kell felvenni. Az árakat feladóállomáson vasúti kocsikba rakott árura kell meghatározni, forgalmiadó nélkül.

(3) Az 5. §. (5) bekezdésében említett nyilatkozatot a jelen §. hatálya alá tartozó termelők is kötelesek az árjegyzékre rávezetni.

(4) A jelen §. (1) bekezdése hatálya alá tartozó termelők eladásainál a rögzített árakhoz számítható felárak mértékét az illetékes Közellátási Felügyelőség fogja engedélyezni és a felemelt árak csak a felügyelőség írásbeli engedélye alapján alkalmazhatók.

7. §.

A jelen rendelet hatálya alá tartozó árucikkeknek termelők által helyi fogyasztásra kisebb tételekben történő eladása esetén az 5. és a 6. §. szerint számítható eladási árnál legfeljebb 10%-kal magasabb ár számítható.

8. §.

A jelen rendelet hatálya alá tartozó árucikkek előállításával és forgalombahozatalával foglalkozó vállalatok (termelőüzemek, bérvágatók), vevőiknek számlát kötelesek adni. A számlán fel kell tüntetni a vevő nevét, az eladott áru minőségét, egységárát és a vevőnek bármely címen nyújtott engedmény összegét is. Fel kell tüntetni továbbá a számlán azt is, hogy a benne foglalt egységárak a 81.700/1942. K. M. számú rendelet értelmében a közellátásügyi miniszterhez felterjesztett árjegyzékben foglalt áraknak megfelelnek. A kiállított számla másolatát az eladó megőrízi tartozik.

Kereskedői árak.

9. §.

Az 5. és 6. §-ban megállapított árak a jelen rendelet hatálya alá tartozó árucikkek kereskedelmi forgalmában közreműködő nagykereskedők eladásaira is irányadók azzal az eltéréssel, hogy a nagykereskedő eladásainál az ott meghatározott áraknak a forgalmiadóval növelt összegét számíthatja (nagykereskedői ár, beleértve a forgalmiadót is), azonban a nagykereskedőknek beszerzéseiknél a vétel körülményeinek megfelelő árengedményre van igényük.

10. §.

(1) Az a kereskedő, aki a vagon-tételben beszerzett árut eladási telepéről közvetlenül a fogyasztóknak adja el (detail), a jelen rendelet hatálya alá tartozó áruk legmagasabb eladási árát (a különböző helyről beszerzett egynemű árucikkekre) a 10.300/1939. A. K. számú rendelet (megjelent a Budapesti Közlöny 1939. évi december hó 24-i 291. számában) 6. §-ában meghatározott átlagárszámítás alkalmazásával köteles megállapítani.

(2) Az (1) bekezdésben tárgyalt átlagos eladási ár megállapításánál a telepes kereskedők legfeljebb 20% bruttó hasznot számíthatnak, ennek összege azonban bükk fűrészárúnál m³-ként 22.— P-t, tölgy- és kőris fűrészárúnál pedig m³-ként 30.— P-t meg nem haladhat. 1 m³-nél kisebb mennyiség esetén m³-ként további 5.— P számítható.

(3) A (2) bekezdésben meghatározott bruttó haszonösszeget a telepes kereskedő a következő költségtételek figyelembevételével megállapított beszerzési árhoz adhatja hozzá:

a) a 8. és 9. §. szerint kiállított számlával igazolható beszerzési (feladóállomási) ár, beleértve a forgalmiadót is; a beszerzésnél kapott

árendeményeket (rabatt, minőségi kifogásból eredő térítések stb.) azonban le kell vonni;

b) a leadóállomásig ténylegesen felmerült vasúti (hajó) fuvar (teherautóval történő szállítás esetén MAVAUT díjszabás szerint megfelelő távolságra eső fuvar költség vehető számításba);

c) a vasúti kocsiból (hajóból) való kirakás, leadóállomási különdíj, telepre szállítás, raktározás, kezelés, stb. költségek címén m^3 -ként 6.— P.

11. §.

(1) A 10. §. (1) bekezdésében említett kereskedők kötelesek a jelen rendelet hatálybalépésétől számított 14 napon belül, illetve árváltozás esetén a 10.300/1939. Á. K. számú rendelet 6. és 7. §-ában foglalt rendelkezések szerint elkészített új árjegyzéküket az átlagszámításra vonatkozó számszerű adatokkal együtt a m. kir. közellátásügyi miniszterhez (Budapest, VI., Nagymező-utca 1. sz.) felterjeszteni.

(2) Az első átlagárszámításnál a jelen rendelet hatálya alá tartozó és az 1942. évi június hó 30-án készletben lévő olyan árucikkeknek, amelyeknek legmagasabb eladási árát az árelenőrzés országos kormánybiztosa, vagy a m. kir. közellátásügyi miniszter nem állapította meg, a jelen rendelet 10. §. (3) bekezdésének a) pontja szerinti beszerzési árként a tényleges beszerzési árát lehet figyelembe venni. Az 1942. évi június hó 30-án készletben lévő áru értékének meghatározásánál a 10.300/1939. Á. K. számú rendelet 6. §-a (3) bekezdésének a) pontjában foglaltak szerint kell eljárni.

(3) Azok a telepes kereskedők (detailisták), akik áruikat bérvágatás útján termeltették, eladási áraik meghatározásánál nem vehetnek figyelembe magasabb beszerzési árakat, mint ami a 4—6. §-ban foglaltak szerint a termelő által jogosan felszámítható.

(4) A felterjesztett árjegyzékben foglalt árak a bejelentéssel egyidejűleg életbeléptethetők, azonban az ármegállapítás alapjául szolgáló adatok helyességéért és a számításoknak a rendelet szerint történt elvégzéséért az árjegyzék felterjesztésére kötelezett kereskedő teljes felelőséggel tartozik.

(5) A telepes kereskedők kötelesek részletes és könnyen áttekinthető árjegyzéküket telepükön a vevő által könnyen hozzáférhető és jól látható helyen kifüggeszteni.

12. §.

(1) Minden kereskedő, aki a jelen rendelet hatálya alá tartozó árut hoz forgalomba, vevőjének számlát (árjegyzéket) köteles adni. A számlán fel kell tüntetni a vevő nevét, lakhelyét, az eladott áru mennyiségét, minőségét, egységárát és a vevőnek bármely címen nyújtott engedmény összegét is. A kiállított számla (árjegyzék) másolati példányát a kereskedő megőrizni tartozik.

(2) A vevő részére kiállított számlára a nagykereskedő köteles a termelők eladásainál felszámított árakra vonatkozólag a 8. §-ban említett záradékot is rávezetni.

13. §.

A jelen rendelet kihirdetésének napján lép hatályba.
Budapest, 1942. évi július hó 10-én.

A miniszter helyett:
Rozváczy Lajos s. k.
államtitkár.

i. számú melléklet a 81.700/1942. K. M. számú rendelethez.

Minta a rendelet 4. §-ához.

Cégbélyegző:

1942 hó . . .-én.

ÁRVETÉS.

Szélezetlen fűrészárura

(81.700/1942. K. M. számú rendelet 4. §-a.)

Termelési költségek

1939. 1942.

évben: P/m³

A) Nyersanyagköltségek.

Gömbölyegfa beszerzési ára feladóállomáson a 4. §. (1) bek. pontja szerint

Atvételi költség

Vasúti fuvar

Telepre szállítás

A gömbölyegfa ára fűrésztelepre szállítva

B) Fűrésztelepi gömbölyegfa-költségek.

Rönktéri költségek

Fűrészelési költségek (munkabér, szociális terhek, amortizáció, stb.) külön részletezés szerint

Levonva a hulladék és melléktermék értéke

A felfűrészelt anyag gömbölyegfa-köbméterenkénti ára

C) Átlagos kihozatal.

. % és ennek alapján 1 m³ fűrészárú átlagos anyagértéke

D) Készárú költségek.

Anyagtéren (máglyázás, válogatás, átadás, stb.)

Gőzölés

Feladóállomási költségek (rakterület, kocsikiállítás, iparvágánykészlet és fenntartási díj, fuvarlevél)

Allomásra kiszállítás

Vasúti kocsiba rakás

E) Általános költségek

Üzemi regie

Központi regie

Átlagos önköltség

F) Haszon.

. % bruttó haszon

Átlagos feladóállomási ár forgalmi adó nélkül:

G) Forgalmi adó.

..... % forgalmi adó
Átlagos eladási ár feladóállomáson vasúti kocsiba rakva, forg. adóval

H) Fuvar Budapestig.

..... km-re P-ből/10 + = m ³
Átlagos eladási ár Budapesten (vasúti kocsiban)

J) Egybevetés.

Átlagos eladási ár feladóállomáson az F) pont szerint	1939-ben P/m ³
	1942-ben P/m ³
Különbség P/m ³ %

Alulírott (ak) büntetőjogi felelősség-em (ünk) tudatában kijelentem (jünk), hogy a fenti árvetést a könyvelési és egyéb adatok figyelembevételével a valóságnak megfelelően és 81.700/1942. K. M. számú rendelet 4. §-ában foglalt rendelkezések szerint készítettem (ünk).

Cégszerű aláírás:

2. számú melléklet a 81.700/1942. K. M. számú rendelethez.

Utasítás

a 3. §. (1) bekezdése alapján elkészítendő egyes kimutatások elkészítéséhez.

Minta a 3. §. (1) bekezdés 6/a. és b. pontjához:

A) Kimutatás a feldolgozott lomboszerfa és termelt fűrészáru mennyiségéről.

Fafaj	1939				1940				1941				1942 VI. 30-ig			
	Feldolgozott rönk	Termelt fűrészáru	Kihozatali	Átlag-vas-tagság: Ø	Feldolgozott rönk	Termelt fűrészáru	Kihozatali	Átlag-vas-tagság: Ø	Feldolgozott rönk	Termelt fűrészáru	Kihozatali	Átlag-vas-tagság: Ø	Feldolgozott rönk	Termelt fűrészáru	Kihozatali	Átlag-vas-tagság: Ø
	m ³	m ³	%	cm	m ³	m ³	%	cm	m ³	m ³	%	cm	m ³	m ³	%	cm
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
Tölgy																
Bükk																
Kőris																
Dió																
Szil																
»																
stb.																
Összesen																

A 3. §. (1) bekezdés 6/c. pontja szerint be kell jelenteni a termelt fűrészárúnak választékonkénti megoszlását is. Az idevonatkozó adatokat fafajtánként és évenként kell kimutatni. Felsorolandó mindaz a választék, ami az össztermelésre vonatkozó kimutatásban szerepel, vagyis, amit a kihozatali % megállapításánál figyelembe vettek.

Megjegyzések: az I. számú melléklethez.

Általában: Az árvetés a termelési költségek változásának kimutására szolgál, tehát átlagos adatokat tartalmaz.

Az 1939. évi adatokat az 1939. üzletévben feldolgozott mennyiségek és felmerült költségek alapján kell beállítani, az 1942. éviéket pedig a jelen rendelet 4. §-ában foglalt irányelvek szerint kell alkalmazni. A visszacsatolt területeken 1939. év helyett azt a kalkulációt kell irányadónak venni, amely a rögzített árak megállapításának alapjául szolgált. A változások figyelembevétele a 4. §. (2) bekezdéséhez hasonló értelemben történhet.

Az A) pont alatti költségeket a beszerzett szerfára a B) alattiakat a feldolgozott rönkmennyiségre kell vonatkoztatni (utóbbinál beleértve a bérvágásban feldolgozott mennyiséget is).

A gömbölyvegfa-beszerzési áraknak a fűrészáru kalkulációban történő figyelembevételénél irányadó az, hogy a beszerzett faanyagokat a minőségi és vastagsági osztályok mennyiségi adatai alapján a tényleges beszerzési árakkal átlagosítani kell és így kiszámított (mérlegelt) átlagárát (lásd: 3. §. (1) bekezdés 6. g) pontja) kell alkalmazni, feltéve, hogy ez nem magasabb, mint a 4. §. (1) bekezdésének 1. pontja szerint legfeljebb figyelembevehető átlagár (pl. bükknél: $40 + 44 + 48 + 48 = 180 : 4 = 45$ P/m³).

Az átvételi költségeknél csak olyan kiadások vehetők figyelembe, amelyek az áru tényleges (mennyiségi és minőségi) átvétele alkalmával felmerültek és általában szokásosak (pl. a vásárlás céljából tett utasok stb. költségei nem).

A rönk vételénél fizetett forgalmiadó a beszerzési árhoz nem adható hozzá, minthogy az a fűrészáru eladási árhoz külön felszámítható.

A vasúti fuvar költségeit a feladóállomások alapján átlagosítani kell. Vasúton és tengelyen történő szállítással beszerzett anyagok esetén a kétféle mennyiség alapján együttes átlagot kell megadni.

A telepre szállítás rendszerint csak olyan esetekben fordul elő, ha a fűrésztelep a termelési hely közelében fekszik és az árut a feladóállomás érintése nélkül szállítják a telepre. Ilyen esetekben azonban a vételár a feladóállomási árnál alacsonyabb (4. §.) (1) bekezdés 1. pontja).

A fűrészelési költségekről külön tételes összeállítást kell mellékelni (címenkénti könyvelési tételek és ezek végösszege a feldolgozott gömbfára vonatkoztatva). A jelenlegi költségek meghatározásával a 61.101/1941. számú rendelet elvi rendelkezései irányadók.

Az átlagos termelési költségek helyes figyelembevétele érdekében a különleges költségeket ki kell kapcsolni.

A szélezetlen áru kalkulációjánál tehát a fűrészelési költségekből a szélezésre eső részt levonásba kell hozni.

A hulladék vételénél a jelenlegi árvetésben a 3. §. (1) bekezdés 6. d) pontja szerint kimutatott mennyiségi adatok figyelembevételével várható bevételt becslés alapján kell figyelembe venni.

A C) *ponthoz*. Az átlagos kihozatal arányszámát a 3. §. (1) bekezdése 6. b) és d) pontja szerint közlendő adatok alapján átlagosítás (és gyakorlati tapasztalati adatok) útján kell megállapítani.

Olyan vállalatoknál, ahol az ú. n. boules (tönk) áru termelésének nagyobb jelentősége van — az átlagos kalkuláció adataiból az erre vonatkozó költségek kikapcsolása után — külön kalkuláció készíthető. A figyelembe vehető rönkár ebben az esetben a 63.200/1942. K. M. számú rendelet I. minőségi osztályának 40 cm-nél vastagabb vastagsági osztályba tartozó anyagok átlagára. Boules árúnak azonban kizárólag a hivatkozott rendeletben foglalt minőségi előírásoknak megfelelő és 40 cm-nél vastagabb I. osztályú rönkből termelt fűrészáru tekinthető.

Az, aki bérvágás útján termeltet, a fűrészelési költségek címén a bérvágásért fizetett összeget veheti csak számításba. Általános költségek címén sem számolható el olyan kiadás, amely a termeléssel nem szorosan kapcsolatos (pl. detail eladási üzleti kiadások).

Az *E) pont*hoz. Központi regie csak olyan nagyvállalatoknál fordul elő, amelyek külön központtal rendelkeznek és ennek költségeit osztják fel a különféle üzletágak között.

Az általános üzemi és központi regieről és ennek felosztásáról a 4. §. (1) bekezdés 4. pontja szerint külön részletezést kell adni.

Az *F) pont*hoz. Minthogy a fenti árvetés elsősorban a költség-emelkedések mértékének meghatározását célozza, az összehasonlításnak lehetőleg egységes végrehajtása érdekében — elvi jelentőség nélkül — az 1939. évi kalkulációban legfeljebb 12^o/_o hasznot szabad figyelembe venni és az 1942-es jelzésű árvetésben is ugyanazt az összegszerűleg alkalmazni. A könyvekkel bizonyítható tényleges 1939. évi átlagos haszonösszeg (^o/_o) kimutatása és bejelentése azonban szintén szükséges.

A m. kir. földművelésügyi miniszter 92.106/1942. számú pályázati hirdetménye a M. Kir. József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Bánya-, Kohó- és Erdőmérnöki Kara Erdőmérnöki Osztályának a hallgatói részére adományozandó ösztöndíjakról.

Pályázatot hirdetek a M. Kir. József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Bánya-, Kohó- és Erdőmérnöki Kara Erdőmérnöki Osztályának a hallgatói részére több, személyenként évi 1000 és évi 500 P összegű ösztöndíj elnyerésére.

Az ösztöndíj elnyerésére irányuló folyamodványokat a m. kir. Földművelésügyi Miniszterhez címezve, a fentemlített kar dékánjához Sopronba kell benyújtani.

A folyamodványhoz mellékelni kell:

- a) a magyar állampolgárság vagy községi illetőség igazolását;
- b) eddigi tanulmányok kimutatását (érettségi bizonyítványt vagy indexet);
- c) testi épségről szóló tisztiorvosi bizonyítványt;
- d) közhatalástól egy éven belül kiállított erkölcsi bizonyítványt;
- e) a folyamodó és szülei vagyoni állapotát feltűntető hatósági bizonyítványt;
- f) a saját, valamint a szülők és mindkétági nagyszülők születési és házassági anyakönyvi kivonatait.

A folyamodványban fel kell említeni a teljesített vagy teljesítendő katonai szolgálatra vonatkozó adatokat és a katonai szolgálat alól való esetleges felmentést.

A folyamodó köteles kijelenteni, hogy az ösztöndíj elnyerése esetében a kötelező nyilatkozatot — kiskorúaknál pedig a törvényes gyám — ki fogja állítani.

Nem szükséges külön példányban csatolni azokat az okmányokat, amelyeket a folyamodó felvételi kérelme mellékletként már előterjesztett, ezekre azonban a kérelemben utalni kell.

A pályázat határidejét 1942. évi augusztus hó 31-ében állapítom meg.

Az ösztöndíjasok az ösztöndíjat az adományozási rendeletben megállapított időponttól kezdve rendszerint szeptember hó 1-től január hó 31-ig és február hó 1-től június hó 30-áig terjedő tíz egyenlő 100, illetve 50 pengős havi előleges részletekben kapják meg.

Az ösztöndíj elnyerésével kapcsolatban tájékozásul közlöm még, hogy

az ösztöndíjat a hallgatók általában tanulmányaik befejezéséig élvezik s ennek ellenében kötelezik magukat, hogy meghatározott időtartamú államerdészeti szolgálatot teljesítenek, ellenkező esetben az élvezett ösztöndíjuk egész összegét, illetőleg annak megfelelő részét, a mindenkori törvényes kamatokkal együtt visszafizetik. A hallgatóknak ezt a kötelezettségét kir. közjegyző előtt kiállítandó jogerős nyilatkozatban kell elismerniök.

Az ösztöndíjasok tanulmányaik folytatása alatt kötelesek megfelelő előmenetelt tanusítani és a tanulmányi utakon résztvenni. A kötelező évfolyamok végzése után az utolsó szigorlatot legkésőbb fél év alatt kötelesek letenni és az erdőmérnöki oklevelet megszerezni.

Az ösztöndíjasok előzetes gyakorlati kiképzésük érdekében a nyári szünetekben 6 héten át kötelesek az államerdészeti hivataloknál szolgálatot teljesíteni. A beosztást a m. kir. földművelésügyi miniszter évről évre adandó enegedélye alapján a Kar Dékánja állapítja meg.

A szüneti gyakorlati kiképzés idejére az ösztöndíjasok ösztöndíjuk helyett munkadíjat kapnak.

Az ösztöndíjasok alkalmaztatásuk ideje alatt hivatali feljebbvalóiknak alárendeltek és a hivatalos fegyelemnek alávetettek.

Az erdőmérnöki oklevél megszerzése után az ösztöndíjasokat a m. kir. földművelésügyi miniszter rendszerint — de anélkül, hogy erre kötelezve volna — az államerdészeti szolgálatban ideiglenes minőségben alkalmazza.

Az ösztöndíjasok a kiállított jogerős nyilatkozat alapján kötelesek az alkalmazást elfogadni s az állam szolgálatában egyfolytában 1000 pengős ösztöndíj esetén legalább annyi egész évet — 500 pengős ösztöndíj esetén pedig legalább annyi félévet — eltölteni, ahány éven át az ösztöndíjat élvezték.

Ez alól a kötelezettségük alól csak akkor oldhatók fel, ha az általuk tényleg felvett ösztöndíjak összegét visszafizetik.

Ha az ösztöndíjas később ugyan, de a lekötött idő előtt hagyná el az állami szolgálatot, köteles a felvett ösztöndíjak megfelelő részét és annak mindenkori törvényes kamatait visszafizetni.

Ideiglenesen beszüntethető az ösztöndíj a következő esetekben:

a) ha az ösztöndíjas valamely tantárgyból az előadások vagy gyakorlatok látogatásának igazolását nem nyeri el;

b) ha az előírt kollokviumokon nem felel meg, vagy a szigorlatokat nem teszi le olyan időben, hogy tanulmányait megszakítás nélkül folytathatja;

c) ha a szüneti gyakorlati alkalmaztatásra kijelölt helyen a kitűzött időben — igazolás nélkül — nem jelentkezik, vagy onnan önkényesen eltávozik;

d) ha a műegyetemen fegyelmi eljárás alá esik;

e) ha fél éven át az előadásokat nem látogatta.

Ha az ösztöndíjas az előadásokat önhibáján kívül nem látogatta, ezt hitelt érdemlően igazolni tartozik. Amennyiben a m. kir. Földművelésügyi Miniszter az igazolást elfogadja, az ösztöndíj újbóli folyósítása iránt intézkedik.

A katonai szolgálat tartama alatt az ösztöndíjasnak bevonulása előtt előterjesztett kérelmére havi 50 P-re csökkentett összeggel az ösztöndíj folyósítható, ebben az esetben azonban a kötelező állami szolgálat időtartamának megállapításánál a katonai szolgálat idejének az a része, amely alatt az ösztöndíj folyósított, teljes egészében beszámítandó.

Aki az előírt kollokviumoknak csak egyikén nem felel meg, annak ösztöndíját a Kar javaslatára a m. kir. Földművelésügyi Miniszter felüggeszti és amennyiben az illető a következő félév tartama alatt az el-

mulasztott eredményt pótolja, az ösztöndíjat — egy havi összegnek a kari Segélyező Egylet javára történt levonása után — újból folyósíthatja.

Véglegesen beszüntetendő az ösztöndíj:

- a) ha az ösztöndíjas nemzet- vagy államellenes magtartást tanúsít;
- b) ha közérkölcsiségbe vagy köztisztességbe ütköző cselekményt követ el;
- c) ha a kihágásokról, vétségekről és büntettekről szóló büntető törvénykönyvbe ütköző cselekmény miatt elzárásra, börtönre, vagy fegyházbüntetésre ítélték;
- d) ha fegyelmi vétség miatt a műegyetemi fegyelmi szabályok értelmében az ösztöndíj elvesztésére ítélték;
- e) ha tanulmányait igazolatlanul vagy engedély nélkül félbeszakítja, vagy ha az igazolt félbeszakítás egy évnél tovább tart;
- f) ha az ösztöndíjas az erdómérnöki oklevelet megszerzi vagy ha a kikötött idő letelik.

Budapest, 1942. évi július hó.

(888. sz.)

M. kir. Földművelésügyi Miniszter.

VUK M. ÉS FIAI

BUDAPEST * ALAPÍTÁSI ÉV 1847

Iroda: V. ker., Kálmán-utca 10. Távbeszélő: 121—912

Fatelep: XIII. ker., Váci-út 160. Távbeszélő: 291—483

V Á S Á R O L: TŰZIFÁT, TÖLGYHORDÓDONGÁT, FASZENET
ÉS MINDENMŰ KIVITELRE ALKALMAS LOMBSZERFÁT

A rend kedvéért!

Nagyon kérjük t. olvasóinkat, szíveskedjenek a magyar erdőtisztikai tagjainak **név-, cím-, rang- és lakásváltozását** nekünk minden alkalommal bejelenteni, *hogy mindenkinek megadhassuk, ami őt megilleti.*

Az „Erdészeti Lapok“ esetleg elveszett példányainak a **pótlását** is csak akkor vállalhatjuk, ha t. tagtársaink és előfizetőink **cím- és lakásváltozásukat** velünk idejében közlik.

Kérjük azonban, hogy a **pótlás iránti igényüket** az illető füzet megjelenése után **két héten belül** szíveskedjenek bejelenteni, mert később nem áll módunkban a kért füzeteket díjtalanul megküldeni.

MEGVÉTELRE vagy cserébe keressük az alant felsorolt folyóiratok egyes füzeteit, illetőleg köteteit:

- Aquila* I—V. (1894—1898.) évfolyamait.
Bányászati és Kohászati Lapok XL. (1926.) évfolyamát.
Erdészeti Kísérletek XX. (1918.) teljes évfolyamát egy, és 3—4. füzetét két példányban.
Erdészeti Lapok X. (1871.) évfolyamát két példányban.
Erdészeti Ujság IX. (1904/1905.) évfolyamát.
Erdészeti Zsebnaptár I—III. (1881—1883.), XXV. (1907.) és XXXVI—XXXVIII. (1917—1919.) évfolyamait.
Kárpáti Vadász V. (1931.) évfolyamának 6. füzetét.
Kertészeti Szemle II. (1930.) évfolyamának 1—6. füzetét és III. (1931.) évfolyamának 8—9. füzetét.
Kísérletügyi Közlemények I—XV. (1898—1912.) évfolyamait és XVI. (1913.) évfolyamának 1. füzetét.
Nimród IV. évfolyamát (1916.)
Revista Padurilor XXV—XXXIII. (1911—1921.) és XV. (1901.) valamint XVIII. (1904.), XIII. (1899.) és I—XI. (1887—1897.) évfolyamait.
Sumarski List I—X. (1877—1886.) évfolyamait.
Természettudományi Közlöny Pótfüzetei 1. (1888.), 49—51. (1899. évi 1—3. sz.), 77. (1905. évi 1. sz.), 97. (1910. évi 1. sz.), 133—136. (1919. évi 1—4. sz.) és 145—148. (1922. évi 1—4. sz.) számú füzeteket.
Turistaság és Alpinizmus I—XVI. (1911—1926.) évfolyamait.
Vadászat I. (1918. évfolyamát.
 VII. (1924.) évfolyamának 15., 18. és 21. füzetét.
 VIII. (1925.) évfolyamának 2. és 23—24. füzetét.
Vadászat és Allatvilág I—VIII. (1899—1906.); X. (1908.); XII. (1910.) és XVII—XVIII. (1916—1917.) évfolyamait.
Vadászlap I—XVIII. (1880—1897.) évfolyamait.
Vadászat (Halászat, Weekend, Turisztika) I—II. (1933—1934.) évfolyamait.
Vadászujság (Marosvásárhely) I—IV., (1922—1925.) évfolyamait.
Vizügyi Közlemények IX. (1923.) évfolyamát és az V. (1915.) évfolyam 4. füzetét.

Országos Erdészeti Egyesület
 Budapest, V., Alkotmány-u. 6.

Felelős kiadó: Dr. Mihályi Zoltán.

